

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Petra Jarc

Ocenjevanje uspešnosti policijskega dela v skupnosti

Magistrsko delo

Ljubljana, 2016

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Petra Jarc

Mentor: red. prof. dr. Marjan Brezovšek

Ocenjevanje uspešnosti policijskega dela v skupnosti

Magistrsko delo

Ljubljana, 2016

Ocenjevanje uspešnosti policijskega dela v skupnosti

V magistrskem delu je predstavljena organizacija in delovanje slovenske policije. Predstavljena sta tudi organiziranost in delovanje petih izbranih policij, te so iz Velike Britanije, Kanade, Nizozemske, Črne gore in Nove Zelandije. Osrednja tema magistrskega dela zajema analizo možnih kriterijev za ocenjevanje uspešnosti policijskega dela v skupnosti. V slovenski policiji se sistematično merjenje uspešnosti njenega dela ne izvaja. V Letnih poročilih o delu policije je zaslediti le statistične kazalnike po različnih področjih dela. Kljub temu, da policija izvaja merjenje javnega mnenja o zadovoljstvu prebivalcev z njenim delom, in da periodično meri organizacijsko klimo, ni zaslediti, da bi ugotovitve združili v smislu kazalnikov uspešnosti policijskega dela v skupnosti.

Ker menim, da merjenje uspešnosti policijskega dela v skupnosti samo na podlagi statističnih kazalnikov ni primerno, sem slovensko ureditev primerjala z zgoraj naštetimi državami. Nekatero izmed njih imajo dolgoletno tradicijo in izkušnje na področju merjenja uspešnosti policijskega dela, ena izmed držav pa je po statusu samostojnosti celo mlajša od Slovenije. Ugotovila sem, da se ocenjevanje javnega mnenja kot kriterij ocenjevanja uporablja v Veliki Britaniji, Kanadi in na Novi Zelandiji. Merjenje organizacijske klime delno opravljajo v Veliki Britaniji. V Kanadi organizacijske klime ne merijo, posvečajo pa zelo veliko pozornost skrbi za zaposlene in njihove svojce. Statistične podatke o uspešnosti dela policije kot kriterij uspešnosti uporabljajo v vseh izmed naštetih držav, razen na Nizozemskem, kjer merjenja uspešnosti policijskega dela sploh ne opravljajo.

KLJUČNE BESEDE: organizacija policije, policijsko delo v skupnosti, merjenje policijskega dela, merjenje javnega mnenja, merjenje organizacijske klime

Assesing the performance of policing

The thesis presents the organization and functioning of the Slovenian police. It also presents the organization and functioning of the five selected police forces, which are Great Britain, Canada, Netherlands, Montenegro and New Zealand. The key theme of the master thesis includes an analysis of possible criteria for assessing the performance of policing. The Slovenian police does not carry out the systematic measurement of the performance of its work. The annual report on the work of the police contains only statistical indicators in various areas of work. Despite the fact that the police is carrying out the public opinion polls on the satisfaction of the population with its work, and periodically measuring the organizational climate is not detected, in order to combine the findings in terms of performance indicators of policing.

Because I believe that measuring the performance of police work in the community solely on the basis of statistical indicators is not appropriate, I compared Slovenian legislation to the above mentioned countries. Some of them have a long tradition and experience in the field of measuring the performance of police work, but one of the countries is even younger than Slovenia in the status of autonomy. I found out that the assessment of public opinion as the evaluation criteria is used in the Great Britain, Canada and New Zealand. Measuring organizational climate is partly carried out in the Great Britain. In Canada, the organizational climate is not being measured, but are paying very close attention to caring for employees and their families. Statistics on the performance of police work as a performance criterion are used in all of these countries except the Netherlands, where the measurement of the performance of police work is not performed any more.

KEY WORDS: organization of police, policing, police performance measurement, measurement of public opinion, measuring of organizational climate

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	8
2	METODOLOŠKI OKVIR	10
2.1	OPREDELITEV PROBLEMA MAGISTRSKE NALOGE	10
2.2	CILJI PREUČEVANJA.....	12
2.3	TEZE.....	14
2.4	UPORABLJENE RAZISKOVALNE METODE IN STRUKTURA NALOGE	15
3	POLICIJSKA ORGANIZACIJA	18
3.1	ZGODOVINSKI RAZVOJ POLICIJE IN POLICIJSKEGA DELA V SKUPNOSTI.....	18
3.2	VLOGA IN NALOGE POLICIJE V DRUŽBI.....	21
3.2.1	Vrednote, ki jih varuje policija	22
3.2.2	Legalnost policijskega delovanja	22
3.2.3	Legitimnost policijskega delovanja.....	23
3.2.4	Vodenje policije	24
3.2.5	Naloge policije.....	25
3.2.6	Nadzor nad delom policije.....	26
3.3	ORGANIZIRANOST SLOVENSKE POLICIJE	33
3.3.1	Lokalni nivo	34
3.3.1.1	<i>Organiziranost policijske postaje</i>	34
3.3.1.2	<i>Vodenje policijske postaje</i>	34
3.3.1.3	<i>Naloge policijske postaje</i>	35
3.3.2	Regijski nivo	36
3.3.2.1	<i>Organiziranost policijske uprave</i>	36
3.3.2.2	<i>Vodenje policijske uprave</i>	37
3.3.2.3	<i>Naloge policijske uprave</i>	37
3.3.3	Državni nivo	38
3.3.3.1	<i>Organiziranost Generalne policijske uprave</i>	38
3.3.3.2	<i>Vodenje Generalne policijske uprave</i>	39
3.3.3.3	<i>Naloge Generalne policijske uprave</i>	39
3.4	SODELOVANJE POLICIJE Z LOKALNIMI SKUPNOSTMI	41

3.4.1	Koncept policijskega dela v skupnosti	41
3.4.1.1	<i>Posvetovanje s skupnostjo</i>	43
3.4.1.2	<i>Prilagoditev policijske organizacije</i>	43
3.4.1.3	<i>Mobilizacija skupnosti</i>	43
3.4.1.4	<i>Reševanje problemov</i>	44
3.4.2	Vodja policijskega okoliša	44
3.4.2.1	<i>Funkcija vodje policijskega okoliša</i>	45
3.4.2.2	<i>Naloge vodje policijskega okoliša</i>	45
3.4.3	Preventivni projekti policije.....	46
3.4.3.1	<i>Projekt Vesna – živeti brez nasilja</i>	46
3.4.3.2	<i>Projekt Skupa-j za krepitev integracije romskih skupnosti</i>	46
3.4.3.3	<i>Policija za otroke z lutkovno igrico Ena ena tri</i>	47
3.4.3.4	<i>Projekt Ne pozabite na varnost</i>	47
3.4.3.5	<i>Projekt Varna pot v šolo in domov</i>	47
3.4.3.6	<i>Projekt Policist Leon svetuje</i>	48
3.4.3.7	<i>Projekt Otrok – policist za en dan</i>	48
3.4.3.8	<i>Projekt Samostojna policijska postaja</i>	49
3.4.3.9	<i>Projekt Mobilna policijska postaja</i>	50
3.4.3.10	<i>Delo vodij policijskih okolišev in drugih policistov v policijski pisarni</i>	50
3.5	KRITERIJI ZA MERJENJE USPEŠNOSTI POLICIJSKEGA DELA.....	51
3.5.1	Spremljanje statističnih kazalnikov	51
3.5.2	Spremljanje javnega mnenja.....	52
3.5.2.1	<i>Teoretični okvir</i>	52
3.5.2.2	<i>Dejavniki, ki vplivajo na javno mnenje</i>	53
3.5.2.3	<i>Prednosti in slabosti merjenja javnega mnenja</i>	54
3.5.2.4	<i>Pregled dosedanjih raziskav javnega mnenja</i>	56
3.5.3	Spremljanje organizacijske klime.....	58
3.5.3.1	<i>Teoretični okvir</i>	58
3.5.3.2	<i>Prednosti in slabosti merjenja organizacijske klime</i>	59
3.5.3.3	<i>Pregled dosedanjih raziskav organizacijske klime</i>	60
4	MEDNARODNE PRAKSE MERJENJA USPEŠNOSTI POLICIJ	62
4.1	PRIMER VELIKE BRITANIJE	62
4.1.1	Splošne značilnosti	62
4.1.2	Organiziranost policije.....	62
4.1.3	Način merjenja uspešnosti policije.....	66
4.2	PRIMER KANADE.....	69
4.2.1	Splošne značilnosti	69

4.2.2	Organiziranost policije.....	70
4.2.3	Način merjenja uspešnosti policije.....	73
4.3	PRIMER NIZOZEMSKÉ.....	76
4.3.1	Splošne značilnosti	76
4.3.2	Organiziranost policije.....	76
4.3.3	Način merjenja uspešnosti policije.....	79
4.4	PRIMER ČRNE GORE.....	83
4.4.1	Splošne značilnosti	83
4.4.2	Organiziranost policije.....	83
4.4.3	Način merjenja uspešnosti policije.....	86
4.5	PRIMER NOVE ZELANDIJE.....	87
4.5.1	Splošne značilnosti	87
4.5.2	Organiziranost policije.....	88
4.5.3	Način merjenja uspešnosti policije.....	92
5	SKLEPNE UGOTOVITVE	94
6	ZAKLJUČEK.....	97
7	SEZNAM LITERATURE.....	99

1 UVOD

Če želimo razumeti policijo in njeno vlogo v družbi, moramo poznati tudi začetke policijske dejavnosti, ki segajo globoko v zgodovino. Policijska dejavnost se je začela razvijati že takrat, ko je človek začel živeti v skupinah oziroma v skupnostih. Takšno življenje zahteva določena pravila, ki omogočajo vzpostavitev osnovnega reda. Dejstvo je, da so tam, kjer so pravila, tudi kršitve, zato je bilo treba oblikovati družben odziv na kršitve, to je neki sistem kaznovanja, ki naj služi ponovni vzpostavitvi in ohranjanju reda, kar posledično krepi občutek varnosti v družbi. Z obstojem pravil pa se pojavi tudi potreba po njihovem varovanju in v primeru kršitev tudi potreba po sankcioniranju tistega, ki pravila krši. V začetku so verjetno vsi člani neke skupnosti imeli nalogo vzpostavljanja reda, torej neke vrste nalogo »prvobitne policije«, kasneje pa se je s pojavom družbene diferenciacije naloga skrbi za varnost prenesla na posameznike oziroma posamezne skupine.

Z razvojem družbe se je vse bolj razvijala tudi policijska dejavnost, ki je postala zelo kompleksen proces, ta pa ne poteka izolirano in neodvisno od splošnega družbenega razvoja v posamezni državi. Oblikujejo jo različne silnice in dejavniki, kot so: ustavni red, stopnja družbenega in ekonomskega razvoja, stopnja razvoja demokracije, neodvisnost sodne veje oblasti in še bi lahko naštevali. Ne smemo pa spregledati, da policijska dejavnost tudi sama oblikuje družbo in skupnost, v kateri deluje.

Ko govorimo o policijski dejavnosti, ugotovimo, da ta dejavnost varuje življenja in premoženje ljudi in zagotavlja red in mir med ljudmi. (Lobnikar 2003) Policijska dejavnost omogoča ohranjanje miru in varnosti, da ljudje v miru opravljajo svoje dejavnosti. Pogled na vlogo policije v demokratični družbi nam razkrije, da je v demokratičnih državah, ki temeljijo na vladavini prava, vloga policije, da zagotavlja maksimalno svobodo posameznika. To se kaže kot prelom z zgodovinsko vlogo policije v družbi, ki je varovala privilegirane družbene skupine, kot so bile politične in gospodarske elite. V pravni in demokratični državi je varovanje človekovih pravic in svoboščin najvišja družbena vrednota. Nihče, niti država oziroma policija v njenem imenu, ne sme posegati v pravice in svoboščine posameznika, dokler ta ne krši

zakonskih norm. Policija je dolžna preprečevati morebitne nezakonite posege v posameznikovo svobodo, pri svojem delu pa mora paziti, da sama ne prestopi meje dovoljenega.

Teoretično je vsebina policijske dejavnosti izvajanje veljavnih zakonov, vzdrževanje javnega reda ter skrb za zmanjševanje kriminalitete v družbi. Realno pa je sestavljena iz niza dejavnosti, med katerimi so nekatere javne, druge zasebne, tretje pa mešane. Zato je težko določiti vsebino policijske dejavnosti. (Gostič 2000) Takšno dejavnost opravlja več različnih organizacij: policija, državne in zasebne varnostne službe, detektivi, redarji, tudi aktivni prebivalci ... Kot najbolj očitna med temi je vsekakor policija. Policija ima največ pooblastil in največ odgovornosti, da se policijska dejavnost izvaja. (Lobnikar 2003) Policijsko delo pa ima tudi svoje osnovne elemente, ki so preprečevanje, preiskovanje in dokazovanje kriminalitete, odzivanje na prijave o kaznivih dejanjih in odkrivanje storilcev kaznivih dejanj. (Kogovšek 2009) Temeljni elementi policijskega dela so tudi identifikacija oz. izločitev problemov, zmanjšanje števila incidentov, teže teh incidentov ter raziskovanje in razčlenjevanje problemov. (Batis 1997) Kako uspešno policija obvladuje te pojave, pa vpliva na oceno njenega dela.

Kot navaja Anželj (2013), se procesu prilagajanja delovanja državne uprave sodobnim trendom mora nujno podvreči tudi slovenska policija. Čeprav marsikdo dvomi, da je možno pripraviti korekten sistem ocenjevanja policijskih enot, je čas svetovne finančne in gospodarske krize priložnost in nuja za globoke strukturne reforme tudi znotraj policije, saj policijska dejavnost pomeni temelj vsem drugim institucijam pravne države, svobode in varnosti; brez teh pa ni razvoja, demokracije, ekonomskega napredka in socialne ter pravne enakosti.

2 METODOLOŠKI OKVIR

2.1 OPREDELITEV PROBLEMA MAGISTRSKE NALOGE

V magistrski nalogi bom znotraj raziskovalnega področja družbenih ved, natančneje sociologije, preučevala policijsko dejavnost v družbi. Preučevala bom policijo s stališča njene pristojnosti, organiziranosti, vpetosti v lokalno okolje, predvsem pa bom preučila primere ocenjevanja uspešnosti policijskega dela v Sloveniji in jih primerjala z ocenjevanjem v Veliki Britaniji, Kanadi, na Nizozemskem, v Črni gori in na Novi Zelandiji. Na podlagi sinteze bom v zaključku naloge potrdila oziroma ovrgla zastavljene teze. Tako bo moja magistrska naloga teoretska, saj bo predmet raziskovanja teorija o ocenjevanju uspešnosti dela policijske organizacije.

Na podlagi preučitve vsebine in obsega policijske dejavnosti v družbi se bom v nadaljevanju lotila preučevanja glavnega problema, ki ga bom raziskala za potrebe priprave magistrske naloge, to pa je vprašanje kriterijev za ocenjevanje uspešnosti policijskega dela v skupnosti. Policijsko delo lahko ocenjujemo skozi učinkovitost, uspešnost, kakovost, dostopnost, zakonitost, odzivnost, profesionalnost itd. Danes nas politiki zahodnoevropskih držav prepričujejo, da je glavna grožnja varnosti mednarodni terorizem. Sprašujem se, ali je to res. Ali se Slovenci res bojimo, da bomo postali žrtev terorističnega dejanja, ali pa se bolj bojimo, da bomo postali žrtev kaznivega dejanja v domačem okolju, ali da se nam pripeti prometna nezgoda ipd.?

Po Brezovškovem (2000) mnenju uspešnost države merimo tudi z uspešnostjo policije, ki je del državne uprave. Pri tem pa se poraja vprašanje, kako zagotoviti sposobno, učinkovito, legitimno, odgovorno, odzivno, profesionalno in pravično javno službo. Zanesljiva uprava ter posledično tudi policija se lahko doseže, če se sledi naslednjim štirim ciljem: 1) legalno delovanje, 2) politični nadzor in odgovornost uprave (policije), 3) strokovno delovanje, 4) smotrno, ekonomično delovanje.

V razvitih državah se že desetletja ukvarjajo s spremljanjem in vrednotenjem dela policijskih organizacij. Tako v Veliki Britaniji poznajo metode merjenja učinkovitosti policijskih sil že od leta 1960. Več zaporednih vlad je poskušalo zagotoviti, da bi se javna sredstva, zbrana v državnem proračunu, uporabljala na »ekonomsko učinkovit in uspešen« način. V ta namen so se razvile tehnike upravljanja vhodno-izhodnih podatkov in pregledi rezultatov, ki jih je predstavil Spottiswoode (2000). Na spletni strani sem pregledala način spremljanja policijskega dela s strani Criminal Justice Inspectorates in znotraj njih HM Inspectorate of Constabulary. V »An overview for the public, forces and local policing bodies« iz septembra 2013, ki ga je pripravila služba HMIC (HM Inspectorate of Constabulary) je razvidna naslednja vsebina: 1) način spremljanja dela policije in ukrepi, ki jih lahko sprejme HMIC glede uspešnosti dela policije, 2) področja, ki jih v okviru rutinskega spremljanja učinkovitosti in uspešnosti izvaja HMIC, in 3) posredovanje informacij o nadzoru s strani HMIC tako za policijski kot kriminalistični del.

Pregledala sem kazalnike uspešnosti za ocenjevanje dela policije v Kanadi. Kot navajajo Kiedrowski in drugi (2013) so stroški opravljanja storitev javnega sektorja in znotraj tega policije pomembni za kanadsko skupnost. Kot odgovor na vse manj denarja za delovanje javnih služb se preučujejo inovativni pristopi v kanadskih policijskih službah. Sprejeta je bila nova paradigma upravljanja, pri kateri je poudarek na uporabi kazalnikov uspešnosti. Kanadska policija se je lotila projekta, v katerem želi ponovno premisliti: 1) katere so policijske storitve z najvišjo prioriteto, 2) katere storitve ustvarjajo boljše rezultate in 3) kako izboljšati nadzor nad stroški policijskih storitev.

Zanimiv je tudi primer Nizozemske, kjer je v šestdesetih letih prejšnjega stoletja prišlo do velikega porasta kriminala in nasilništva. Takrat je bil sprejet nacionalni preventivni program na področju kriminalitete. Značilno je, da so vsi nacionalni preventivni programi brezplačno medijsko podprti. Poleg policijskega dela k večji varnosti velik delež prispevajo sosedske straže. Te so od policije popolnoma neodvisne, sestavljajo pa jih prebivalci neke manjše teritorialne enote. Na Nizozemskem je preventiva tržno blago, za katero ni dolžna skrbeti samo država/policija, ampak tudi civilna družba. (Posega 1994)

Preverila sem tudi, katere kazalnike uspešnosti o delu policije pozna črnogorska policija. Črna gora je najmlajša od izbranih držav. Po razpadu Jugoslavije in v obdobju, ko je s Srbijo še tvorila eno državo, so bile funkcije črnogorske policije bolj vojaške kakor kriminalistične preiskave, preprečevanje kriminala in v skupnost usmerjeno policijsko delo. Posledično Črna gora ni šla v korak s sodobnimi trendi policijske dejavnosti. Po osamosvojitvi je pričela s procesi reorganizacije in se tako približala sodobnemu razumevanju policijske dejavnosti.

Po pregledu spletne strani policije na Novi Zelandiji sem ugotovila, da si je njihova vlada postavila sedem strateških ciljev: 1) povečanje patroljiranja peš, torej brez vozil, kar povečuje vidnost policije v skupnosti, deluje preventivno pri preprečevanju kriminalitete in omogoča policiji, da razume težave in skrbi skupnosti; 2) takojšnje ukrepanje policije, cilj je, da se 90 % kaznivih dejanj, kjer je žrtev fizična oseba, reši v 30 dneh; 3) povečanje občutka varnosti pri ljudeh tako, da bo 92 % vprašanih navedlo, da se podnevi počutijo zelo varne ali varne v svojih soseskah; 4) zmanjšanje kriminalitete, kjer je kot cilj določeno, da se do junija 2017 zmanjša celotna kriminaliteta za 15 %, nasilna kriminaliteta za 20 % in stopnja kriminalitete med mladimi za 25 %; 5) večje zaupanje v policijo, kjer je postavljen cilj, da 78 % ali več anketirancev v celoti ali v veliki meri zaupa policiji; 6) manj žrtev kaznivih dejanj, cilj je zmanjšanje števila žrtev kaznivih dejanj za 5 % v primerjavi s prejšnjim letom, to bodo dosegli s povečanjem preventivnega dela; 7) zmanjšati resnost poškodb v prometu tako, da se zmanjša število hospitalizacij za več kot en dan kot posledica prometne nesreče v primerjavi s preteklim letom.

2.2 CILJI PREUČEVANJA

V magistrski nalogi se bom ukvarjala s teoretičnim raziskovanjem policije, njene organiziranosti, policijske dejavnosti ipd. Najpomembnejši del naloge bo predstavljalo preučevanje kriterijev, s katerimi lahko čim bolj objektivno ocenimo uspešnost policijskega dela. Tema je v današnjem času še toliko bolj relevantna, saj je bila razprava in iskanje kriterijev za merjenje učinkovitosti, uspešnosti in kakovosti delovanja organov državne uprave dolga leta zapostavljena. Prevladovalo je mišljenje, da državna uprava deluje strogo formalno po veljavnih predpisih in se

zaradi okoliščine, da deluje zunaj konkurence, z njo ni treba ukvarjati. Osebno menim, da se je danes zaradi omejenosti sredstev države nujno treba ukvarjati s kriteriji za ugotavljanje uspešnosti celotne državne uprave in znotraj nje tudi policije. Kdo dela dobro in kdo slabo, je nujno vedeti za potrebe vodenja policijske organizacije. Policija mora odgovoriti na izzive sodobnega časa in tudi z omejenimi sredstvi in kadrovskimi viri zadovoljiti potrebe in pričakovanja širše javnosti.

Strinjam se, da je v sodobni državi načelo ekonomičnosti eno izmed najpomembnejših načel njenega delovanja. To pomeni, da je država sposobna učinkovito izrabiti vire oziroma da s čim manjšo porabo javnih sredstev doseže največji možni učinek. Prav zaradi tega načela so državne institucije in s tem tudi policija začele iskati možnosti, s katerimi bi se čim bolj približale temu cilju. Za dosego zelenega cilja ni bilo več dovolj opravljanje klasičnih policijskih nalog, kot sta preiskovanje kaznivih dejanj ter vzdrževanje javnega reda in miru, ampak nova smer, filozofija razvoja policijske dejavnosti, tako imenovano v skupnost usmerjeno policijsko delo. Po Mešku to delo temelji na domnevi, da je v skupnosti treba poiskati probleme, odkriti njihove vzroke in v sodelovanju s skupnostjo ustrezno odreagirati. Ta pristop se bistveno razlikuje od klasičnega policijskega, ki je običajno v naslednjem vrstnem redu: prijava – odziv – ukrep. Ta namreč ne pomeni reševanja problemov, ampak zgolj odziv na problem. V skupnost usmerjeno policijsko delo spreminja klasično filozofijo policijskega dela, ki ni več reaktivna, ampak proaktivna, kar pomeni veliko širše pojmovanje vloge policije in njenih nalog v družbi. (Meško 2001)

Uspešnost slovenske in tudi uspešnost tujih policij se danes ocenjuje po številnih kriterijih. Da bi preučila različne pristope, bom teoretično preučila modele ocenjevanja v Sloveniji in jih primerjala z ocenjevanjem uspešnosti policijskega dela v skupnosti v Veliki Britaniji, Kanadi, na Nizozemskem, v Črni gori in na Novi Zelandiji. V svoji nalogi se bom osredotočila na raziskovalno vprašanje: *kateri so kriteriji, s katerimi lahko čim bolj objektivno ocenimo uspešnost policijskega dela?*

Na podlagi zastavljenega raziskovalnega vprašanja bo moj glavni cilj, da preučim že uveljavljene kriterije uspešnosti za merjenje policijskega dela in v nadaljevanju pripravim svoj predlog kriterijev za spremljanje uspešnosti policijske organizacije. Da bom lahko dosegla ta cilj, bom preučila dostopno literaturo in spletne strani nekaterih

naprednih svetovnih policij na področju ocenjevanja dela policije. Že na podlagi dosedanjega preučevanja tematike ugotavljam, da je sodobni trend v svetu prehod iz tradicionalnih načinov ocenjevanja policijskega dela, kjer se s pomočjo policijskih statistik meri obseg opravljenega dela, k sodobnejšim pristopom, ki na prvo mesto postavljajo ljudi, torej prebivalce neke lokalne skupnosti ter zaposlene v policijski organizaciji. Zato se poudarek pri ocenjevanju uspešnosti prenaša na javnomnenjske raziskave, ki ugotavljajo zadovoljstvo ljudi s policijskim delom in na ocenjevanje delovne klime v policijskih organizacijah. Po mojem pa vseeno ne smemo zanemariti pomena policijskih statistik, ki nam dajejo vpogled v gibanje števila prijavljenih varnostnih incidentov v družbi in odgovor o obsegu dela, ki ga opravi policija.

2.3 TEZE

Na podlagi raziskovalnega vprašanja sem si zastavila naslednje tri teze.

1. Javnomnenjske raziskave o zadovoljstvu prebivalcev z delom policije so pomemben kriterij za ocenjevanje uspešnosti policijskega dela.

Preučila bom do sedaj opravljene javnomnenjske raziskave v Sloveniji in ugotavljala, ali se s tovrstnimi raziskavami ukvarjajo tudi v drugih državah. Če vsaj v treh od naštetih držav uporabljajo javnomnenjske raziskave kot kriterij za ocenjevanje uspešnosti, bom tezo potrdila.

2. Statistični podatki o varnostnih pojavih so pomemben kriterij za ocenjevanje uspešnosti policijskega dela.

Slovenska policija v svojem letnem poročilu prikazuje veliko število različnih statističnih podatkov in v glavnem vrednoti svoje delo po porastu/upadu varnostnih dogodkov glede na pretekla obdobja. Zanimalo me bo, ali tudi v naštetih petih državah dajejo tako velik poudarek statističnim podatkom kot v Sloveniji. Tezo bom potrdila, če bom ugotovila, da so vsaj v treh navedenih državah statistični podatki kriterij za ocenjevanje uspešnosti.

3. Merjenje organizacijske klime je pomemben kriterij za ocenjevanje uspešnosti policijskega dela.

Tezo sem postavila, ker se v slovenski policiji organizacijska klima meri periodično na dve leti in je zanimiv kazalnik medsebojnih odnosov, ki vplivajo na profesionalnost policijskega dela. Z merjenjem organizacijske klime se ugotavlja zadovoljstvo zaposlenih, ki pomembno vpliva na kakovost opravljanja nalog. Tezo bom potrdila, če bom ugotovila, da je kot kriterij ocenjevanja uspešnosti upoštevan tudi kriterij zadovoljstvo zaposlenih v vsaj treh navedenih državah.

2.4 UPORABLJENE RAZISKOVALNE METODE IN STRUKTURA NALOGE

Magistrska naloga bo teoretsko delo, izvedena bo s pomočjo študija različne literature s poudarkom na relevantni strokovni in znanstveni literaturi ter primarnih virih s tega področja. Tako bo moj cilj v nalogi, da se seznanim z relevantno literaturo in teoretično obdelam pojme in vsebino policijske dejavnosti in preučim možne kriterije za merjenje uspešnosti policijskega dela, za kar bom uporabila deskriptivno metodo z analizo primarnih in sekundarnih virov. Med možne kriterije ocenjevanja policijskega dela bom na podlagi preučene literature uvrstila: 1) statistične podatke o varnostnih pojavih in delovanju policije, ki so pomembni z vidika merjenja obsega varnostno relevantnih pojavov in odziva policije na njih, 2) javno mnenje o ocenah in stališčih prebivalcev o delu policije, saj so pozitivne ocene prebivalstva po navedbah številnih avtorjev eden ključnih kriterijev uspešnosti policijskega dela, in 3) organizacijsko klimo, ki je pomembna zato, ker zadovoljen policist naredi več in svoje delo opravi kakovostno.

Magistrsko delo je v razdeljeno na sedem temeljnih poglavji. Pri preučevanju metod, ki bi jih lahko uporabila pri pisanju, sem ugotovila, da znanost uporablja metode različne splošnosti, da so nekatere metode bolj splošne, druge pa bolj praktično uporabne. Na podlagi preučevanja metod v družboslovnih vedah sem se odločila za uporabo splošnih družboslovnih raziskovalnih metod. Da bi zajela širino in splošnost

v nalogi, bom z uporabo deskriptivne metode opredelila temeljne pojme, predstavila vlogo in naloge policije v družbi, predstavila organiziranost slovenske policije in opisala merjenje uspešnosti policijskega dela. Cilj teh vsebin je spoznati teoretični okvir policijske dejavnosti, ki mi bo pomagal pri razmišljanju o najprimernejših kriterijih za merjenje uspešnosti policijskega dela.

V poglavju Sodelovanje policije z lokalnimi skupnostmi in v poglavju Dejavniki, ki vplivajo na javno mnenje sem se odločila za uporabo splošne družboslovne raziskovalne metode, in sicer sociološke metode. Cilj predstavitve teh poglavij je seznanitev s teoretičnimi vsebinami policijskega dela. Predmet preučevanja sodobne sociologije so ljudje z vsemi družbenimi karakteristikami, ki so pripadniki določene družbene skupnosti. Sociologija si prizadeva odkrivati in pojasnjevati zakonitosti v odnosih med ljudmi in družbenimi skupinami nasploh.

Celovito in poglobljeno spoznavanje policije, njene organizacije, nalog in splošnega pojma policijske dejavnosti itd. ni mogoče le na osnovi aktualnega stanja policije. Nujno dopolnilo aktualnega je zgodovinsko preučevanje policije in vsega, kar danes povezujemo s policijsko dejavnostjo skozi zgodovinsko perspektivo. Da bi lahko verodostojno prikazala današnja spoznanja o stopnji razvoja policijske organizacije, jo moram osvetliti z zgodovinsko metodo, ki zajema dve dimenziji, to je prostor in čas. S ciljem razumevanja današnje stopnje razvoja policije, na katerega zagotovo vpliva razvoj policije skozi zgodovino, saj je ta družbeno pogojen, bom v teoretičnem delu naloge opisala zgodovinski razvoj policije in policijskega dela v skupnosti.

V delu naloge, kjer bom preučevala merjenje uspešnosti policijskega dela v državah Velika Britanija, Kanada, Nizozemska, Črna gora in Nova Zelandija, bom uporabila primerjalno metodo. Omejevanje preučevanja uspešnosti le na slovensko policijo in na slovenske družbene okvire ter zanemarjanje vsega primerjalnega v raziskovanju seveda siromaši naše vedenje o policiji in nam onemogoča globljo teoretično analizo in celovitejšo pojasnitev družbenih pojavov in procesov pri policijski dejavnosti. Lahko trdim, da brez primerjalne metode sploh ni mogoče najti ustreznih modelov za celovito presojo uspešnosti policijskega dela. Cilj uporabe te metode je pridobiti mednarodne izkušnje, na podlagi katerih bom lahko v slovensko prakso ocenjevanja

policijske dejavnosti vnesla številne elemente in kriterije, ki so se v razvitih državah pokazali kot primerni.

Pri pisanju naloge si bom pomagala tudi z uporabo metode funkcionalne analize, ki je prav tako splošna sociološka metoda, usmerjena pa je v raziskovanje funkcij določenih družbenih pojavov, v tem primeru funkcij policije v sodobni družbi. Zato ni dovolj, da ozko preučujem naloge policije, ki pravno formalno izhajajo iz zakonodaje. Na policijsko dejavnost je treba gledati s širšega funkcionalnega vidika. V vseh poglavjih naloge bom uporabila tudi analitično metodološko tehniko z uporabo pisnih virov.

3 POLICIJSKA ORGANIZACIJA

3.1 ZGODOVINSKI RAZVOJ POLICIJE IN POLICIJSKEGA DELA V SKUPNOSTI

Po Časovem (2012) mnenju je nastanek policije v smislu dejavnosti oziroma institucije treba povezovati z nastankom človeka oziroma države. Nekatere policijske naloge se skozi čas niso popolnoma nič spremenile, druge pa so se razvijale glede na čas in dejavnike. Avtor poudarja, da se policija nikoli v zgodovini ni ukvarjala samo z represijo in nadzorovanjem, temveč je vedno tudi svetovala in pomagala ljudem. Nekatere izmed nalog, ki jih je prvotno opravljala policija, danes že opravljajo zasebne varnostne službe in drugi nadzorni mehanizmi.

Od konca druge svetovne vojne do danes se je položaj policije v družbi velikokrat spremenil. Ta se je v tem obdobju različno imenovala, bila je različno organizirana, imela je različne pristojnosti in je opravljala različne dejavnosti. Obdobje od leta 1946 do danes lahko zaradi boljše preglednosti razdelimo na obdobja, prikazana v nadaljevanju.

Narodna milica – patroljna služba

Po koncu II. svetovne vojne je 1946 nastal Zakon o narodni milici. Ta je narodno milico opredelil kot vojaško organizirano in enotno uniformirano oboroženo formacijo, sestavljeno iz splošne narodne milice in posebnih služb narodne milice (gasilske, prometne, industrijsko-zavodske, gozdne). (Zgodovina in razvoj policijskega dela v skupnosti 2014)

Pripadniki narodne milice so opravljali klasične policijske naloge, kot so varovanje življenja ljudi in njihovega premoženja, prijemanje storilcev kaznivih dejanj ter vzdrževanje javnega reda. (Kolenc 2002) Poleg tega so miličniki izpolnjevali tudi naloge ljudskih odborov in v okviru patroljnih služb spoznavali ljudi ter zemljišča na območju svoje postaje. (Zgodovina in razvoj policijskega dela v skupnosti 2014)

Kombinirani patroljni obhodi

Patruljne službe so imele strogo predpisane naloge (patruljni list), točno določeno pot gibanja in čas patroljiranja. Da bi odpravili to togost, so 1950 začeli uvajati

kombinirane patroljne obhode. Miličniki so lahko postali pri svojem delu nekoliko bolj samoiniciativni in z drugačnim načinom dela pripomogli k vzpostavitvi in dopolnitvi informativne mreže. Iz tega so se kasneje razvile sektorske službe. (Zgodovina in razvoj policijskega dela v skupnosti 2014)

Ljudska milica – sektorska služba

Od leta 1953 so poleg klasičnih oblik policijskega dela začeli uvajati novo obliko terenskega dela – sektorsko službo. Območje postaje ljudske milice je bilo razdeljeno na sektorje. Vsak sektorski miličnik je delo na območju svojega sektorja opravljal na podlagi lastne ocene, kje so potrebni preventivni in kje represivni ukrepi. (Zgodovina in razvoj policijskega dela v skupnosti 2014)

Obhodni okoliš

Po letu 1963 je bilo območje postaje milice usklajeno z območjem občine, ki je bilo razdeljeno na obhodne okoliše, ti pa so se teritorialno prekrivali z območji krajevnih skupnosti. Naloga vodje takega okoliša je bila skrb za javno varnost v sodelovanju z občani v krajevni skupnosti. (Zgodovina in razvoj policijskega dela v skupnosti 2014)

Ključ družbene varnosti je postala družbena samozaščita, po kateri vsi delovni ljudje in občani družbeno samozaščito uresničujejo kot pravico in dolžnost. Milica je imela v svojih pravih službe zapisano nalogo tesnejše povezovanje z okoljem.

Pri nadaljnjem razvoju sistema samozaščite je bila dolžnost milice, da sodeluje pri gradnji sistema družbene samozaščite in da delovne ljudi ter občane obvešča o vsakem škodljivem pojavu. (Zgodovina in razvoj policijskega dela v skupnosti 2014)

Milica – varnostni okoliš

Krajevna skupnost je dobila v sistemu družbene samozaščite pomembno vlogo. Vodja varnostnega okoliša je bil odgovoren za varnostne razmere v svojem okolišu. Seznaniti se je moral s čim večjim številom občanov in delovnih ljudi v krajevni skupnosti, sodelovati pa je moral s temeljnimi subjekti varnostnega sistema splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite. S tem je pripomogel k učinkovitejšemu in uspešnejšemu opravljanju nalog milice. (Zgodovina in razvoj policijskega dela v skupnosti 2014)

Za dejavnike, ki so se razvijali v sedemdesetih letih, lahko trdimo, da so bili zametki v skupnost usmerjenega policijskega dela. Vendar preventivna vloga policije takrat ni

zaživela. Razlog za to gre iskati v preveč institucionalizirani in ideološko naravnani obliki samozaščitnega obnašanja, ki je bilo povrh vsega največkrat vsiljeno. (Zgodovina in razvoj policijskega dela v skupnosti 2014)

Policija – policijski okoliš

Z novo državo je tudi milica dobila novo ime – policija in novo filozofijo policijskega dela. Ker je tudi slovenska policija po vzoru razvitih zahodnoevropskih držav želela postati sodobna in uspešna, je 1992 sprejela zamisel o projektu javne varnosti. Kasneje se je preimenoval v projekt policija in namenil pomembno mesto preventivnemu delovanju. Vodja varnostnega okoliša se je preimenoval v vodjo policijskega okoliša in postal nosilec preventivnih nalog na območju lokalne skupnosti. (Zgodovina in razvoj policijskega dela v skupnosti 2014)

Zakon o policiji iz 1998 je določal, da policija v okviru svojih pristojnosti sodeluje z organi lokalnih skupnosti na področjih, ki se nanašajo na izboljšanje varnosti v lokalnih skupnostih. Tudi v Pravilih policije iz 2000 je sodelovanje med policijo in organi samoupravnih lokalnih skupnosti posebej opredeljeno. (Zgodovina in razvoj policijskega dela v skupnosti 2014)

Nova strategija policijskega dela v skupnosti

Leta 2013 je bila sprejeta nova strategija policijskega dela v skupnosti, ki si je za svoje cilje zadala več partnerskega sodelovanja z lokalno skupnostjo, državnimi organi in civilno zaščito, večjo vidnost in okrepljeno prisotnost policistov v lokalni skupnosti, večji občutek varnosti in večje zaupanje v delo policije in zadovoljstvo z njim. Nosilec policijskega dela v skupnosti v policijskem okolišu je vodja policijskega okoliša. Pomembno pa je, da se sleherni policist in kriminalist zaveda pomena policijskega dela v skupnosti ne glede na to, kakšno delo in na kateri ravni ga opravlja. Delo mora biti opravljeno strokovno, etično, humano, pravično in nekonfliktno. (Partnersko sodelovanje 2015)

Poleg tega Pravila policije iz 2014 opredeljujejo policijsko delo v skupnosti kot opravljanje tistih preventivnih in represivnih nalog policije, ki preprečujejo in rešujejo varnostne probleme ter so v skladu z varnostnimi potrebami posameznika in interesne skupnosti. (Pravila policije, 63. člen)

Na podlagi 35. člena Zakona o organiziranosti in delu v policiji območne policijske postaje in policijske uprave v okviru svojih pristojnosti sodelujejo z organi lokalnih

skupnosti na področjih, ki se nanašajo na izboljšanje varnosti v lokalni skupnosti. Možnost samoorganiziranja imajo tudi drugi organi, organizacije in institucije, katerih dejavnost je usmerjena k zagotavljanju večje varnosti. V ta namen se lahko sporazumno ustanovijo sveti, sosveti, komisije ali druge dogovorjene oblike partnerskega sodelovanja. Partnersko obliko sodelovanja je mogoče vzpostaviti za območja vseh lokalnih skupnosti od stanovanjskih sosesk, mestnih četrti, krajevnih skupnosti pa do občin. Takšno obliko sodelovanja je mogoče vzpostaviti tudi pri vseh organih, organizacijah in ustanovah, ki prispevajo k zagotavljanju večje varnosti in vzpodbujajo varnostno samoorganiziranje prebivalcev. (Zakon o organiziranosti in delu v policiji, 35. člen)

V Sloveniji je ustanovljenih 153 posvetovalnih teles, največ jih je na območju Ljubljane in Maribora. (Partnersko sodelovanje 2015)

3.2 VLOGA IN NALOGE POLICIJE V DRUŽBI

Vloga policije v družbi in naloge, ki jih policija opravlja, so odraz družbenega razvoja države, v kateri policija deluje. Sodobna policijska dejavnost je kompleksen proces, ki ne more potekati izolirano in neodvisno od splošnega družbenega razvoja in stopnje demokracije v posamezni družbi. Pogled na vlogo policije v demokratični družbi nam razkrije, da je njena prvenstvena naloga, da zagotavlja maksimalno svobodo posameznika. Policija je v preteklosti predvsem skrbela za varnost države in vladajočih elit, danes pa prihaja v ospredje zagotavljanje varnosti in človekovih pravic vsakemu posamezniku. V demokratični družbi policija pomaga pri ohranjanju demokratičnih vrednot in se seveda tudi sama ravna po teh vrednotah. Javnost v demokratičnih družbah podpira in odobrava legalno in legitimno izvajanje nalog policije, dokler jih ta izvaja v skladu s koristmi, demokratičnimi cilji in na etično sprejemljiv način. Ob izpolnjevanju navedenih pogojev lahko policija upravičeno pričakuje, da ji bo javnost zaupala, jo podpirala pri njenem delu in kar je zelo pomembno, z njo tudi sodelovala, kar policiji omogoča, da sploh lahko izpolnjuje svoje naloge.

Policija ni več samo organ represije, vedno bolj se usmerja v reševanje različnih varnostnih težav občanov v lokalni skupnosti. Policija postaja servis za pomoč občanom, ki jih tarejo različne varnostne težave. (Gaber 2003)

Vedno manj policijskega dela v skupnosti je pravno urejenega, bistvo delovanja policije med ljudmi temelji na preventivnem delu in na iskanju rešitev za varnostne probleme v soseskah, zato morajo policisti uporabljati človeški razum.

Pri izvrševanju nalog policiste vodijo vrednote in vrline, ki so sprejete v Kodeksu policijske etike. Policisti služijo ljudem, varujejo njihova življenja in premoženje, zagotavljajo ustavne in zakonske pravice vsem ljudem pod enakimi pogoji itd. Svoje naloge opravljajo etično, zakonito in strokovno. (Kodeks policijske etike 2008)

3.2.1 Vrednote, ki jih varuje policija

V civilni družbi in pravni državi človekove pravice in temeljne svoboščine varuje država s svojimi mehanizmi prisile. Pravno formalno in z rabo dopustnega nasilja zagotavlja potreben red in mir ter s tem potrebno varstvo vsakomur, da lahko živi in dela v okviru pričakovanega konformizma, ki predstavlja minimum za sožitje med ljudmi. Varnost je strukturna prvina obstoja in delovanja posameznika, družbe, države in mednarodne skupnosti. (Slokan 2015)

3.2.2 Legalnost policijskega delovanja

Legalnost pomeni predvsem zakonitost, v širšem smislu pa tudi pravnost nekega družbenega ravnanja ali družbene institucije. Legalnost se torej nanaša na ožji pojem prava in zakona kot pravnega akta. Legalno ravna tisti subjekt, ki se podreja pravnemu zakonu oziroma postavljenemu (pozitivnemu) pravu. V okoljih, kjer pravo še ni izdiferencirano kot relativno samostojna pojavnost, kjer torej pravne norme niso dojete kot vsaj relativno ločene od religioznih, moralnih, običajnih, političnih in drugih norm (tako je npr. še danes v mnogih plemenskih skupnostih ali v izrazito religioznih družbah, kjer ni mogoče govoriti o modernem pravu), tam bistvene razlike med legitimnostjo in legalnostjo ni, kajti tam se oba pojma nanašata na neko občo ali višjo zakonitost, ki pomeni (pravično) merilo človeškega oziroma družbenega ravnanja. V

modernem pravu, tj. takšnem, kot ga poznamo v demokratični in pravni državi, pa oba navedena pojma ločujemo. Tako je npr. lahko ravnanje vlade legalno in legitimno – tj. tako v skladu z zakonom (pravom) kot tudi splošno sprejemljivo oziroma pozitivno ovrednoteno s strani državljanov. Lahko pa je npr. ravnanje vlade legalno, vendar nelegitimno (npr. vlada dosledno izvršuje zakon, s katerim večina državljanov izrazito ne soglaša), ali pa legitimno, vendar nelegalno (vlada ravna državljanom všečno, vendar pri tem krši zakon ali kake druge predpise). (Cerar 2006)

3.2.3 Legitimnost policijskega delovanja

Legitimnost pomeni predvsem upravičenost, sprejemljivost, lahko pa navsezadnje tudi pravičnost nekega družbenega ravnanja ali družbene (npr. oblastne) institucije. Če je npr. neka oblast legitimna, to pomeni, da jo bodisi posameznik (subjektivna legitimnost) bodisi širša družbena skupnost oziroma družbena večina (objektivna legitimnost) priznava za upravičeno, sprejemljivo, dobro, uspešno – skratka za takšno, kot si jo ljudje vsaj pretežno želijo. Beseda legitimnost je sestavljena iz dveh delov, iz besede lex, ki pomeni zakon, in besede intimus, ki pomeni notranji ali najgloblji. To pomeni, da gre pri legitimnosti predvsem za naše notranje doživetje, notranji oziroma intimen odnos do nečesa, čemur nato pripišemo značaj legitimnosti ali nelegitimnosti. Na kolektivni ravni se ta notranja doživetja posameznikov izrazijo navzven, bodisi v javni podpori neke oblasti bodisi v njeni kritiki, tj. v odrekanju upravičenosti in sprejemljivosti dejanj in obstoja te oblasti. (Cerar 2006)

Potem ko je Tom Tyler (1990) napisal knjigo *Why People Obey the Law* (Zakaj ljudje spoštujejo zakone), je bilo narejenih več empiričnih kriminoloških študij o legitimnosti, ki so temeljile predvsem na podatkih iz Združenih držav Amerike. Obstaja veliko empiričnih dokazov, ki kažejo, da je zaznava legitimnosti osrednjega pomena za pripravljenost ljudi ravnati po zakonu, sprejeti ukrepe policije in jim posredovati podatke o kaznivem dejanju oz. pomagati pri preiskovanju kaznivih dejanj. (Reisig, Bratton in Gertz 2007; Sunshine in Tyler 2003; Tyler in Fagan 2008) Te študije kažejo tudi, da prepričanje o legitimnosti policijske dejavnosti temelji predvsem na pravičnosti postopkov in odločitvah pravosodnih organov o zadevah, v katere so ljudje vpleteni, najsi bodo oškodovanci, priče ali storilci prekrškov ali kaznivih dejanj. (Meško in drugi 2012)

3.2.4 Vodenje policije

Potreba po vodenju se pojavi vedno, ko želimo organizirati skupino ljudi s ciljem, da izvrši določeno nalogo. Organizirano skupnost ljudi povežemo v organizacijo, ki pa v formalni obliki lahko deluje kot podjetje, zavod, organ, združenje itd. Nič drugače ni v policijski organizaciji. Treba jo je ustrezno organizirati in seveda tudi primerno voditi. (Anželj 2001)

Brezovšek in Kukovičeva (2014) navajata, da je bilo že v prvih zapisih o procesih vodenja, ki izhajajo iz Kitajske 1120 let pred našim štetjem, poudarjeno, da so za dobro vodenje potrebna jasna pravila in prilagoditev okoliščinam, v katerih vodenje poteka. Poleg tega Brezovšek (2009) opozarja še na protislovje med idejo vodenja in konceptom ljudske suverenosti, ki na neki način daje demokratičnemu voditelju posebno trdno moč.

V primerjavi s preučevanjem managementa, upravljanja in vodenja podjetij in drugih organizacij so spoznanja o vodenju policij v posameznih državah – zlasti pa v naši – dokaj pičla, kajti vodenje policij je bilo skrito očem javnosti in omejeno s stališča znanstveno-raziskovalne dejavnosti. Raziskovalno delo v okviru policij razvitih držav in predmet o vodenju policij na policijskih akademijah pa sta začela nastajati in se razvijati šele v začetku sedemdesetih let prejšnjega stoletja, če pri tem upoštevamo znanstveni pristop v pravem pomenu besede. Tako je preučevanje delovanja policij omogočilo spoznati centralizacijo in decentralizacijo vodenja in organiziranja posameznih policij, ki de iure in de facto še vedno nastopajo kot državni upravni organ. Prav tako je znanih nekaj spoznanj o koncentraciji in dekoncentraciji vpliva in moči policije, ki v kritičnih razmerah pri vzpostavljanju javnega reda nastopa kot represivna sila. Gre za probleme prilagajanja organizacijske strukture policije novo nastalim družbenim razmeram, probleme proračunskega financiranja, ki ni vedno stimulatívno, odnose javnost – policija, lastne probleme hierarhičnih razmerij in avtoritete, potrebe intenzivnejšega izobraževanja in izpopolnjevanja za vodenje in probleme sodelovanja državljanov pri nekaterih varnostnih opravilih (zasede, varovanja, opazovanje, patrolje). Iz dosegljive tuje literature je mogoče sklepati, da je velik poudarek na preučevanju delovanja policij v razvitih državah. V to jih silijo

vedno zahtevnejše varnostne naloge, hiter tehnično-tehnološki razvoj, vedno nove oblike in razsežnosti izrednih varnostnih dogodkov (organizirani kriminal, terorizem, javni izgredi velikega obsega itd.), hiter razvoj znanja o policijski in varnostni stroki in managementu, vedno večje potrebe po mednarodnem sodelovanju – ne samo na operativni, temveč tudi na vodstveni, strokovni, logistični, izobraževalni, informacijski in znanstvenoraziskovalni ravni. Vse kaže, da tudi evropske policije nimajo na izbiro več alternativ, saj v uspešnost vodi samo ena, to je razvijanje managerskih prijemov na organizacijskem, kadrovskem, strokovnem, tehničnem, informacijskem, vzgojnem, izobraževalnem, raziskovalnem in drugih področjih. Vse to velja tudi za slovensko policijo, ki ima pomembno vlogo v sistemu državne uprave in v družbi. Zaradi tega je vodenje policije vse bolj zahtevno opravilo posameznih vodij organizacijskih enot policije. (Anželj 2001)

Iz spoznanj o dejavnikih, ki vplivajo na oblikovanje sistema in procesa vodenja v policiji, je razvidno, da je vodenje kompleksno in da zahteva veliko znanja, individualnih sposobnosti in prodornosti. Za vodenje v policiji ne zadostuje več le strokovno in pravno znanje, temveč je treba dodobra obvladati tudi organizacijsko in managersko znanje (znanje o vodenju), informacijsko znanje, precej pa še sociologijo, psihologijo, logistiko, kibernetiko, omrežno planiranje, systemske teorije, matematično statistiko in klasično statistiko ter uporabnost računalniške tehnologije za vodenje in operativno delo. Vse to so zahteve, ki oblikujejo sodobnega policijskega managerja na vseh ravneh vodenja. V procesu vodenja je poleg obvladovanja varnostnih problemov nujno obvladovanje tudi notranjega in zunanjega procesa komuniciranja, vzdrževanja delovne in moralno-etične discipline in nenehnega dograjevanja sistema motivacije in stimulacije za kakovostno delo. (Anželj 2001)

3.2.5 Naloge policije

Policija v skladu z Zakonom o nalogah in pooblastilih policije (7. čl.) opravlja naslednje naloge:

- varovanje življenja, osebne varnosti in premoženja ljudi,

- preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj in prekrškov, odkrivanje in prijemanje storilcev kaznivih dejanj in prekrškov, drugih iskanih ali pogrešanih oseb ter njihovo izročanje pristojnim organom in zbiranje dokazov ter raziskovanje okoliščin, ki so pomembne za ugotovitev premoženjske koristi, ki izvira iz kaznivih dejanj in prekrškov,
- vzdrževanje javnega reda,
- nadzor in urejanje prometa na javnih cestah in nekategoriziranih cestah, ki so dane v uporabo za javni promet,
- nadzor državne meje,
- naloge v zvezi z gibanjem in prebivanjem tujcev,
- varovanje določenih oseb, prostorov, objektov in okolišev objektov, in če z zakonom ni določeno drugače, varovanje določenih delovnih mest in tajnosti podatkov državnih organov,
- naloge ob naravnih in drugih nesrečah,
- druge naloge, določene v tem zakonu in drugih predpisih v skladu z zakonom.

Vendar je treba poudariti, da pri izvajanju nalog policije v pravni državi ni pomembno samo, kaj je narejeno, temveč tudi, kako je narejeno. Pri izvrševanju svojih nalog mora zato policija spoštovati pravice državljanov kot posameznikov, vključujoč človekove pravice in svoboščine, ter se izogibati samovoljnim in nezakonitim dejanjem. To je bistveno za pomen pravne države in potemtakem tudi bistvo in namen policije v demokraciji. (The European code of police ethics 2001)

3.2.6 Nadzor nad delom policije

Policija je represivni državni organ, ki lahko in mora na podlagi določil ustave, mednarodnih pravnih aktov in veljavne zakonodaje zagotavljati varnost posameznikom in skupnosti, zagotavljati mora spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter krepiti pravno državo. Policija v demokratično urejeni državi za svoje delo odgovarja v skladu z zakonsko ureditvijo.

Evropski kodeks policijske etike določa, da je policija odgovorna državi, državljanom in njihovim predstavnikom in da mora biti pod učinkovitim zunanjim nadzorom.

Državni nadzor nad policijo se deli med zakonodajno, izvršilno in sodno oblast. Državni organi zagotavljajo učinkovite in nepristranske pritožbene postopke zoper policijo. Treba je spodbujati mehanizme odgovornosti, ki temeljijo na komunikaciji in medsebojnem razumevanju med javnostjo in policijo. Evropski kodeks policijske etike tudi navaja, da se v državah članicah EU izdelava kodeks policijske etike. (The European code of police ethics 2001)

V Sloveniji poznamo številne nadzorne mehanizme, ki zagotavljajo, da policija deluje v skladu z zakoni, če pride do kršitev, pa da so te ugotovljene in ustrezno sankcionirane. Poznamo notranje in zunanje oblike nadzora. Med notranje sodi nadzor, ki ga izvaja policija sama, in nadzor pristojnega ministrstva. Med zunanje oblike nadzora sodijo nadzor državnega tožilca in sodni nadzor, politično parlamentarni nadzor, zunanji – državljski nadzor, nadzor medijev, dostop do informacij javnega značaja, nadzor varuha človekovih pravic, nadzor posameznika in zavarovanje njegovih pravic in tudi možnost mednarodnega nadzora. V nadaljevanju bom na kratko predstavila vsako od oblik nadzora.

Notranji nadzor

Policija ima lastne nadzorne mehanizme, s katerimi ugotavlja zakonitost in strokovnost uporabe policijskih pooblastil. V policijskih enotah se izvajajo splošni, strokovni in ponovni nadzori. Prvotno so za notranji nadzor zadolženi policijski vodje, ki z vodenjem, notranjo kontrolo in preko disciplinskih ukrepov zagotavljajo notranjo disciplino, ki pomeni tudi ukrepe za zagotavljanje spoštovanja človekovih pravic in svoboščin. Zaradi kontrole izvajanja policijskih pooblastil je v policiji predpisan tudi poseben postopek poročanja in preverjanja zakonitosti. Oblike poročanja so ustno in pisno poročanje ter preverjanje. (Žaberl 2006)

Ministrstvo za notranje zadeve opravlja nadzor na vseh področjih policijskega dela, ki so temeljnega pomena za uspešno in učinkovito izvajanje policijskih nalog in uporabo policijskih pooblastil. Nadzor opravljajo uslužbenci Direktorata za policijo in druge varnostne naloge v okviru rednih, izrednih in ponovnih nadzorov. O uvedbi nadzora odloči minister s pisno odredbo. **Redni nadzori** so načrtovani z letnim programom nadzorov Ministrstva za notranje zadeve. Njihov namen je celovita ocena zakonitosti, varstva človekovih pravic in dejanskega stanja na posameznem področju policijske dejavnosti. **Izredni nadzori** so namenjeni oceni zakonitosti in varstva človekovih

pravic v primerih, ki jih z načrtovanjem rednih in ponovnih nadzorov ni mogoče vnaprej predvideti, ponovni nadzori pa preverjanju odprave nepravilnosti, ugotovljenih ob rednih in izrednih nadzorih. Usmerjanje in nadzor policije poteka v skladu z določbami Pravilnika o usmerjanju in nadzoru policije. (Usmeritve policiji in nadzor nad njenim delom 2016)

Zunanji nadzor

Nadzor državnega tožilca in sodni nadzor

V Sloveniji imata določen vpogled v delo policije v (pred)kazenskem postopku sodišče in državno tožilstvo. Slednje predvsem s tem, ko ima možnost usmerjati predkazenski postopek, in s tem, ko prejema poročila policije o ukrepih in ugotovitvah iz predkazenskega postopka. Posredno predstavlja določeno obliko nadzora nad delom policije tudi dolžnost sodišča (in pravica obdolženca), da preverja in izdaja odredbe za različne posege policije v človekove pravice, izločitev protipravno pridobljenih dokazov in tudi številna procesna jamstva, ki so v primeru hujših posegov v človekove pravice (kot npr. izvajanje tajnih policijskih ukrepov, hišne in osebne preiskave, pripor) še širše zastavljena. Ta oblika nadzora pravosodnih organov je omejena izključno na kazenski postopek, pri čemer je v zadevah, ki se ne kažejo v ovadbah ali zbranih dokazih, izrazito omejena ali pa sploh ne obstaja. (Nadzor nad policijo in reševanje pritožb zoper njeno delo 2004, 24–25)

Zakon o državnem tožilstvu določa tudi način obravnavanja sumov kaznivih dejanj, ki jih storijo policisti. V 199. členu zakona so določene naloge oddelka za preiskovanje in pregon uradnih oseb s posebnimi pooblastili.

(1) Pri Specializiranem državnem tožilstvu deluje kot samostojna notranja organizacijska enota s posebnim položajem Oddelek za preiskovanje in pregon uradnih oseb s posebnimi pooblastili (v nadaljnjem besedilu: Posebni oddelek). Posebni oddelek deluje po načelu strokovne in operativne avtonomnosti v skladu z določbami tega zakona.

(2) Posebni oddelek je izključno krajevno in stvarno pristojen za obravnavo kaznivih dejanj, če jih storijo uradne osebe:

- Policije;
- notranjih zadev, ki imajo policijska pooblastila v okviru izvajanja nadzora po zakonu, ki ureja Policijo;

- vojaške policije, ki imajo pooblastila policije v predkazenskem postopku;
- s pooblastili policije v predkazenskem postopku, ki so napotene na misijo v tujini;
- Obveščevalno-varnostne službe ministrstva, pristojnega za obrambo;
- Slovenske obveščevalno-varnostne agencije.

(Zakon o državnem tožilstvu, 199. čl.)

Politično parlamentarni nadzor

Parlamentarni oziroma politični nadzor nad izvajanjem policijskih pooblastil se izvaja preko Državnega zbora Republike Slovenije oziroma parlamenta. Državni zbor izvaja politični nadzor nad policijo preko Vlade Republike Slovenije, saj mora le-ta poročati parlamentu o rezultatih svojega dela, kamor pa vsekakor sodi tudi Ministrstvo za notranje zadeve in Policija. Med oblike parlamentarnega nadzora pri nas uvrščamo (Čas 2012, 135):

- interpelacijo zoper ministra za notranje zadeve,
- nezaupnico vladi,
- spremljanje dela vlade prek delovnih teles državnega zbora,
- poslanska vprašanja, postavljena ministru za notranje zadeve,
- posebne parlamentarne preiskovalne komisije.

Pod politični nadzor nad delom policije štejemo tudi nadzor Vlade Republike Slovenije. V skladu z Zakonom o vladi vlada usmerja državno upravo prek ministrov. Vlada nadzoruje delo ministrstev, jim daje smernice za izvajanje politike in za izvrševanje zakonov, drugih predpisov in splošnih aktov ter skrbi, da ministrstva usklajeno izvršujejo svoje naloge. (Zakon o Vladi Republike Slovenije, 5. čl.)

Državlanski nadzor nad delom policije

V priporočilih za Slovenijo glede državljanskega nadzora nad policijo, Amnesty International Slovenija – Nadzor nad policijo in reševanje pritožb zoper njeno delo (2004, 32–39), piše, da o demokratičnosti policije lahko govorimo šele takrat, ko je nad njo vzpostavljen učinkovit državljanski nadzor. Državljanski nadzor pa je etični standard, ki ga morajo policije v demokratični družbi ne samo spoštovati, ampak tudi zagotavljati. Ta standard zahteva aktivno vključevanje družbe v nadzorovanje in oblikovanje nadzora nad policijo, vpliva interesov skupnosti na policijsko delo, okrepitev policijske profesionalnosti in zagotavljanje spoštovanja človekovih pravic.

Državlanski nadzor mora biti vedno skladen z mednarodnimi in domačimi standardi varstva človekovih pravic.

Slovenska policija je centralizirana in ni neposredno odgovorna skupnosti. Za svoje delo je, kot smo že ugotovili, odgovorna ministrstvu, ta pa odgovarja državnemu zboru. Ministrstvo za notranje zadeve je tako osrednji organ nadzora nad delom policije in edini člen za zagotavljanje odgovornosti policije družbi. V Sloveniji pa ni določenega instrumenta, ki bi neposredno zagotavljal odgovornost policije državljanom oziroma njihovim predstavnikom, tako je povsem mogoče, da se politične in druge odločitve, ki zadevajo poseganje policije v temeljne pravice državljanov, sprejemajo znotraj policije in ministrstva brez posvetovanja z javnostjo in njenimi predstavniki. Skrivni dogovori, ki so možni znotraj policije ali ministrstva, pa so v nasprotju z načeli demokratičnosti družbe in hkrati ovirajo učinkovito delo policije. Policija je z dokončno centralizacijo tudi na lokalni ravni prekinila sodelovanje s skupnostjo, čeprav se v zadnjem času poskuša uveljaviti tako imenovano v skupnost usmerjeno policijsko delo, vendar pa se ne govori dovolj o vidiku odgovornosti policije družbi. (Amnesty International Slovenija 2004, 32–39)

Pri pregledu sprejetih strateških dokumentov sem ugotovila, da Resolucija o preprečevanju in zatiranju kriminalitete (2006) poudarja pomen delovanja policije na lokalni ravni, kjer se najbolj neposredno odražajo interesi ter uresničujejo pobude ljudi. Partnerstvo na lokalni ravni lahko prispeva k povečanju varnosti, saj omogoča celovit pogled na varnostne probleme in kriminaliteto.

Nadzor medijev

Nadzor medijev, pod čemer razumemo časopise, radijske in televizijske programe, elektronske publikacije, teletext in druge oblike dnevnega in periodičnega objavljanja uredniško oblikovanih programskih vsebin s prenosom zapisa, glasu, zvoka ali slike, na način, ki je dostopen javnosti (Zakon o medijih 2006), kot oblika nadzora nad delom policije ni nikjer izrecno zapisan. Dejstvo pa je, da so prav novinarji tisti, ki v interesu javnosti zbirajo podatke in informacije, ki se tičejo tudi policijskega dela. Novinarji so pri svojem delu pozorni na ukrepanje policije in na uporabo policijskih pooblastil, saj je policija vedno v skušnjavi, da svoja pooblastila prekorači. Novinarji imajo v določenih primerih svoje vire tudi znotraj policijskih vrst in to jim omogoča, da ugotovijo tudi morebitne zlorabe ali odstopanja od pravno

predpisanih postopkov. Mediji so tisti, ki državljanom omogočajo, da so informirani o delu policije.

Dostop do informacij javnega značaja

Nekoliko manj znan način nadzora nad delom policije je tudi ustavno zagotovljena pravica vsakogar, da od policije pridobi informacijo javnega značaja. Podrobneje navedeno tematiko ureja Zakon o dostopu do informacij javnega značaja, katerega namen je zagotoviti javnost in odprtost delovanja organov, tudi policije, ter omogočiti uresničevanje pravice fizičnih in pravnih oseb, da pridobijo informacije javnega značaja. Informacija se lahko nahaja v obliki dokumenta, zadeve, dosjeja, registra, evidence ali drugega dokumentarnega gradiva. Ta pravica posameznika zagotavlja odprtost delovanja policije, ki je tradicionalno nagnjena k varovanju podatkov. Seveda zakon določa tudi pogoje, pod katerimi se podatki prosilcu ne posredujejo, kot npr. če gre za tajne podatke, osebne podatke, podatke, ki so bili pridobljeni ali sestavljeni zaradi kazenskega pregona ali v zvezi z njim ali postopka s prekrški in bi njegovo razkritje škodovalo njegovi izvedbi itd. (Zakon o dostopu do informacij javnega značaja 2006)

Nadzor varuha človekovih pravic

Vsakdo, ki meni, da so mu z aktom ali dejanjem državnega organa, organa lokalne skupnosti ali nosilca javnih pooblastil kršene človekove pravice ali temeljne svoboščine, lahko naslovi na varuha pobudo za začetek postopka. (Zakon o varuhu človekovih pravic 1993) Iz letnega poročila Varuha človekovih pravic RS za leto 2014 je razvidno, da je v letu 2014 varuh obravnaval 100 pobud, ki so se nanašale na policijske postopke. V primerjavi z letom 2013, ko je obravnaval 112 pobud s tega področja, je opazen rahel upad tovrstnih pritožb. Od števila 81 rešenih pritožb je bilo 9 utemeljenih. Iz obravnavanih pobud so najpogosteje izhajale zatrjevane kršitve pravic enakosti pred zakonom, varstva človekove osebnosti in dostojanstva, pravice do osebnega dostojanstva in varnosti, pravnega jamstva v postopku o prekršku, pravice do enakega varstva pravic in drugo. (Letno poročilo Varuha človekovih pravic Republike Slovenije za leto 2014)

Nadzor posameznika in zavarovanje

Nadzor nad delom policistov se izvaja tudi preko instituta pritožbe zoper delo policistov. Zakon o nalogah in pooblastilih policije predpisuje pritožbeni postopek. Na

spletni strani Ministrstva za notranje zadeve (Pritožbe nad policisti 2016) je dostopna informacija občanom z naslednjo vsebino: Če se ne strinjate z dejanjem ali opustitvijo dejanja policista pri opravljanju policijskih nalog, ki bi lahko pomenilo kršitev človekovih pravic ali temeljnih svoboščin, se lahko najkasneje v 45 dneh po dogodku pritožite na naslov Ministrstva za notranje zadeve. Pritožbo lahko na ministrstvo vložite v pisni obliki, ustno na zapisnik ali elektronsko na uradni e-naslov ministrstva. Pritožba naj bo razumljiva. Vsebovati mora: osebno ime ter naslov stalnega in začasnega prebivališča pritožnika, podatke o morebitnem pooblaščenцу pritožnika, naslov za vročanje, ki lahko vsebuje tudi druge podatke (elektronski naslov, telefonska številka), kraj, čas in opis dejanja ali opustitve dejanja policista pri opravljanju policijskih nalog, ko naj bi bile kršene človekove pravice ali temeljne svoboščine, morebitna dejstva in dokaze (fotografije, dokumente), na katerih temelji pritožba, in podpis pritožnika.

Pri ugotavljanju kršitev človekovih pravic ali temeljnih svoboščin se kot pritožbeni razlogi upoštevajo predvsem navedbe o: opustitvi oziroma neukrepanju policistov, uporabi prisilnih sredstev, uporabi policijskih pooblastil ter komunikaciji, ki se kaže v nedostojnem in nekorektnem odnosu. V pritožbenem postopku se ne obravnavajo: ugovori ali zahteve za sodno varstvo v prekrškovnem postopku in različnih pisanja ali pobude, ki ne izpolnjujejo pogojev pritožbe, zlasti kadar se nanašajo na nestrinjanje s predpisanimi metodami in načinom dela policije ali pomenijo pritožbo zoper postopke ali dejanja policistov, ki niso bila storjena med opravljanjem policijskih nalog. V pritožbenem postopku se ugotavljajo okoliščine izvedbe policijskega postopka in uporaba policijskih pooblastil. Ne ugotavlja pa se, ali je oseba, ki je vložila pritožbo, storila kaznivo dejanje oziroma prekršek ali ne. S pritožbenim postopkom se prijavitelj ne more izogniti kazenskemu postopku ali postopku o prekršku in predpisani sankciji za kaznivo dejanje ali prekršek. (Zloženka – Pritožbe zoper delo policistov 2015)

Mednarodni nadzor

Ena od najpomembnejših institucij mednarodnega nadzora je Evropsko sodišče za človekove pravice. Sodišče uveljavlja Konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, bolj znano kot Evropska konvencija o človekovih pravicah. Naloga Sodišča je zagotoviti, da države spoštujejo pravice in jamstva, določene v

konvenciji. Zato preučuje pritožbe, ki so jih vložili posamezniki ali države. Kadar sodišče ugotovi, da je država članica kršila eno ali več s konvencijo zajamčenih pravic in jamstev, izreče sodbo. Sodbe sodišča so zavezujoče, prizadete države morajo ravnati v skladu z njimi. Pritožbo na sodišče lahko posameznik vloži, če meni, da je osebno in neposredno prizadet zaradi kršitve pravice ali jamstva, določenega v konvenciji in njenih protokolih. Konvencija zlasti varuje: pravico do življenja; pravico do poštenega sojenja v civilnih in kazenskih zadevah; pravico do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja; svobodo izražanja; svobodo mišljenja, vesti in vere; pravico do učinkovitega pravnega sredstva; pravico do mirnega uživanja posesti; pravico voliti in biti voljen. Konvencija zlasti prepoveduje: mučenje in nečloveško ali ponižujoče ravnanje ali kaznovanje; samovoljno in nezakonito pridržanje; diskriminacijo pri uživanju pravic in svoboščin, določenih v konvenciji; izgon lastnih državljanov ali prepoved vstopa v državo svojim državljanom; smrtno kazen in skupinski izgon tujcev. (50 vprašanj z odgovori ESČP 2012)

Primer pritožbe na Evropsko sodišče za človekove pravice je primer »Matko proti Sloveniji«, kjer je sodišče odločilo odgovornost Slovenije za kršitve 3. člena Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Po ugotovitvi sodišča bi naj bil pritožnik podvržen nečloveškemu in ponižujočemu ravnanju med policijskim postopkom. Sodišče pa je Sloveniji tudi očitalo kršitev, da država ni opravila temeljite in učinkovite preiskave pritožnikovega verodostojnega očitka, da je bil deležen grdega ravnanja s strani policije. Sloveniji je bilo naloženo plačilo škode in stroškov.

3.3 ORGANIZIRANOST SLOVENSKE POLICIJE

Organizacijo slovenske policije ureja Zakon o organiziranosti in delu v policiji (2015), ki ga je 7. februarja 2013 sprejel Državni zbor republike Slovenije. Poleg tega Zakon ureja še delovanje in vodenje policije ter določa posebnosti delovnopravnih razmerji zaposlenih v policiji ter njihove pravice in obveznosti. Opredeljuje tudi razmerje Ministrstva za notranje zadeve do policije in ureja delovanje pomožne policije.

3.3.1 Lokalni nivo

3.3.1.1 Organiziranost policijske postaje

V 27. členu Zakona o organiziranosti in delu v policiji piše, da je območna policijska postaja organizacijska enota policije, ustanovljena za neposredno opravljanje nalog policije na določenem območju policijske uprave. Njeno območje in sedež določi minister na predlog generalnega direktorja policije, biti pa mora usklajena z mejami občin tako, da ena policijska postaja izvaja naloge policije na celotnem območju ene ali več občin, ali pa tako, da na območju ene mestne občine izvaja naloge policije več policijskih postaj. Območna policijska postaja izvaja naloge v skladu z letnim načrtom dela, ki ga sprejme komandir območne policijske postaje. Letni načrt dela mora biti izdelan na podlagi ciljev generalne policijske uprave in policijske uprave, v katere območje sodi. Pred pripravo letnega načrta dela območna policijska postaja pozove občine, na območju katerih izvaja naloge, da podajo predloge prioriternih nalog pri zagotavljanju varnosti. Te predloge območna policijska postaja preuči in jih po oceni vključi v letni načrt. Komandir območne policijske postaje po potrebi občinski svet obvešča o varnostnih razmerah na območju občine. Komandir območne policijske postaje ne sme poročati o konkretnih zadevah, o katerih poteka predkazenski ali prekrškovni postopek.

Poleg območnih policijskih postaj v Policiji obstajajo tudi področne policijske postaje, ki so ustanovljene za opravljanje točno določene vrste dela. To so Postaje mejne policije, Postaje prometne policije, Policijske postaje za izravnalne ukrepe, Policijske postaje vodnikov službenih psov in konjenikov, Postajo letališke policije Brnik in Postajo pomorske policije Koper.

3.3.1.2 Vodenje policijske postaje

V nadaljevanju Zakon o organiziranosti in delu v policiji navaja, da območno policijsko postajo vodi komandir oziroma komandirka. Ta je za svoje delo, stanje na policijski postaji in delo policijske postaje odgovoren direktorju policijske uprave. (Zakon o organiziranosti in delu v policiji, 28. čl.)

3.3.1.3 Naloge policijske postaje

Policijska postaja (Naloge policijskih postaj 2015):

- varuje življenje, osebno varnost in premoženje ljudi,
- z organi lokalnih skupnosti sodeluje pri ukrepih za izboljšanje varnosti,
- sodeluje z drugimi organi, organizacijami in institucijami, katerih dejavnost je usmerjena k zagotavljanju večje varnosti oz. k vzpodbujanju varnostnega samoorganiziranja prebivalcev, ter jim pomaga v okviru svojih pristojnosti in možnosti,
- sporazumno ustanavlja svete, sosvete, komisije ali druge oblike partnerskega sodelovanja,
- preprečuje, odkriva, preiskuje kazniva dejanja ter odkriva, prijema in izroča pristojnim organom storilce kaznivih dejanj,
- ugotavlja in nadzoruje kriminalna žarišča na svojem območju,
- organizira iskanje, odkrivanje in prijemanje pogošenih, pobeglih in drugih iskanih oseb ter jih izroča pristojnim organom,
- vzdržuje javni red na javnih shodih in javnih prireditvah, na krajih in v objektih, kjer je pogosto kršen javni red,
- ugotavlja, odkriva in prijavlja kršitelje predpisov o javnem redu, orožnem pravu, eksplozivnih in nevarnih snoveh ter drugih predpisov iz pristojnosti policije,
- opravlja določene naloge v zvezi s prijavo prenočišča in prebivališča,
- nadzoruje in ureja promet na javnih ter nekategoriziranih cestah in ukrepa zoper kršitelje cestnoprometnih predpisov ter izvaja druge predpisane ukrepe,
- preiskuje prometne nesreče ter izvaja predpisane ukrepe,
- opravlja mejno kontrolo, preprečuje nedovoljene migracije, protipravno prenašanje orožja in mamil ter različne oblike kriminala,
- opravlja naloge za varovanje državne meje, ugotavlja mejne incidente in druge kršitve nedotakljivosti državne meje,
- nadzoruje spoštovanje predpisov, ki urejajo gibanje in prebivanje tujcev,
- nadzoruje gibanje in zadrževanje oseb na območju mejnega prehoda,
- izdaja odločbe na prvi stopnji v zvezi z gibanjem in zadrževanjem na mejnem prehodu,

- na svojem delovnem področju sodeluje z obmejnimi varnostnimi organi sosednjih držav,
- organizira in izvaja preventivno dejavnost na svojem območju,
- ugotavlja in preprečuje kršitve predpisov o varovanju okolja in ukrepa v skladu s pooblastili,
- zagotavlja pomoč državnim organom, samoupravnim lokalnim skupnostim, zavodom, organizacijam, gospodarskim družbam in samostojnim podjetnikom posameznikom oz. posameznikom, ki imajo na podlagi zakona javno pooblastilo za opravljanje nekaterih funkcij uprave, če pri izvrševanju svojih nalog naletijo na upiranje ali ogrožanje ali če to utemeljeno pričakujejo,
- opravlja določene naloge za varovanje oseb in objektov,
- skrbi za pravilno pisarniško poslovanje, za pravilen vnos podatkov v centralno vodene računalniške evidence ter za ažuriranje evidenc na policijski postaji,
- opravlja varnostno preverjanje oseb,
- opravlja določene naloge nadzora nad zasebnim varovanjem ter v zvezi z varovanjem življenja, osebne varnosti in premoženja ljudi sodeluje s tistimi, ki opravljajo to dejavnost,
- opravlja naloge prekrškovnega organa v skladu s predpisi,
- opravlja druge naloge s svojega delovnega področja, ki jih določajo zakoni in drugi predpisi.

3.3.2 Regijski nivo

3.3.2.1 Organiziranost policijske uprave

V 23. členu Zakona o organiziranosti in delu v policiji, ZODPol, je opredeljeno, da je policijska uprava organizacijska enota policije, ustanovljena na določenem območju države. Območje in sedež uprave na predlog ministra predpiše vlada. Trenutno je Slovenija razdeljena na 8 policijskih uprav (Celje, Koper, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Nova Gorica, Novo mesto).

3.3.2.2 Vodenje policijske uprave

Policijsko upravo vodi direktor oziroma direktorica policijske uprave, ki je za svoje delo in za delo policijske uprave odgovoren/odgovorna generalnemu direktorju policije. (Zakon o organiziranosti in delu v policiji, 24. čl.)

3.3.2.3 Naloge policijske uprave

Policijska uprava opravlja naslednje naloge (Zakon o organiziranosti in delu v policiji, 25. čl.):

- usklajuje in usmerja delo območnih policijskih postaj, jim daje strokovna pojasnila, izvaja nadzor nad njihovim delom ter jim zagotavlja strokovno pomoč;
- odkriva in preiskuje določena kazniva dejanja, odkriva in prijema storilce takih dejanj in jih izroča pristojnim organom;
- zagotavlja izvajanje določenih nalog s področja javnega reda, ko je potrebno usklajeno delovanje na območju uprave ali ko gre za hujše kršitve javnega reda;
- zagotavlja izvajanje določenih nalog s področja varnosti prometa, ko je potrebno usklajeno delovanje na širšem območju uprave;
- opravlja določene naloge s področja varovanja določenih oseb, prostorov in objektov;
- izvaja nadzor državne meje in izravnalne ukrepe;
- izvaja postopke s tujci;
- izvaja določene naloge na področju varnosti prometa, javnega reda ter preventive;
- sodeluje z varnostnimi organi na obmejnih območjih sosednjih držav;
- izdaja na prvi stopnji odločbe v zadevah prehajanja oseb čez državno mejo in dovolitve zadrževanja tujcev;
- opravlja določene naloge s področja delovanja policije ob naravnih in drugih nesrečah, v krizi, v vojnem in izrednem stanju;
- izvaja določene naloge vzdrževanja informacijskega in telekomunikacijskega sistema policije;
- opravlja določene naloge s področja upravljanja kadrovskih virov, vključno s posamičnimi nalogami strokovnega izobraževanja, izpopolnjevanja in usposabljanja;

- opravlja določene naloge finančnih in materialnih zadev, rednega in v intervencijskih primerih investicijskega vzdrževanja objektov in materialnih tehničnih sredstev;
- izvaja, usmerja, načrtuje in sodeluje pri notranjevarnostnih postopkih ter izvaja druge ukrepe, potrebne za notranjo varnost enot policijske uprave;
- skrbi za izpopolnjevanje sistema in metod dela, uvajanje novih metod dela in inovacijskih rešitev pri izvajanju nalog policije ter izbrane rešitve posreduje generalni policijski upravi;
- opravlja druge naloge s področja dela policije, ki jih določa zakon ali drug predpis, izdan na podlagi zakona.

Policijska uprava lahko izvaja tudi naloge za zagotavljanje tehnične brezhibnosti indikatorskih merilnikov.

Policijska uprava opravlja naloge v notranjih organizacijskih enotah.

Področne policijske postaje so notranje organizacijske enote policijske uprave, ki so ustanovljene za opravljanje nalog na določenem področju dela policije.

Z aktom o organizaciji in sistemizaciji se lahko določi, da posamezna policijska uprava opravlja tudi naloge območne policijske postaje.

Vodje notranjih organizacijskih enot policijske uprave so za svoje delo, stanje v enoti in delo enote odgovorni direktorju policijske uprave.

Če policijska uprava ugotovi, da območna policijska postaja z njenega območja ne izvršuje svojih nalog oziroma jih ne izvršuje pravilno ali pravočasno, mora na to opozoriti komandirja policijske postaje in mu naložiti, da zagotovi izvrševanje njenih nalog oziroma da odpravi ugotovljene nepravilnosti v roku, ki mu ga določi.

Policijska uprava lahko prevzame izvedbo posamezne naloge ali vrste nalog iz pristojnosti območne policijske postaje, kadar oceni, da je to potrebno.

3.3.3 Državni nivo

3.3.3.1 Organiziranost Generalne policijske uprave

Notranje organizacijske enote Generalne policijske uprave strateško usmerjajo, načrtujejo, organizirajo in nadzorujejo področje dela za celotno policijo, opravljajo naloge policije, spremljajo, preučujejo in pripravljajo analize, poročila in druge

skladne predloge za odločanje ter pripravljajo zakonske in podzakonske predpise s področja policijskega dela.

Notranje organizacijske enote Generalne policijske uprave so (Generalna policijska uprava 2016):

- Služba generalnega direktorja policije,
- Uprava uniformirane policije,
- Uprava kriminalistične policije,
- Nacionalni forenzični laboratorij,
- Uprava za policijske specialnosti,
- Policijska akademija,
- Urad za informatiko in telekomunikacije.

3.3.3.2 Vodenje Generalne policijske uprave

Delo Generalne policijske uprave vodi generalni direktor policije. Za zagotovitev enotne uporabe predpisov, postopkov in načina izvedbe posameznih nalog ali strokovnih opravil v zvezi z delom policije izdaja generalni direktor policije navodila, pravila in druge interne akte. Medsebojna razmerja, odnose in način dela policijskih enot določi generalni direktor policije. (Zakon o organiziranosti in delu v policiji, 17. čl.)

3.3.3.3 Naloge Generalne policijske uprave

Generalna policijska uprava opravlja naslednje naloge (Zakon o organiziranosti in delu v policiji, 18. čl.):

- spremlja, analizira in ocenjuje varnostne razmere v državi, pripravlja strateške načrte o organiziranosti in delu v policiji, ugotavlja stanje na področju izvrševanja policijskih nalog, zagotavlja strokovno in tehnično pomoč enotam policije, nadzoruje delo policijskih enot, skrbi za izpopolnjevanje organiziranosti sistema in metod dela, uvajanje novih metod dela in kakovost policijskih storitev, za zakonito izvrševanje predpisov s področja dela policije ter izvaja ukrepe za učinkovito delovanje policije;

- usmerja in usklajuje delo policijskih uprav na področju zatiranja kriminalitete, varnosti prometa, nadzora državne meje in izravnalnih ukrepov, nalog, določenih v predpisih o tujcih, javnega reda in miru v primerih, ko je potrebno usklajeno delovanje na širšem območju ali ko naloge presegajo kadrovske, strokovne, materialne in organizacijske zmožnosti policijskih uprav, in izdaja na prvi stopnji odločbe v zadevah nadzora državne meje in tujcev;
- izvaja določene naloge na področju zatiranja kriminalitete, varnosti prometa, nadzora državne meje in izravnalnih ukrepov, preventive in nalog, določenih v predpisih o tujcih ter javnem redu in miru;
- vodi in izvaja določene naloge varovanja oseb, objektov, prostorov, okolišev, delovnih mest in tajnih podatkov ter opravlja določene naloge na področju varovanja in zaščite kritične infrastrukture;
- izvaja forenzična in laboratorijska raziskovanja in opravlja forenzične preiskave ter podaja poročila o preiskavi in izvedenske izvide in mnenja;
- skrbi za izvajanje mednarodnih sporazumov s področja nalog policije;
- sodeluje s policijami tujih držav, z mednarodnimi in drugimi organizacijami ter z uradi, agencijami, organi in delovnimi telesi Evropske unije s področja dela policije ter opravlja naloge v sodelovanju z njimi skladno s sprejetimi mednarodnimi obveznostmi s področja dela policije;
- izvaja naloge policije ob naravnih in drugih nesrečah, v krizi in v vojnem in izrednem stanju;
- zbira, obdeluje, posreduje in hrani podatke s področja dela policije ter načrtuje, upravlja in razvija informacijski in telekomunikacijski sistem policije;
- sodeluje pri pripravi kadrovskega načrta policije in predlaga njegove spremembe in dopolnitve;
- skrbi za informiranje pristojnih državnih organov in javnosti o delu policije, o aktualnih varnostnih vprašanjih in varnostnih razmerah;
- izvaja izobraževanje, izpopolnjevanje, usposabljanje in raziskovalno dejavnost po tem zakonu ter sodeluje pri načrtovanju in organiziranju drugih oblik izobraževanja, izpopolnjevanja in usposabljanja;
- sodeluje pri pripravi, načrtovanju in spremembi finančnih načrtov, načrtov pridobivanja stvarnega premoženja in razpolaganja z njim, načrtov nabav, investicij, investicijskega in rednega vzdrževanja nepremičnin policije;

- sodeluje pri pripravi sistemizacije, standardizacije in tipizacije materialnih tehničnih sredstev in opreme policije ter poslovnih in drugih prostorov in njihove opreme;
- izvaja, usmerja in načrtuje notranjevarnostne postopke in izvaja druge ukrepe, potrebne za notranjo varnost policije;
- opravlja akreditirane in neakreditirane kontrole merilnikov ter daje strokovna pojasnila s tega področja in izvaja naloge, ki so potrebne za zagotavljanje tehnične brezhibnosti indikatorskih merilnikov;
- opravlja druge naloge s področja dela policije, ki jih določa zakon ali drug predpis, izdan na podlagi zakona.

Naloge Generalne policijske uprave opravljajo notranje organizacijske enote. Vodje notranjih organizacijskih enot so za svoje delo, stanje v enoti in delo notranje organizacijske enote odgovorni generalnemu direktorju policije.

Če Generalna policijska uprava ugotovi, da policijska uprava ne izvršuje svojih nalog oziroma jih ne izvršuje strokovno ali pravočasno, mora na to opozoriti direktorja policijske uprave in mu naložiti, da zagotovi izvrševanje njenih nalog oziroma da odpravi ugotovljene nepravilnosti v roku, ki mu ga določi.

Če direktor policijske uprave ne ravna v skladu z opozorilom generalne policijske uprave, lahko generalna policijska uprava neposredno opravi posamezno nalogo iz pristojnosti policijske uprave.

Generalna policijska uprava mora neposredno opraviti posamezno nalogo iz pristojnosti policijske uprave, če bi zaradi nestrokovne ali nepravočasne izvršitve naloge lahko nastale škodljive posledice za življenje ali zdravje ljudi, za naravno oziroma življenjsko okolje ali premoženje velike vrednosti. Za premoženje velike vrednosti se šteje znesek, ki presega 50.000 evrov.

3.4 SODELOVANJE POLICIJE Z LOKALNIMI SKUPNOSTMI

3.4.1 Koncept policijskega dela v skupnosti

Obstaja vrsta različnih pojmovanj v skupnost usmerjenega policijskega dela. Če povzamem besede Trojanowicza in Bucquerouxa (1998), je policijsko delo v skupnosti filozofija in organizacijska strategija, ki promovira novo partnerstvo med

ljudmi in policijo. Osnovano je na premisi, da morata tako skupnost kot policija sodelovati kot enakopravna partnerja pri identifikaciji, postavljanju prioritet ter reševanju trenutnih problemov. Predlagata definicijo policijske dejavnosti v skupnosti, ki jo imenujeta devet P: to je filozofija (philosophy) neprekinjene službe in poosebljene (personalized) policijske dejavnosti (policing), v kateri isti policist opravlja patroljno službo (patrols) in drugo delo stalno (permanent) na istem območju in z decentraliziranega mesta (place), tako da gradi aktivno sodelovanje (proactive partnership) s prebivalci in zaznava ter rešuje probleme (problems). (Ferreira 1998)

Meško (2001) navaja, da ima v skupnost usmerjeno policijsko delo štiri ključne elemente: 1. sodelovanje skupnosti, 2. reševanje problemov, 3. skupnostno bazo in 4. redefinirane cilje policijske dejavnosti.

Slovenska policija je leta 2013 sprejela novo strategijo policijskega dela v skupnosti, katere osnovni namen je, da z določenimi ukrepi na področju organizacije dela, delovnih procesov, usposabljanja in izobraževanja ter tudi s spremembo dojemanja in pojmovanja vloge policijskega dela v skupnosti poveča učinkovitost in uspešnost dela policije na vseh področjih. Z novo strategijo želi policija v prvi vrsti doseči več partnerskega sodelovanja z lokalno skupnostjo, državnimi organi in civilno družbo, večjo vidnost in okrepljeno prisotnost policistov v lokalni skupnosti. (Zgodovina in razvoj policijskega dela v skupnosti 2014)

Septembra 2015 je bila sprejeta Resolucija o dolgoročnem razvojnem programu policije do leta 2025, ki kot pomembno prioriteto razvoja izpostavlja krepitev in napredek koncepta policijskega dela v skupnosti z dolgoročnim ciljem preprečevanja varnostnih dogodkov. Posamični cilji pa so: visoka stopnja partnerskega sodelovanja s subjekti lokalne skupnosti in prebivalci pri zagotavljanju varnosti, večji občutek varnosti pri ljudeh, večje zaupanje ljudi v delo policije, večje zadovoljstvo ljudi z delom policije in učinkovito preprečevanje ter preiskovanje kriminalitete. (Na prvi nacionalni konferenci o varnosti v lokalnih skupnostih tudi o policijskem delu v skupnosti 2016)

3.4.1.1 Posvetovanje s skupnostjo

Po mnenju številnih avtorjev je temeljni element policijskega dela v skupnosti posvetovanje in sodelovanje s posamezniki, občani, interesnimi skupinami, poslovneži, uradi, institucijami in drugimi. (Trojanowicz 1983; Rosenbaum 1988; Skogan 1994 v Kogovšek 2009) Pri tem je pomembno, da se poudari njihovo mesto in vloga pri reševanju varnostnih problemov. Policija se mora približati ljudem in gojiti tesne stike, zaupanje in prijateljstvo z njimi. Ključna pri sodelovanju s skupnostjo je vidnost in prepoznavnost policije. Le-ta mora znati pritegniti skupine občanov k skupnemu reševanju predvsem varnostnih problemov. (Meško 2001)

3.4.1.2 Prilagoditev policijske organizacije

Pečar (2001) trdi, da bi bilo za povezovanje med lokalno skupnostjo in policijo treba upoštevati nekatere svetovne trende prilagajanja, ki vplivajo na policijske organizacije. Ti trendi so demilitarizacija, decentralizacija, dekoncentracija, privatizacija in komunitarizacija ter lokalizacija. Policija bi se torej, za uspešno sodelovanje z lokalno skupnostjo, morala osredotočiti na spremembo stila vodenja in na razumevanje preobrata v filozofiji sodobne policije ter na novo spoznati, določiti in zagotoviti nove organizacijske strategije.

V sodobnem svetu se je zelo jasno izoblikovala težnja, da naj bi se policijska dejavnost iz »dejavnosti za državo« spremenila v »dejavnost za skupnost«. Taka policijska dejavnost pa zahteva drugačno filozofijo, drugačen pristop k policijskemu delu in celo spremembe v strukturi in organizaciji. Do teh sprememb pri delu policije pa nas lahko pripeljejo smotrno postavljeni kriteriji za ocenjevanje uspešnosti policije, saj bodo ti policijo silili, da se bo tudi sama spreminjala.

3.4.1.3 Mobilizacija skupnosti

Odvisnost uspešnega in učinkovitega delovanja policije od lokalne skupnosti je zgovorno povzel Pečar (2001), ki pravi da noben represivni organ ni tako usodno

povezan z lokalno skupnostjo kot ravno policija in uspeh nobene državne službe ni tako odvisen od ljudi v skupnosti – kot spet pri policiji.

Tudi na spletni strani policije je mogoče prebrati poziv javnosti, da policija sicer skrbi za izboljšanje varnostnih razmer in si prizadeva doseči visoko stopnjo varnosti, vendar si pri tem želi tesnega sodelovanja tudi s prebivalci, predvsem na preventivnem področju. Po vsem svetu namreč spoznavajo, da je preprečevanje prava alternativa represiji.

3.4.1.4 Reševanje problemov

Po Meškovem (2001) mnenju je reševanje problemov najpomembnejši del v skupnost usmerjenega policijskega dela. V probleme usmerjeno policijsko delo pomeni pomemben preobrat, saj policija ne izvaja le določil določenih zakonov, ampak skuša definirati probleme, ki so se pojavili v skupnosti, in v sodelovanju z ostalimi poiskati ustrezne rešitve. V tem smislu pomeni reševanje problemov iskanje in reševanje vzrokov za kršenje zakonov.

Za identificiranje problema Eck in Spelman (1989) predlagata uporabo dveh tehnik. Prva se imenuje SARA (scanning, analysis, response, assessment), kar pomeni posnetek stanja, analiza, ukrepanje in ocena učinkov. Drugo avtorja imenujeta »raziskovanje kriminalnih žarišč«. Kriminalna žarišča so območja, kjer se zgodi največ kriminalnih dejanj. Iskanje takih območji je običajna analitična metoda policijskega dela. Ugotovitev kriminalnih žarišč je izhodišče za v skupnost usmerjeno delo in izvajanje preventivnih ukrepov.

3.4.2 Vodja policijskega okoliša

Avtorja Klemenčič in Stipič (2014) poudarjata, da je poleg delovanja v preventivnih telesih policija dejavna tudi na področju preventivnih akcij in projektov. Nosilec preventivnega dela in partnerskega sodelovanja z državljanji na območju policijskega okoliša pa je vodja policijskega okoliša, ki opravlja številne preventivne naloge.

3.4.2.1 Funkcija vodje policijskega okoliša

Vodja policijskega okoliša mora pravočasno zaznati in dejavno reševati varnostno problematiko v okolišu ter si prizadevati, da jo odpravi. Odgovoren je za učinkovito opravljanje nalog in usklajeno delo vseh policistov, ki so mu dodeljeni v pomoč v policijskem okolišu, jim pomagati pri opravljanju nalog in spremljati njihovo delo. (Pravila policije, 66. čl.)

Za uspešno opravljanje svojih nalog vodja policijskega okoliša sodeluje s policisti svoje in drugih enot, prebivalci, predstavniki lokalne skupnosti, različnih institucij, gospodarskih družb, organizacij, društev in interesnih združenj ter z drugimi subjekti v lokalni skupnosti. (Pravila policije, 67. čl.)

Policisti se za policijsko delo v skupnosti usposablajo že na temeljnem usposabljanju za poklic policista, kasneje pa na usposabljanju za vodjo policijskega okoliša. (Jere in drugi 2012)

3.4.2.2 Naloge vodje policijskega okoliša

Vodja policijskega okoliša je **nosilec preventivnega dela in partnerskega sodelovanja z državljani** na območju policijskega okoliša, kjer poskuša na ta način zagotavljati ugodne varnostne razmere. Vodje policijskih okolišev so policisti z delovnimi, strokovnimi in življenjskimi izkušnjami, ki imajo občutek za delo z ljudmi. Njihovo delo je usmerjeno v neposredno sodelovanje z ljudmi.

Vodjo policijskega okoliša lahko pokličemo: 1) če potrebujemo pomoč ali nasvet policije, 2) če želimo posredovati podatke o kaznivem dejanju, 3) če želimo prijaviti kaznivo dejanje, nesrečo ali ogrožanje, 4) če želimo posredovati druge varnostno pomembne ali zanimive podatke, 5) če želimo predlagati ukrepe ali dejavnosti za izboljšanje varnosti v svojem okolju. (Vodje policijskih okolišev po policijskih upravah 2016)

Uspešnega dela vodje policijskega okolja si ne predstavljam brez pripravljenih preventivnih programov, zato sem preučila spletne strani Ministrstva za notranje

zadeve, kjer sem našla številne preventivne programe. Ti preventivni programi so opisani v nadaljevanju.

3.4.3 Preventivni projekti policije

3.4.3.1 *Projekt Vesna – živeti brez nasilja*

Ministrstvo za delo družino in socialne zadeve je kandidiralo na razpisu za sredstva EU s področja enakosti spolov. Tako se je 6. decembra 2013 začel izvajati projekt Vesna – živeti brez nasilja, ki je trajal do 5. decembra 2015. Projekt sta izvajala zgoraj omenjeno ministrstvo in Ministrstvo za notranje zadeve – Policija. (Vesna – živeti brez nasilja 2015)

Glavni cilji projekta so bili (Vesna – živeti brez nasilja 2015):

- sistematično ozaveščanje žensk vseh starosti, ki sodijo v rizično skupino potencialnih žrtev, ter jim predstaviti različne vrste pomoči in njihovo dostopnost;
- v širši javnosti dvigniti osveščenost o problematiki nasilja v družini in nasilja nad ženskami;
- poglobiti znanje strokovnih delavcev, ki se ukvarjajo z dejanskimi in potencialnimi žrtvami nasilja.

3.4.3.2 *Projekt Skupa-j za krepitev integracije romskih skupnosti*

Takratna Služba za narodnosti je uspešno kandidirala na razpisu EU za sofinanciranje projekta. Leta 2013 pa se je preoblikovala v Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti. Tako je policija sama nadaljevala s tem projektom.

Namen projekta je preseči družbena nerazumevanja in razlike, ki izhajajo iz etnične oz. narodnostne pripadnosti, ter dvigniti kakovost sobivanja med večinskim prebivalstvom in romskimi skupnostmi. (Projekt Skupa-j 2015)

Aktivnost projekta Skupa-j:

- delavnice za prepoznavanje in preprečevanje nestrpnosti,
- učenje osnov romskega jezika,
- predstavitev mobilne učilnice v romskem naselju.

Prvotno je imel projekt enoletni mandat, ki bi moral biti zaključen konec leta 2014, vendar mu je bil mandat podaljšan za šest mesecev.

3.4.3.3 Policija za otroke z lutkovno igrico Ena ena tri

Lutkovna predstava je le en del projekta Policija za otroke, ki se izvaja že od leta 1995 in je namenjen predšolskim otrokom in mlajšim osnovnošolskim otrokom. Lutkovna predstava otroke seznanja z nevarnostmi, v katerih se lahko znajdejo, in jim predstavi interventno številko policije 113. (Policija za otroke z lutkovno igrico Ena ena tri 2015)

V drugem delu se otroci pridružijo uniformiranim policistom, ki jim predstavijo svoj poklic. Na koncu otroci prejmejo posebno policijsko izkaznico, ki je namenjena prav otrokom. (Srečanje otrok s policisti 2015)

3.4.3.4 Projekt Ne pozabite na varnost

Projekt Ne pozabite na varnost policisti izvajajo že od leta 2005. Usmerjen je k starejšim prebivalcem. Vodje policijskih okolišev obiskujejo domove za starejše občane in tudi posameznike ter jim svetujejo v zvezi z varnostjo: varno obnašanje na javnih mestih, nošenje denarnice, torbice, prtljage; dvigovanje denarja na bankomatu, potovanje z vlakom ali avtobusom, menjava denarja, odkup zlatnine ali drugih predmetov, ravnanje ob obisku neznancev na domu ipd. Med neposrednim pogovorom jim delijo tudi brošuro, ki obravnava te varnostne teme. Namen projekta je tudi, da občani spoznajo vodjo policijskega okoliša na njihovem območju. (Ne pozabite na varnost 2015)

3.4.3.5 Projekt Varna pot v šolo in domov

Zagotavljanje varnosti otrok v prvih septembrskih dneh je ena najpomembnejših nalog policije. S stalno navzočnostjo ob šolah in šolskih poteh prispevajo k umirjanju prometa. (Varna pot v šolo in domov 2015)

Cilji projekta:

- zagotoviti varnost otrok v prometu,

- zagotoviti partnersko sodelovanje z drugimi institucijami,
- aktivno vključiti otroke v učenje o prometni varnosti in
- krepiti pozitivno podobo policistov med otroki.

3.4.3.6 Projekt Policist Leon svetuje

Preventivni projekt Policist Leon svetuje so zasnovali v takratni Policijski upravi Slovenj Gradec. Ker je bil projekt zelo dobro sprejet, so njegovo izvajanje prenesli na celotno področje Slovenije. Namenjen je učencem in učenkam 5. razredov devetletnega programa osnovne šole, osrednji pripomoček pri izvajanju pa je delovni zvezek, ki vsebuje varnostne vsebine, razdeljene na pet sklopov:

- promet (varna pot v šolo, varnostni pas, varnost pešcev),
- pirotehnika (posledice uporabe pirotehnike, vandalizem, varna smuka),
- nasilje (med vrstniki, v družini, srečanje z neznanci ...),
- kriminaliteta (sam doma, vlom v stanovanje, varovanje lastnine ...) in
- kolo (varna vožnja s kolesom, kolesarski izpit, varnost na kopališčih ...).

V okviru projekta poteka tudi natečaj za najboljši spis, risbo, pesem ali drug avtorski izdelek na različne teme. Če se v šoli odločijo za sodelovanje, učitelji izberejo najboljše avtorsko delo v vsakem razredu in jih do konca šolskega leta pošljejo Ministrstvu za notranje zadeve – Policiji. V Generalni policijski upravi neformalna delovna skupina iz predstavnikov različnih služb izbere devet najboljših izdelkov in jih nagradi. Poleg tega nagrajenci dobijo tudi različno preventivno gradivo. Za oceno uspešnosti projekta in zadovoljstva sodelujočih v projektu je za vodstva šol, učitelje, starše in vodje policijskih okolišev pripravljena tudi anketa. (Policist Leon svetuje 2015)

3.4.3.7 Projekt Otrok – policist za en dan

Projekt si je zamislila PU Maribor in ker je bilo zanj veliko zanimanja, so ga 2008 prvič izvedli na območju celotne Slovenije. Projekt je namenjen učencem šestih razredov osnovne šole. Učenci v spremstvu učitelja obišejo policijsko postajo, kjer jih praviloma sprejme komandir. Ta jim na kratko predstavi vlogo policije v družbi, varnostno problematiko in samozaščitno ravnanje, organiziranost policije in naloge

policistov. Razkaže jim policijske prostore, opremo in vozila. (Otrok – policist za en dan 2015)

3.4.3.8 Projekt Samostojna policijska postaja

Projekt je potekal od 1. januarja 2005 do 30. decembra 2006. S projektom sta bili vodstvom policijskih postaj zagotovljeni samostojno načrtovanje dela in razporejanje policistov na delo, poleg tega so lahko samostojneje izbirali različne metode in oblike dela, tako represivne kot preventivne, in so tudi boljše in lažje upoštevali interese lokalne skupnosti. Projekt je pomenil določeno stopnjo decentralizacije policijskega dela, in sicer predvsem pri razporejanju in organiziranju dela, deloma pa tudi pri določanju prednostnih nalog na lokalni ravni. (Samostojna policijska postaja 2015)

Glavna cilja projekta sta bila (Samostojna policijska postaja 2015):

- povečati občutek varnosti ljudi in ohraniti obstoječe stanje varnosti glede na statistične kazalce;
- z boljšim delom doseči večje zaupanje in zadovoljstvo ljudi z delom policistov ter boljše medsebojno sodelovanje, zlasti pri preventivnem delu.

Po koncu izvajanja projekta je bilo pripravljeno zaključno poročilo, ki je zajemalo rezultate končnega anketiranja občanov in primerjavo z rezultati anketiranja pred izvedbo projekta, povzetek mnenj vodstev policijskih uprav in policijskih postaj o projektu (na podlagi njihovih poročil), primerjavo varnostnih razmer ter rezultate anketiranja vodstev in policistov policijskih postaj. Na splošno je projekt dosegel svoj namen oziroma cilje, saj so se varnostne razmere na območju samostojnih policijskih postaj na splošno izboljšale. Tudi ocene občanov so se večinoma rahlo izboljšale, vendar bi večje učinke lahko merili šele po daljšem izvajanju projekta. Vsekakor pa je dosežen namen projekta pokazala primerjava z rezultati anketiranja na območju neprojektnih policijskih postaj, saj so bile ocene tamkajšnjih občanov leta 2004 v povprečju boljše kot na območju policijskih postaj, ki so bile vključene v projekt, leta 2007 pa so bile boljše na območju projektnih policijskih postaj. Projekt je dosegel svoj namen tudi po ocenah vodstev in policistov. Najbolj je po mnenju obojih projekt vplival na povezanost z občani in lokalno skupnostjo ter na njihovo pripravljenost na sodelovanje s policisti, pozitivno pa se je kazal tudi v medsebojnih odnosih in delovnem vzdušju na policijskih postajah ter motiviranosti za delo. (Samostojna policijska postaja 2015)

3.4.3.9 Projekt Mobilna policijska postaja

Policisti opravljajo delo v lokalni skupnosti s pomočjo mobilne policijske postaje, ki je posebej opremljena za vse vrste policijskega dela in je namenjena tako preventivnemu kot tudi operativnemu delu policije. Najpomembnejši cilj projekta je ljudem približati policijske storitve, zagotoviti čim večjo vidnost in navzočnost policistov, zlasti v tistih krajih, kjer ni policijske postaje. V turističnih krajih ali pa tam, kjer so zahteve ljudi po navzočnosti in vidnosti policistov res pogoste, je mobilna policijska postaja večkrat prisotna. Policisti tam opravljajo tako preventivne kot tudi druge splošne policijske naloge, kot so na primer sprejem strank, formalni in neformalni razgovori, zbiranje obvestil in informacij, sprejem kazenskih ovadb in prijav, naznanitev kršitve javnega reda in miru ter svetovanje in usmerjanje ljudi v druge institucije itd. Mobilno postajo uporabljamo tudi za množične javne prireditve, kot so sejmi, večje športne prireditve, odmevnejše nogometne tekme, glasbene ter druge prireditve. (Projekt mobilna policijska postaja 2015)

Z mobilno policijsko postajo policija želi povečati tudi ekonomičnost, saj policisti veliko nalog, ki jih običajno opravijo na policijski postaji, sedaj opravijo kar v avtomobilu. Tako imajo več časa za delo z ljudmi. Prebivalci so vnaprej obveščeni o prisotnosti mobilne policijske postaje. Obveščanje poteka različno, najprimernejša so seveda javna občila, kot so na primer lokalni radio in televizija, lokalni časopisi, pa tudi plakati. (Projekt mobilna policijska postaja 2015)

3.4.3.10 Delo vodij policijskih okolišev in drugih policistov v policijski pisarni

Leta 2004 se je policija odločila, da pripravi pilotski projekt, s katerim je želela popestriti delo policijskih pisarn. Cilji projekta so bili naslednji (Delo vodij policijskih okolišev in drugih policistov v policijski pisarni 2015):

- večja prepoznavnost vodij policijskih okolišev in drugih policistov ter njihovega dela med ljudmi,
- višja stopnja zaupanja v policijo,
- boljše partnersko sodelovanje in
- večji občutek varnosti v lokalni skupnosti.

Projekt, v katerem je sodelovalo pet policijskih pisarn in je trajal eno leto, je bil vrednoten na podlagi razgovorov z župani, komandirji, vodji policijskih okolišev ter na

podlagi rezultatov dveh javnomnenjskih anket; prva je bila izvedena pred začetkom projekta, druga pa ob njegovem zaključku. Ugotovljeno je bilo, da je policijska pisarna primerna in ustrezna oblika dela policije, s katero se lahko zagotovijo še boljše varnostne razmere in povečanje občutka varnosti med lokalnim prebivalstvom. Odločilnega pomena je vsebina policijskega dela na območju policijske pisarne, zlasti samoiniciativnega in kreativnega dela vodje policijskih okolišev ter partnerskega sodelovanja občanov in predstavnikov lokalnih skupnosti s policijo pri preprečevanju različnih negativnih varnostnih pojavov. Le skupno delo na tem področju lahko zagotovi boljše varnostne razmere in večji občutek varnosti. (Delo vodij policijskih okolišev in drugih policistov v policijski pisarni 2015)

3.5 KRITERIJI ZA MERJENJE USPEŠNOSTI POLICIJSKEGA DELA

3.5.1 Spremljanje statističnih kazalnikov

Namen statističnega preučevanja je globlje razumevanje množičnega pojava, odkrivanje njegovih zakonitosti in napovedovanje. Nedvomno je posredno v pomoč pri upravljanju, vodenju in načrtovanju. Ima tri faze, in sicer 1) zbiranje podatkov, 2) obdelava podatkov in 3) interpretacija oziroma razlaga rezultatov. (Košmelj 2007)

V vsakdanjem življenju pa besedo statistika uporabljamo v ožjem smislu, kot na primer statistika prometnih nesreč, statistika kaznivih dejanj, statistika nasilja v družini in podobno. To pomeni le zbiranje in urejanje podatkov, prikazovanje podatkov in izračun enostavnih kazalnikov o pojavu. (Košmelj 2007)

Na spletni strani policije pod rubriko statistika najdemo letna in polletna poročila o delu policije od leta 2001 dalje. V osnovi se vsebina poročil v zadnjih 15 letih ni bistveno spremenila. Na začetku poročila je vedno nagovor aktualnega generalnega direktorja policije, sledi opis temeljnih dogodkov, s katerimi se je policija v tistem letu ukvarjala, in nazadnje še statistične značilnosti dela po posameznih področjih.

3.5.2 Spremljanje javnega mnenja

3.5.2.1 *Teoretični okvir*

Izraz javno mnenje se je prvič pojavil v 18. stoletju. O tem pojmu lahko najdemo ogromno literature, vendar si avtorji niso enakega mnenja o njegovi definiciji. Strinjajo se, da je javno mnenje poglavitno gibalno demokracije, vendar nekatera vprašanja še vedno ostajajo stvar debate. Prva ključna vprašanja pri definiranju pojma javnega mnenja so bila: 1) ali je in mora biti o danem vprašanju eno javno mnenje ali je lahko večje število javnih mnenj; 2) ali je javno mnenje zaradi zadeve, na katero se nanaša, ali zaradi vrste oseb, ki ga oblikujejo; 3) kakšen del javnosti mora soglašati v mnenju, da to postane javno; in 4) ali mora imeti privolitev tistih, ki ne soglašajo. (Binkley v Splichal 1996, 374) Z nadaljnjim raziskovanjem se je seznam vprašanj le daljšal.

Na način oblikovanja in izražanja javnega mnenja je ključno vplival razvoj množičnih medijev. Ti so spremenili klasično razumevanje javnega mnenja kot aktivno udeležbo in racionalno, z argumenti podprto razpravo. Javnost so predstavljali izobraženi in obveščeni posamezniki, ki so kritično razpravljali o zadevah. Z razvojem množičnih medijev so se temeljni elementi javnega mnenja – razumevanje javnosti, javne sfere, procesov komunikacije, oblikovanja in izražanja mnenj – spremenili. (Oblak 1998, 134–156)

Danes je splošno sprejeto, da je javno mnenje agregat posameznih mnenj, stališč in prepričanj o določeni temi, izražen z znatnim deležem skupnosti. Nekateri strokovnjaki obravnavajo skupek posameznih mnenj kot sintezo stališč v celoti ali v določenem segmentu družbe; drugi ga obravnavajo kot skupek različnih in nasprotujočih si mnenj. (Davison 2016)

Javnomnenjske raziskave imajo lahko v današnji družbi pomembno vlogo. Ker imajo lahko rezultati raziskav daljnosežne posledice, je zelo pomembno, da so informacije natančne in nepristranske. Veljavnost in vrednost javnomnenjske raziskave presojava na podlagi: 1) lastnosti uporabljenih raziskovalnih tehnik in učinkovitosti, s katero so tehnike aplicirane, 2) poštenosti in objektivnosti raziskovalne organizacije, ki izvaja raziskavo, in 3) načina predstavitve in uporabe rezultatov. (Mediana, Beyond numbers 2016)

3.5.2.2 Dejavniki, ki vplivajo na javno mnenje

Zaradi psiholoških odločitev, osebnih okoliščin in zunanjih vplivov, ki vsi igrajo vlogo pri oblikovanju mnenja vsakega posameznika, je težko napovedati, kako se bo javno mnenje oblikovalo. Enako velja za spremembe v javnem mnenju. Nekatera javna mnenja je mogoče pojasniti s posebnimi dogodki in okoliščinami, pri drugih pa so vzroki bolj izmuzljivi. Ljudje domnevno spremenijo svoje vedenje, ko dane okoliščine ne obstajajo več. Podobno se zgodi ob dogodkih, kot so naravne nesreče ali človeška tragedija. (Davison 2016)

Vpliv okolja

Vpliv okolja igra pri oblikovanju javnega mnenja ključno vlogo. Najbolj prežemajoč vpliv ima socialno okolje, kot so na primer družina, prijatelji, soseska, služba. Ljudje običajno prilagodijo svoje obnašanje glede na okolje, v katerem se gibljejo in iz katerega izhajajo. V ZDA je bila opravljena raziskava, kjer so ugotovili, da bo posameznik, ki se ima za liberalca, pa zamenja svoje službeno okolje in pride v podjetje, kjer prevladuje konservativna miselnost, na volitvah bolj verjetno podprl kandidata konservativnih nazorov, kljub temu da so njegovi prijatelji in družina še vedno liberalno usmerjeni. (Davison 2016)

Vpliv množičnih medijev

Časopisi, radio, televizija in internet, vključujoč e-mail in socialna omrežja, imajo običajno manjši vpliv na oblikovanje javnega mnenja kot socialno okolje. Kljub temu so pomembni, še posebej pri preverjanju že ustvarjenega mnenja. Množični mediji imajo to moč, da (pre)usmerjajo pozornost na neko dogajanje ali osebo in napeljejo ljudi, da si ustvarijo mnenje. Z načinom, ki si ga mediji izberejo za poročanje o dogodku ali osebi, državljanu prikrito »vsiljujejo« mnenje. (Davison 2016)

Vpliv interesnih skupin

Interesne skupine in sindikati se ukvarjajo z oblikovanjem in širjenjem mnenja med privrženci o področju, ki je zanje zanimivo. Te skupine imajo lahko politični, ekonomski ali ideološki motiv, delujejo pa tako prek javnih medijev kot individualno. Večje, svetovno znane, interesne skupine uporabljajo reklame in odnose z javnostmi. Še posebej priljubljena taktika promoviranja je, kjer interesna skupina nagovori svoje

podpornike, da sodelujejo v javnomnenjski raziskavi, ki je zanimiva za njihovo področje delovanja. Le-ti množično glasujejo za oziroma proti in tako sporočijo neko »lažno« prepričanje. Nato se v intervjujih ali člankih sklicujejo na ugotovitve javnomnenjske raziskave. To se še posebej rado zgodi takrat, ko javnomnenjska raziskava ni ustrezno metodološko izpeljana. (Davison 2016)

Vpliv političnih vodij

Politični voditelji igrajo pomembno vlogo pri določanju priljubljenih tem in vprašanj in pri vplivanju na posameznikova mnenja v zvezi z njimi. Imajo moč spremeniti relativno neznano težavo v nacionalno vprašanje, če se tako odločijo. Eden od načinov, da opozorijo na določeno temo, je oblikovanje simbolov ali kovanje sloganov (npr. pojem hladna vojna). (Davison 2016)

3.5.2.3 Prednosti in slabosti merjenja javnega mnenja

Za raziskovanje javnega mnenja strokovnjaki običajno uporabljajo anketiranje, ki je lahko osebno, telefonsko, spletno, poštno ali anketiranje s pomočjo mobilne tehnologije.

Osebno anketiranje je lahko individualno ali skupinsko. Prednosti so predvsem (Temidia 2016): 1) omogoča daljše in vsebinsko kompleksnejše anketiranje, 2) možnost dodatnih pojasnil – napačno razumevanje vprašanj je zelo majhno, 3) možnost uporabe pripomočkov (slik, avdio in video posnetkov), 4) takojšnja razpoložljivost podatkov. Med poglavitni slabosti pri osebem anketiranju pa lahko štejemo visoke stroške in možen vpliv anketarja na anketirance.

Pri telefonskem anketiranju sta prednosti 1) nižji stroški in 2) hitrejše zbiranje podatkov. Slabosti pa sta predvsem 1) nižja stopnja odzivnosti in 2) vprašanja morajo biti preprosta. (Mediana, Beyond numbers 2016)

Spletno anketiranje je razmeroma novo področje anketne metodologije. Po letu 2000 smo bili priča pravemu razmahu spletnih anket. Spletne ankete dandanes niso le komplementarna ali alternativna metoda anketnega zbiranja podatkov, pač pa postajajo vodilni način sodobnega zbiranja podatkov. **Prednosti** spletnih anket so predvsem (1ka Spletno anketiranje 2016): 1) nižji stroški izvedbe anketiranja, 2)

hitrost zbiranja podatkov, 3) presežene so časovne in geografske omejitve, 4) možnost mednarodnega nadgrajevanja izvajanja raziskav, 5) elektronska oblika podatkov (kakovostnejši podatki), 6) približevanje željam naročnika, 7) možnost dodajanja multimedijskih vsebin, 8) enostavnost izvajanja anket, 9) z meta- in para-podatki dobimo natančnejši vpogled v vzorce respondentov (npr. koliko časa so reševali posamezno vprašanje oz. celotno anketo). Slabosti spletnih anket pa so povezane predvsem: 1) z reprezentativnostjo, 2) s problemi neodgovorov, 3) s problemi nepokritja in vzorčenja ter 4) z merskimi problemi.

Poštno anketiranje poteka tako, da anketiranec prejme po navadni ali e-pošti anketni vprašalnik, ga izpolni in nato vrne. Pri takem načinu anketiranja lahko kot prednosti izpostavimo, da (Manoilov 2010, str.16–17): 1) stroški niso visoki, ker ni stroškov za anketarje, 2) vprašalniki so lahko dolgi, anketna vprašanja imajo lahko veliko možnih odgovorov. Največje težave pri poštnem anketiranju pa so: 1) nizka stopnja realiziranih anket, 2) izvajalec nima kontrole nad tem, kdo dejansko izpolni anketo, 3) dolg rok realizacije.

Anketiranje s pomočjo mobilnih telefonov je inovativna in atraktivna metoda za anketiranje na dogodkih, prireditvah, kjer je pomembna kvantiteta vzorca. Na mobilni telefon se naloži aplikacija, preko katere respondent ali anketar izpolnita vprašalnik. Prednosti mobilnega anketiranja (Mediana Beyond numbers 2016): 1) ni možnosti napake pri vnosu podatkov zaradi neposrednega zapisovanja podatkov in 2) takojšnja razpoložljivost podatkov. Primerno je za krajše in vsebinsko manj zahtevne raziskave.

Kombinirana metodologija anketiranja združuje uporabo več metod anketiranja – telefonskega, poštnega, spletnega in osebnega anketiranja. Vsaka izmed naštetih metod ima določene prednosti in omejitve, zato raziskovalci vedno bolj kombinirajo različne načine anketiranja, saj to omogoči kakovostnejše podatke. Za kombiniranje se raziskovalci odločajo zaradi naslednjega: 1) kombinirana metodologija anketiranja daje uporabniku možnost, da izbira ali preklopi na metodo, ki mu bolj ustreza; ponujanje respondentom, da sami izberejo metodo (telefon, pošta, osebno ali splet), poveča verjetnost sodelovanja pri raziskavi; 2) stroški anketne raziskave med drugim naraščajo s stroški dela in investicijami v nove tehnologije; navadno je telefonski

način anketiranja cenejši od osebnega anketiranja, poštno anketiranje pa cenejše od telefonske ankete; 3) preklap z ene metode na drugo včasih pospeši zaključek anketiranja; na primer število telefonskih postaj omejuje hitrost telefonskega anketiranja; v veliki večini pospešimo proces anketiranja tako, da začnemo z vprašalniki, poslanimi po pošti, tiste, ki pa niso odgovorili, anketiramo po telefonu ali z osebnim anketiranjem. Kombinirana metodologija anketiranja bistveno zniža stroške, prihrani čas za analizo, zbrani podatki pa so bolj reprezentativni. (1ka Spletno anketiranje 2016)

3.5.2.4 Pregled dosedanjih raziskav javnega mnenja

Izsledke prve obsežnejše vseslovenske javnomnenjske raziskave o delu policije so decembra 2005 predstavili prof. dr. Peter Umek, doc. dr. Branko Lobnikar in doc. dr. Anton Dvoršek s Fakultete za policijsko varnostne vede. Naročnik raziskave je bilo Ministrstvo za notranje zadeve, ki je skozi neodvisne meritve javnega mnenja želelo ugotoviti stopnjo varnostnega počutja državljanov in njihovega zadovoljstva z delom policije. Javnomenjska raziskava je bila razdeljena na štiri ločene raziskave, in sicer: 1) o stališčih javnosti o policiji in policijskem delu v Sloveniji, 2) o ocenah in stališčih udeležencev prometnih nesreč in kršiteljev cestnoprometnih predpisov do postopkov policistov, 3) o ocenah in stališčih oškodovancev premoženjskih kaznivih dejanj do postopkov policistov in kriminalistov in 4) o ocenah in stališčih prebivalcev obmejnih območij do dela policistov na bodoči schengenski meji. Telefonsko anketiranje je potekalo med 5. in 13. julijem 2005, velikost vzorca je bila določena na 1001. (Predstavljenе javnomnenjske raziskave o delu policije 2005)

Sledila je Javnomenjska raziskava o ocenah in stališčih prebivalcev Republike Slovenije o delu policije – 2009. Raziskavo je izvedla Fakulteta za uporabne družbene študije v Novi Gorici, naročnik je bilo Ministrstvo za notranje zadeve. Telefonsko anketiranje je potekalo od 1. do 11. februarja 2010 na stratificiranem slučajnem vzorcu. Veljavnih je bilo 2007 anket. (Javnomenjska raziskava o ocenah in stališčih prebivalcev Republike Slovenije o delu policije – 2009 2009)

Med 6. januarjem in 3. februarjem 2014 je potekala spletna anketa Ocene in stališča prebivalcev Slovenije o delu policije. Izvedla jo je Policija v sodelovanju z

Ministrstvom za notranje zadeve, na neverjetnostnem vzorcu 2.258 anketirancev. Populacija so bili polnoletni prebivalci Slovenije, uporabniki interneta. Metoda izvedbe je bila spletna anketa s splošnim vabilom (respondenti so se sami odločili za sodelovanje brez individualnega nagovarjanja). Opravljena je bila utežitev glede na spol in stopnjo izobrazbe. Spletni vprašalnik raziskave je bil pripravljen na podlagi vprašalnika javnomnenjske raziskave FUDŠ o ocenah in stališčih prebivalcev Republike Slovenije o delu policije za 2009. Merski instrument za spletno raziskavo za 2013 je bil koncipiran tako, da je po eni strani omogočal delno primerjavo z rezultati raziskav v obdobju 2006–2009, po drugi strani pa je bil prilagojen spletnemu anketiranju. Struktura vprašalnika je bila podobna strukturam prejšnjih vprašalnikov. Ker je bila anketa spletna, se je vprašalnik začel z uvodnim pojasnilom, ki ga sicer pri telefonski anketi predstavi anketar. Sledilo je 17 vsebinskih in 6 demografskih vprašanj: spol, starost, izobrazba, zaposlitveni položaj, velikost kraja prebivanja in regija. Vsa vprašanja so bila zaprtega tipa, merske lestvice so bile večinoma ocene v razponu od 1 do 5, vendar brez možnosti odgovora »ne vem«. Respondent, ki na posamezno vprašanje ni želel odgovoriti, ga je imel možnost preskočiti. Raziskava o ocenah in stališčih prebivalcev Slovenije o delu policije je pokazala razmeroma ugodno sliko zadovoljstva javnosti s policijo. Precej več lastnosti in oblik dela policije je bilo namreč ocenjenih pozitivno kot pa negativno ali povprečno. Občutek varnosti, zaupanje v policijo in zadovoljstvo z njenim delom so ljudje ocenili kot dobre, pri čemer so menili, da je policija najbolj uspešna pri nadzoru državne meje in izvajanju predpisov o tujcih. Pozitivno mnenje so imeli tudi o uspešnosti policije pri zagotavljanju in vzdrževanju javnega reda in prometne varnosti, medtem ko so uspešnost odkrivanja in prijemanja storilcev kaznivih dejanj ter preventivne dejavnosti ocenili kot povprečne, niti dobro niti slabo. Rezultati raziskave so slabši od istovrstne raziskave, ki se je nanašala na leto 2009. Najverjetnejši razlogi za povečanje kritičnosti do policije v zadnjih štirih letih so zaostritev kriznih razmer v Sloveniji, posledično povečanje splošnega nezadovoljstva ljudi, kakor tudi aktivnosti policije pri množičnih protestih pozimi 2012/2013. (Ocene in stališča prebivalcev Slovenije o delu policije 2014)

3.5.3 Spremljanje organizacijske klime

3.5.3.1 *Teoretični okvir*

Organizacijska klima je prisotna v vsakem delovnem okolju. Njen koncept izvira iz Lewinove teorije polja, ki pravi, da je klima ali atmosfera psihološkega polja posledica okoljskih dražljajev in pomembna determinanta motivacije in vedenja. Nadalje trdi, da je funkcioniranje posameznika odvisno od njegovih lastnosti in od tega, kako zaznava okolje, ki ga obkroža. Za začetek preučevanja šteje raziskava Lewina, Lippitta in Whita iz leta 1939, kjer so povezovali različne stile vodenja, organizacijsko klimo in produktivnost. (Orodja za ustvarjanje organizacijske klime 2015)

Že »očetje« merjenja organizacijske klime so ugotovili, da obstaja povezanost med organizacijsko klimo, zadovoljstvom zaposlenih ter učinkovitostjo in uspešnostjo neke organizacije. Zaznavanje klime se izraža v vrednotenju določenih vidikov dela in delodajalca. Odnos do dela in delodajalca pa se izraža v stikih s strankami, ki so v primeru policije, državljani.

Sistemsko urejanje področja merjenja organizacijske klime se je v slovenski policiji začelo v začetku leta 2011, ko je bil ustanovljen Odbor za integriteto in etiko v policiji kot posvetovalno telo generalnega direktorja policije. Odbor je sestavljen iz 10 strokovnjakov, zaposlenih v policiji. Kot temeljno nalogo si je Odbor zastavil projekt Organizacijska klima in podoba policije v javnosti 2012–2015. Prvo merjenje organizacijske klime je bilo izvedeno septembra 2013, naslednje je sledilo 2015. (Odbor za integriteto in etiko v policiji – temelji in vizija 2015)

Obe raziskavi sta bili izvedeni s pomočjo spletnega vprašalnika, ki je poleg demografskih podatkov ocenjevanega vodje in anketiranca vseboval 83 trditev, združenih v 9 faktorjev (ocena vsebine dela, samostojnost pri delu, medsebojni odnosi, vodenje in organizacija dela, integriteta vodje, skrb vodje za razvoj zaposlenih, družbena odgovornost vodje, plača in ugodnosti, delovne razmere na delovnem mestu).

3.5.3.2 Prednosti in slabosti merjenja organizacijske klime

Merjenje organizacijske klime prinaša nekatere prednosti (HRM Orodja za ustvarjanje organizacijske klime, 2015):

- Vpletenost zaposlenih: zaposlenim omogočimo drugačen način vključevanja, kot so običajne delovne naloge in zadolžitve. Raziskave so pokazale, da so zaposleni z večjimi zadolžitvami bolj zadovoljni s svojim delom, v podjetju ostanejo dlje časa in so manj bolniško odsotni.
- Višja delovna učinkovitost: v zadnjih 30 letih je veliko raziskav potrdilo povezavo med delovnim okoljem in delovno uspešnostjo. Dokazali so pozitiven vpliv na motivacijo zaposlenih, zadovoljstvo z delom, učinkovitost pri delu. Ugotovili so tudi, da organizacijska klima lahko vpliva na to, kako stranke zaznavajo kakovost storitev, ki jih podjetje ponuja.
- Vzpostavljanje komunikacije: merjenje organizacijske klime omogoča, da managerji zbirajo informacije, ki so za vodenje zelo pomembne. V velikih organizacijah poteka komunikacija med vodjem in zaposlenimi običajno le o vsakodnevnih zadolžitvah in aktivnostih, pogovori o delovnem okolju pa so zanemarjeni.
- Primerjava med organizacijami: notranje organizacijske enote imajo s pomočjo merjenja organizacijske klime možnost medsebojne primerjave delovnega okolja, kar je pomembno pri določanju politike in usmeritvi enote.
- Proaktivni management: merjenje organizacijske klime omogoča, da se identificirajo ključna problemska področja delovnega okolja, še preden morda prerastejo v krizo.

Pri merjenju organizacijske klime je po mojem mnenju treba upoštevati naslednje elemente:

- vprašalnik mora biti dovolj obsežen in zajemati tista področja, ki so pomembna za določeno organizacijo, nujno je treba upoštevati specifične vsakega podjetja;
- nujno je zajeti reprezentativen vzorec, kar pri e-vprašalnikih skoraj ni mogoče;
- zaposlene je treba za sodelovanje motivirati, jim razložiti namen in kaj se bo z rezultati naredilo ter jim dati povratno informacijo; pri rezultatih, ki so slabši, je treba konkretno navesti, kaj se bo naredilo za izboljšanje;

- če se merjenje izvaja prepogosto in ni nobenih ukrepov, zaposleni izgubijo motivacijo za izpolnjevanje.

3.5.3.3 Pregled dosedanjih raziskav organizacijske klime

Začetki ukvarjanja z organizacijsko klimo v slovenski policiji segajo v leto 1993, ko sta Seličeva in Umek opravila raziskavo o Psihosocialnem statusu in delovnih razmerah delavcev v organih za notranje zadeve, kjer sta zajela tudi nekatere vidike organizacijske klime. Ugotovila sta, da so najpomembnejši dejavniki, ki povzročajo nezadovoljstvo policistov, osebni dohodek, stresne obremenitve, delovni pogoji in omejitve družabnega življenja. Najpomembnejši dejavniki zadovoljstva pa so stalnost zaposlitve, beneficiran staž in zanimivo delo. (Selič in Umek, 1994)

Naslednja obsežnejša raziskava je iz leta 2002, ko sta Umek in Areh izvedla ponovitev raziskave iz 1993. Z njo sta ugotavljala zadovoljstvo pri uniformiranih policistkah in policistih na policijskih postajah v primerjavi z letom 1993. Ugotovila sta, da je z delom zadovoljna večina, čeprav relativno manj kot leta 1993. (Umek in Areh, 2002)

Poleg že navedenih raziskav, ki so bile opravljene na vzorcu celotne populacije policistov v Sloveniji, je bila izvedena tudi vrsta raziskav, ki so se osredotočile le na določeno policijsko postajo, upravo ali notranjeorganizacijsko enoto v policiji.

Med 15. in 30. oktobrom 2013 je v policiji prvič potekalo merjenje organizacijske klime v okviru projekta Organizacijska klima in podoba policije v javnosti 2012–2015, ki ga je v sodelovanju z vodstvom policije pripravil Odbor za integriteto in etiko v policiji. Odbor je predvidel kontinuirano merjenje organizacijske klime na dve leti.

Med 15. oktobrom in 15. novembrom 2015 je bilo v policiji izvedeno ponovno merjenje organizacijske klime in po enaki metodologiji kot v letu 2013. Raziskava je bila izvedena s pomočjo spletnega vprašalnika, ki je poleg demografskih podatkov ocenjevanega vodje in anketiranca vseboval 83 trditev, združenih v 9 faktorjev (ocena vsebine dela, samostojnost pri delu, medsebojni odnosi, vodenje in organizacija dela, integriteta vodje, skrb vodje za razvoj zaposlenih, družbena

odgovornost vodje, plača in ugodnosti, delovne razmere na delovnem mestu). Sodelujoči so svoja stališča ocenjevali s pomočjo petstopenjske lestvice. Vprašalnik je pravilno izpolnilo 1857 anketirancev (22,8 % zaposlenih v policiji). Rezultati raziskave so pokazali pozitivne vplive vodstvenih delovnih izkušenj in ocenjene ravni izobrazbe. Organizacijska klima se je v primerjavi z letom 2013 na ravni policijskih postaj izboljšala pri vseh devetih faktorjih, stanje na ravni policijskih uprav pa se je v primerjavi z letom 2013 izboljšalo le pri delovnih razmerah ter plači in ugodnostih. Pri preostalih faktorjih se je stanje na ravni policijskih uprav v povprečju poslabšalo. (Koporec Oberčkal in Šumi 2016)

4 MEDNARODNE PRAKSE MERJENJA USPEŠNOSTI POLICIJ

4.1 PRIMER VELIKE BRITANIJE

4.1.1 Splošne značilnosti

Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske obsega dežele Anglijo, Škotsko, Wales in Severno Irsko; prve tri tvorijo Veliko Britanijo. Je ustavna monarhija, na čelu katere je kraljica Elizabeta II. Glavno mesto je London, meri 243.610 km² in šteje 64,1 milijona prebivalcev. (European Union United Kingdom 2015)

Ločijo tri vrste upravne delitve: 1) tradicionalna delitev na grofije, ki ima predvsem zgodovinski pomen in se uporablja pri geografski oziroma regionalni pripadnosti; 2) delitev na 99 poročniških ozemelj, ki se uporablja za namene monarhije; in 3) delitev na administrativna območja, ki se uporabljajo za administrativne in politične namene ter lokalno samoupravo.

4.1.2 Organiziranost policije

Moje preučevanje vključuje le policijske dejavnosti v Angliji in Walesu.

V Združenem kraljestvu ne poznajo celinskega sistema policije in enotne centralizirane nacionalne policije. V tem smislu je Združeno kraljestvo neke vrste izjema, saj imajo v drugih evropskih državah nacionalno policijo, ki je odgovorna pristojnemu ministru. Deluje mnogo različnih vrst organov pregona, ki so decentralizirani. (Villiers 2009, 3. pogl.)

Kadar govorimo o policiji Anglije in Walesa, je lahko »nevarno«, če jo omenjamo kot enotno organizacijo. Njuna organiziranost namreč ne temelji na enotnem telesu, kot je to značilno za večino evropskih držav kot npr. v Franciji in na Madžarskem. Sestavljena je iz različnih policijskih enot, vsaka izmed njih pa ima svojo organizacijsko strukturo. (Villiers 2009, 3. pogl.)

Veliko policijskih organizacij se predstavlja kot organizacija, ki nudi »usluge« prebivalstvu, ne pa v smislu zagotavljanja reda in miru s silo. (Villiers 2009, 3. pogl.)

Vse trenutno obstoječe policijske enote, z izjemo Mestne londonske policije, so bile skozi zgodovino deležne več združevanj in mejnih sprememb. Aprila 1974 so oblasti preoblikovale takratne sile v 41 občinskih in območnih (lokalnih) enot in tako je skupaj z Mestno londonsko policijo ter Metropolitansko policijo nastalo 43 policijskih enot, ki sedaj skrbijo za izvajanje policijskih nalog Anglije in Walesa. (Mawby in Wright 2008, 224–252)

K policijskim enotam Anglije in Walesa pa je dodano še 8 regionalnih policijskih enot na Škotskem, ki so nastale leta 1973. (Mawby in Wright 2008, 224–252)

Poleg 43 enot skrbijo za varnost še posebne policijske enote, ki pa delujejo na celotnem območju Združenega kraljestva. Sem spadajo Britanska Transportna policija, Ministrstvo za obrambno policijo (Ministry of Defence Police) in Civilno jedrsko redarstvo. Policije na otokih Jersey, Guernsey in Man pa so ločene organizacije, ki skrbijo za izvajanje policijskih nalog na teh otokih. (Mawby in Wright 2008, 224–252)

Policijsko delo v Angliji in Walesu je ostalo lokalnega značaja, čeprav obstajajo primeri regionalnih sodelovanj med enotami, in kljub razlikam med enotami so prepoznavni določeni skupni modeli organiziranosti. Običajno policijsko enoto sestavlja glavni sedež (enota), zadolžen za načrtovanje in podporo, ter večje število osnovnih (matičnih) enot, ki zagotavljajo policijsko pomoč na določenem geografskem področju. (Mawby in Wright 2008, 224–252)

Glavna enota je običajno sestavljena iz oddelka za operativno pomoč in oddelka za organizacijsko pomoč ter razvoj. Oddelek za operativno pomoč vsebuje kriminalistično pomoč, kazensko pravosodje, komunikacijski center, oddelek za načrtovanje nalog, oddelek za zagotavljanje poklicnih standardov ter pravno službo. Organizacijski oddelek skrbi za notranjo pomoč enotam, kot so človeški viri,

podporne storitve, tehnološke storitve, razvoj zmogljivosti, zdravstvena pomoč in nega. (Mawby in Wright 2008, 224–252)

Naloga osnovnih enot je zagotavljanje osnovnih policijskih nalog znotraj določenega geografskega območja. Med te naloge sodijo 24-urno patroljiranje, odzivi na klice o vlomih, tatvinah, ropih in sodelovanje z lokalnimi ustanovami (partnerji) pri preventivnih ukrepih za zmanjševanje kriminala. Vsaka taka enota ima svoj sedež poveljstva, ki je sestavljen iz poveljstva in podpore ter operativnih enot. Preko teh enot vodja enote nadzoruje policijsko delo na lokalni ravni. (Mawby in Wright 2008, 224–252)

V začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja je bila takratna organizacijska struktura policije tarča ostrih kritik. V maju 1993 je takratni sekretar za notranje zadeve Kenneth Clarke najavil poizvedbo znotraj sistema s ciljem analize položajne strukture (nazivi), okvirnih prejemkov ter pogojev za delovanje policijskih sil. Poizvedbo je opravil Sir Patrick Sheehy. Na podlagi rezultatov in glede na ugotovljene pomanjkljivosti sistema notranjega managementa policije je predlagal položnejšo nazivno strukturo, plačilo glede na delovni uspeh, odpravo plačilnih dodatkov in na mandatno obdobje vezan naziv. Spremembe so dosegli tako, da so iz strukture izvzeli tri čine: chief inspector, chief superintendent in deputy chief constable (kasneje so chief superintendent in deputy constable ponovno uvedli) ter tako dobili položnejšo strukturo. V letih po poizvedbi so kritike na račun kakovosti nadzora in vodstva policije ostale enake, kar je imelo vpliv na način zaposlovanja, napredovanja in usposabljanje policistov. Vsi policisti se sedaj v sistem vključijo z najnižjim činom (constable), postopek selekcije pa se opravlja glede na enotni (državni) standard. Kandidati, ki uspešno opravijo preverjanje, morajo dve leti opravljati poizkusno delo z usposabljanjem (initial police learning program and development programme – IPLPDP), kar nato predstavlja temelj njihovega usposabljanja. Sistem so poizkusno izvajali v petih policijskih enotah, aprila 2006 pa so ga implementirali na nacionalni ravni. Sistem usposabljanja je sestavljen iz kombinacije usposabljanja v razredu in terenskega usposabljanja, ki policistom omogoči delovanje znotraj lokalne skupnosti. V dveh letih dobijo policisti svojo personalno mapo, s pomočjo mentoriranja pa jih nato ocenijo na več področjih: vztrajnost, komuniciranje, osredotočanje na skupnost, spoštovanje raznolikosti, timsko delo, osebna odgovornost in sposobnost reševanja

problemov, celotno usposabljanje in ocenjevanje pa mora biti skladno z 22 nacionalnimi zaposlitvenimi standardi. Po uspešno opravljenem, strokovno vodenem usposabljanju se glede na oceno sposobnosti lahko policisti odločijo za specializacijo svojega dela na več področjih: detektivsko delo, prometna policija, strelno orožje itd. (za posamezne specializacije obstaja še specialistično usposabljanje). (Mawby in Wright 2008, 224–252)

Kljub dejstvu, da vsi policisti vstopijo v policijske vrste z najnižjim činom (constable), se je razvnela vroča razprava o načinu zasedanja višjih položajev v policiji. Prevladujeta dve mnenji, prva skupina zagovarja prednost za kandidate, ki so naravnani na karierni uspeh (fast-tracking high-achievers), ki lahko zasedejo položaj po principu pospešenega usposabljanja v sistemu za personal visokega potenciala (police high potential development scheme), druga skupina pa podpira mnenje, da bi na vodstvene položaje postavili kandidate, ki so pred tem opravili IPLDP in dve leti opravljali delo policista. Takšni kandidati po njihovem mnenju bolje poznajo naravo dela in na takšen način lažje vodijo, upravljajo in razumejo policijsko delo. (Mawby in Wright 2008, 224–252)

Da bi policisti lahko napredovali v činu, morajo opraviti preverjanje za vodnika (sergeant) ali inšpektorja (inspector) oz. OSPRE (objective structured performance related police promotion exam) na koncu pa morajo uspešno opraviti še razgovor, za doseganje višjih činov pa morajo uspešno prestati oceno nacionalnega policijskega ocenjevalnega centra (Police National Assessment Centre). (Mawby in Wright 2008, 224–252)

Organizacijska struktura policije imam pomemben vpliv tudi na dodelitev nalog. Sodobna policijska struktura je kompleksna in kaže na razdrobljenost nalog. Naloge so raznolike, prilagajati pa jih je treba trenutnim razmeram. Od leta 2008 se v Veliki Britaniji uporablja sistem triletnega policijskega načrta za Anglijo in Wales. Glavne smernice tega dokumenta so zmanjšanje kriminala, povečanje zaupanja javnosti v policijo, partnersko delo za učinkovitejše delovanje, povezovanje s ciljem razbijanja organiziranega kriminala, sodelovanje z lokalno skupnostjo s ciljem onesposabljanja, zatiranja in odgovora na terorizem in optimalna izrabo virov za doseganje večje produktivnosti. (Mawby in Wright 2008, 224–252)

Čeprav je na prvi pogled poslanstvo policije jasno, gre dejansko za 24-urno multifunkcijsko delovanje, ki mora v praksi opravljati nešteto drugih nalog, da lahko zagotovi varnost. Zaradi širokega spektra nalog, ki jih pokriva policija, se je njeno delovanje oddaljilo od originalnega ideala o preprečevanju kriminala in zagotavljanju javnega reda na bolj kompleksen model delovanja, ki se je izkazal za problematičnega pri definiranju osnovnega poslanstva prvotnih nalog policije. Zaradi tega se je razvnela razprava, ali je policija v svojem bistvu »sila« ali »storitev« in predvsem, ali je njeno delo »skrb« ali »kontrola«. V praksi pomeni delo policije neko ravnovesje sredstev, ki jih uporablja za izvajanje svojega dela in doseganje želenih rezultatov. Tako lahko policija pri izvajanju svojih nalog uporablja tudi silo, ki pa je običajno v kombinaciji z drugimi metodami. (Mawby in Wright 2008, 224–252)

4.1.3 Način merjenja uspešnosti policije

Z merjenjem uspešnosti policijskih enot in policijskega dela v Združenem kraljestvu se ukvarja Policijski inšpektorat njenega veličanstva (HMIC). Ustanovljen je bil leta 1856 in je ena izmed starejših institucij, ki se ukvarjajo s policijskim delom. Nastal je z namenom, da nadzira, preverja, spremlja ter svetuje in poroča o uspešnosti raznovrstnih policijskih sil in dejavnosti. Je neodvisna institucija, ki je odgovorna neposredno kroni. Njeni uslužbenci niso ne policisti, ne javni uslužbenci. O svojih ugotovitvah poroča parlamentu. Policijski inšpektorat njenega veličanstva poleg rednega letnega ocenjevanja uspešnosti in učinkovitosti 43 teritorialnih enot Anglije in Walesa na podlagi lastne presoje odloča tudi o poglobljenosti, pogostosti in področjih policijskega dela, ki jih bo preiskoval v imenu javnega interesa. To področje dela mu nalaga 2. odstavek 54. člena Zakona o policiji iz leta 1996. Vsako leto HMIC objavi letni načrt nadzorov, vključujoč natančen raspored ocenjevanja teritorialnih enot, ki tvori redno letno oceno uspešnosti policijske sile – imenovano ocena PEEL oceno. (HMIC Inspecting policing in the public interest 2015)

HMIC redno letno policijsko dejavnost ocenjuje na podlagi treh stebrov – ocenjevalni okvir PEEL – uspešnost (effectiveness), učinkovitost (efficiency) in legitimnost (legitimacy). Vsak steber je sestavljen iz treh do štirih vprašanj, ki se nanašajo na ključna področja policijskega dela. Nacionalno poročilo PEEL združuje skupne teme,

s katerimi se inšpektorji HMIC ukvarjajo v opazovanjih 43 teritorialnih policijskih sil v Angliji in Walesu. Za vsakega izmed stebrov napišejo posebno nacionalno poročilo. (HMIC Inspecting policing in the public interest 2015)

Inšpektorji HMIC obišejo vseh 43 enot v Angliji in Walesu ter zberejo podatke. Kot del vsakega ocenjevanja govorijo s policisti in drugimi zaposlenimi, intervjuvajo druge zainteresirane skupine, izvajajo preglede dokumentov in zbirajo podatke. (HMIC Inspecting policing in the public interest 2015)

Ocenjevanje poteka skozi vse leto. Ugotovitve analizirajo in moderirajo in nato objavijo po stebrih. Posamezne ocene enot se osvežijo takoj, ko so na voljo nove informacije. (HMIC Inspecting policing in the public interest 2015)

Ocenjevalni model PEEL je oblikovan tako, da zagotavlja primerjavo iz leta v leto, da se lahko vidi, kako se je uspešnost vsake policijske enote s časom spreminjala, poleg tega pa omogoča časovno primerjavo tudi med enotami. Ocene, ki jih lahko dobi enota, so štiri:

- nadpovprečna ocena,
- dobra ocena,
- ocena, ki zahteva izboljšave,
- nezadostna ocena.

Odločitev o oceni je sprejeta na podlagi tega, kako uspešna, učinkovita in legitimna je policijska enota pri ohranjanju varnosti ljudi in zmanjševanju kriminala. (HMIC Inspecting policing in the public interest 2015)

Vprašanja, ki sestavljajo ocenjevalni okvir PEEL, ne ostanejo popolnoma enaka vsako leto, ampak jih prilagodijo glede na spreminjajoče se prednostne naloge in okoliščine v policijskem delu. V letu 2015 so bila ta vprašanja naslednja.

- Uspešnost

Definicija: uspešna enota je tista, ki ohranja ljudi varne in zmanjšuje kriminal.

Glavna vprašanja:

- 1) Kako uspešna je enota pri preprečevanju kriminala in asocialnega vedenja ter pri ohranjanju varnosti ljudi?

- 2) Kako uspešna je enota pri preiskovanju kaznivih dejanj in pri upravljanju s storilci kaznivih dejanj?
- 3) Kako uspešna je enota pri zaščiti šibkejših in ranljivejših skupin?
- 4) Kako uspešna je enota v boju proti resnemu in organiziranemu kriminalu, vključno z zavezami za izpolnitev svoje nacionalne policijske odgovornosti?

- Učinkovitost

Definicija: učinkovita enota je tista, ki glede na razpoložljive vire maksimira rezultate svojega dela.

Glavna vprašanja:

- 1) Kako dobro enota izrabi svoje vire pri izpolnjevanju delovnih nalog?
- 2) Kako trajen in cenovno dostopen je model delovnega procesa?
- 3) Kako stabilen je finančni položaj enote kratkoročno in dolgoročno?

- Legitimnost

Definicija: enota deluje legitimno, če ima soglasje javnosti in kadar uslužbenci enote svoje delo opravljajo pravično, odgovorno, učinkovito in zakonito, kar ustvarja zaupanje in sodelovanje javnosti.

Glavna vprašanja:

- 1) V kolikšni meri praksa in obnašanje krepi dobro počutje zaposlenih in etično kulturo?
- 2) V kolikšni meri enota beleži zločine v skladu s pravili notranjega ministrstva?
- 3) Kako dobro enota razume, se poistoveti s pravili in obravnava občane z namenom, da ohranja oziroma izboljša legitimno delovanje lastne enote?

V okviru ocenjevanja PEEL so se v 2015 inšpektorji HMIC prvič dotaknili tudi teme vodenja, kjer se ukvarjajo z vprašanjem, kako dobro je enota vodena.

Glavna vprašanja:

- 1) Kako jasno sliko ima enota o trenutnem stanju o delu vodstvenega kadra na vseh ravneh?
- 2) Kako dobro je enota seznanila ter zagotovila jasen in prepričljiv občutek o prihodnji usmeritvi organizacije?
- 3) Na kakšen način enota vlaga v razvoj vodenja, kako motivira zaposlene in spodbuja vključevanje zaposlenih?

- 4) V kolikšni meri je vodstvo prispevalo k izboljšanju uspešnosti, učinkovitosti in legitimnosti enote? (HMIC Inspecting policing in the public interest 2015)

Policijski inšpektorat njenega veličanstva poleg 43 teritorialnih policijskih sil Anglije in Walesa ocenjuje tudi policijske dejavnosti v Združenem kraljestvu v: Armed Forces Police – Royal Navy, Royal Military, Royal Air Force Police, British Transport Police, Civil Nuclear Constabulary, Her Majesty's Revenue and Customs (HMRC), Ministry of Defence Police, Police Service of Northern Ireland (PSNI), The National Crime Agency. (HMIC Inspecting policing in the public interest 2015)

V okviru Združenega kraljestva je treba omeniti še Škotsko, ki ima eno enotno policijo, kot je to primer tudi v Sloveniji. Škotska policija je razvila kazalnike uspešnosti, kar jim omogoča, da spremljajo in ocenjujejo delovanje policije in s tem stalni napredek pri doseganju postavljenih »strateških ciljev«. Na tak način ugotavljajo, ali se cilji in s tem predvidene koristi tudi dosegajo. Za spremljanje ključnih kazalnikov uspešnosti se zbirajo informacije o vrsti in kakovosti policijskih storitev in se izvaja merjenje javnega mnenja. Obstaja 20 kazalnikov na najvišji ravni in ti so usklajeni s štirimi strateškimi policijskimi prednostnimi nalogam in sedmimi strateškimi cilji, ki si jih je zastavila Policijska uprava Škotske v strateškem načrtu za delovanje policije na Škotskem. Ti strateški kazalniki so nadalje usklajeni z večjo zbirko 90 ključnih kazalnikov uspešnosti delovanja škotske policije. (Key Performance Indicators 2015)

4.2 PRIMER KANADE

4.2.1 Splošne značilnosti

Kanada je teritorialno druga največja država na svetu (prva je Rusija). V osrednjem delu so prerije, ki jih uporabljajo za živinorejo in pridelovanje pšenice. Severna Kanada je pokrita z velikimi predeli gozdov in tundre, na zahodu države pa prevladuje skalno gorovje. Kanada ima 32 milijonov prebivalcev, kar je glede na njeno velikost razmeroma malo. Glavno mesto je Ottawa. Je ustavna monarhija in federalna parlamentarna demokracija. (Wikipedia 2016a)

Kanada je upravno razdeljena na 10 provinc (Alberta, Britanska Kolumbija, Manitoba, Novi Brunswick, Nova Fundlandija in Labrador, Nova Škotska, Ontario, Otok princa Edvarda, Québec ter Saskatchewan) in 3 ozemlja (Severozahodni teritoriji, Nunavut, ki je bil 1. aprila 1999 izločen iz Severozahodnega teritorija, ter Jukon). Province imajo precej močne pristojnosti ter relativno veliko samostojnost, medtem ko so ozemlja bolj podrejena zvezni vladi. Province in ozemlja imajo svoja lastna enodomna zakonodajna telesa. (Wikipedia 2016a)

4.2.2 Organiziranost policije

Organiziranost kanadske policije ureja Zakon o kraljevi kanadski policiji (Royal Canadian Mounted Police Act) iz leta 1985. Ta določa, da jo vodi in upravlja komisar, v skladu z navodili ministra za javno varnost Kanade. (Justice Laws Website 2016)

Njene naloge so (Royal Canadian Mounted Police 2016):

- preprečevanje in preiskovanje kaznivih dejanj;
- vzdrževanje reda in miru;
- uveljavljanje zakonov;
- prispevanje k nacionalni varnosti;
- zagotavljanje varnosti državnih uradnikov, tudi tistih, ki so na uradnih obiskih v Kanadi;
- zagotavljanje operativne podpore drugim policijam in organom pregona v Kanadi in v tujini.

Organiziranost državne kanadske policije, ki se imenuje Royal Canadian Mounted Police (v nadaljevanju RCMP), je edinstvena na svetu, saj deluje na treh ravneh države: kot zvezno, deželno in občinsko policijsko telo. Zvezne policijske storitve zagotavlja vsem Kanadčanom, poleg tega pa s posebnimi pogodbami zagotavlja storitve trem ozemljem, osmim provincam (razen v Ontariu in Quebecu), 180 občinam in več kot 600 različnim skupnostim aboriginov ter trem mednarodnim letališčem. (Royal Canadian Mounted Police 2016)

RCMP je strukturirana glede na vsebino dela. Kot sem že uvodoma zapisala, RCMP vodi komisar. Organizacijska struktura pa je naslednja (Royal Canadian Mounted Police 2016):

1. Zvezna policijska dejavnost

Zvezno policijsko dejavnost izvaja Direktorat za zvezno in mednarodno poslovanje. Izvajajo jo preko Programa za nacionalno varnost kazenskih preiskav. V okviru zvezne policijske dejavnosti izvajajo tudi zaščitne policijske dejavnosti.

Direktorat za zvezno in mednarodno poslovanje zagotavlja v skupnost usmerjeno delo, kazenski pregon, preiskovalne in preventivne storitve na državni ravni. Prioritete njihovega dela so učinkovita podpora v mednarodnih operacijah, zmanjšanje nevarnosti in vpliva organiziranega kriminala ter učinkovito izvajanje zveznih programov.

Namen Programa za nacionalno varnost kazenskih preiskav je zmanjšanje nevarnosti teroristične kriminalne dejavnosti v Kanadi in tujini s preprečevanjem, odkrivanjem, preiskovanjem in zbiranjem dokazov v podporo pregonu vpletenih v kazniva dejanja, povezana z nacionalno varnostjo. Pomočnik komisarja, odgovoren za vodenje Programa za nacionalno varnost kazenskih preiskav, je odgovoren za celotno delovanje, upravljanje in usklajevanje vseh elementov programa. Dva ključna elementa tega programa sta ekipe za integriranje državne varnosti in skupine za izvajanje državne varnosti.

Zaščitne policijske dejavnosti se nanašajo na varovanje oseb državnega pomena, tako tujih kot kanadskih ter vključuje varovanje dogodkov, kot so obiski tujih delegacij in domači ceremonialni dogodki.

2. Pogodbeno izvajanje policijske dejavnosti in policijska dejavnost v aborginskih skupnostih

RCMP zagotavlja policijske storitve po pogodbi v vseh provincah in ozemljih Kanade, razen v Ontariu in Quebecu. To se imenuje pogodbeno izvajanje policijske dejavnosti in je osnovna dejavnost RCMP. Policijski sporazumi pokrivajo 75 % ozemlja Kanade. Osnovne naloge, ki jih RCMP izvaja po pogodbi, so:

- prispevati k varnejšim skupnostim aboriginov;
- nuditi podporo pri preprečevanje kriminala;

- preprečevati in zmanjševati mladoletniško kriminaliteto tako pri žrtvah kot storilcih;
- podpirati razvoj in vzdrževanje orodij, informacij, tehnologije in usposabljanj, ki olajšajo policijsko delo;
- podpirati ponovna pogajanja med deležniki in RCMP o policijskih storitvah in zagotoviti stalno podporo oddelkov RCMP, kjer so sporazumi že v veljavi;
- zagotoviti okrepljeno poročanje o uporabi prisilnih sredstev in upoštevanje nacionalnih standardov;
- omogočati operativnost ob izrednih dogodkih in velikih nesrečah.

3. *Specializirane policijske dejavnosti*

S posvetovanjem s strankami in interesnimi skupinami se osredotočajo na uspešnost in učinkovitost metod za zagotavljanje specializiranih in osnovnih policijskih storitev za izpolnjevanje naraščajočih pričakovanj in vse večjih zahtev tako v javnosti kot v organih pregona. Sem spadajo:

- kriminalno-obveščevalna služba,
- kanadski orožni program,
- informacijski sektor,
- policijska fakulteta,
- forenzične in identifikacijske storitve,
- podatkovni center,
- nacionalni center za koordinacijo proti zlorabi otrok,
- sektor za tehnične operacije.

4. *Vodenje in nadziranje*

Pokriva področja prednostnega upravljanja, financ, dobave in pogodb, nadzora in modernizacije.

5. *Upravljanje s človeškimi viri*
6. *Notranja revizija in ocenjevanje*
7. *Pravna služba*
8. *Svetovalna služba za etične zadeve*
9. *Služba za odnose z javnostmi*
10. *Direktorat za strateške politike in planiranje*

11. Petnajst teritorialnih oddelkov

4.2.3 Način merjenja uspešnosti policije

RCMP pri pripravi Poročila o uspešnosti in učinkovitosti sledi smernicam Ministrstva za finance. Poročilo vsebuje poročila o uspešnosti in učinkovitosti posameznih enot in agencij, ki temeljijo na razmerju med doseženimi rezultati in planiranimi aktivnostmi ter pričakovanimi rezultati. Ta poročila, ki sovpadajo s fiskalnim letom, predloži parlamentu v seznanitev minister za javno varnost in izredne dogodke. Letno poročilo o uspešnosti in učinkovitosti je eden osnovnih instrumentov, s katerim RCMP pokaže odgovornost do javnosti, zato si prizadeva zagotoviti dosledne, celovite in točne informacije. (Royal Canadian Mounted Police 2016)

Oddelčna poročila uspešnosti sestavljajo Letno poročilo o uspešnosti in učinkovitosti. Ta je osnova za določitev širših ciljev in sredstev, ki jih bo podpirala vlada. Letno poročilo o uspešnosti in učinkovitosti vsebuje tri dele (Royal Canadian Mounted Police 2016):

1. del – načrt vladnih izdatkov – ponuja pregled zvezne porabe, namenjene Ministrstvu za javno varnost in izredne dogodke;
2. del – glavna ocena – navaja potrebna finančna sredstva v prihodnjem fiskalnem letu po posameznih oddelkih, agencijah in kraljevskih korporacijah;
3. del – načrti izdatkov po oddelkih – je sestavljen iz dveh dokumentov: prvi dokument sestavljajo poročila o načrtih in prednostnih nalogah, ki vsebujejo načrtovane odhodke za vsak oddelek in agencijo; opisujejo prioritete oddelka, strateški izid, programe, pričakovane rezultate in s tem povezane zahteve po virih, zajemajoč triletno obdobje, ki se začne z letom, ki je naveden v naslovu poročila; drugi dokument se imenuje oddelčna poročila uspešnosti in učinkovitosti in vsebuje račune posameznih oddelkov in agencij za zadnje zaključeno fiskalno leto; računi so razmerje med načrti, prednostnimi nalogami in pričakovanimi rezultati ter dejanskim nastalim stanjem.

Letno poročilo o uspešnosti in učinkovitosti za 2013–2014 vsebuje na začetku *Sporočilo ministra* in *Predgovor* nato pa je razdeljeno na 4 dele (Royal Canadian Mounted Police 2016):

1. del se nanaša na pregled izdatkov; v tem poglavju je pojasnjeno naslednje: Organizacijski profil – napisano je, kdo je minister, kdo vodi policijo in katere so pravne osnove za nastanek poročila.

Organizacijski kontekst – pojasni, kakšne so zakonske obveznosti policije in v obliki kazala predstavi vsebino Poročila; poleg tega izpostavi prioritete naloge policije, kaj pri njih želijo doseči in kakšne so bile aktivnosti na tem področju. V tem poglavju so analizirana tudi mogoča oziroma verjetna tveganja ter pripravljen scenarij odziva, če bo do te situacije prišlo. Besedilo je opisno, brez statističnih podatkov in financ. V tem poglavju je zapisano, da si je Skupina za izvajanje zakonskih reform vztrajno prizadevala za čim boljše vpeljavo novosti, ki jih je prinesel Zakon o povečanju odgovornosti RCMP, ter da RCMP nadaljuje tudi z izboljšavami na področju varnega, zdravega in spoštovanega delovnega okolja zaposlenih. Zakonodaja je utrdila odnose RCMP s pogodbenimi strankami, tako da je v Sporazume policijskih služb 2013–2023 vgradila mehanizme o odgovornosti.

Dejanski izdatki – v tem delu so natančno navedeni zneski, izraženi v dolarjih, o ocenah porabe, predvidenih sredstvih in dejanski porabi finančnih sredstev po programih in področjih policijskega dela za obdobja 2012–2013, 2013–2014, 2014–2015 in 2015–2016. V opisnem delu so analizirani porast, upadi in finančna realizacija zastavljenih projektov.

Uskladitev porabe z vladnim okvirom – v tem poglavju so v dveh tabelah nazorno prikazani podatki o dejanskih izdatkih glede na vladne cilje (4 cilji), področje izdatkov (3 področja), program (5 programov) in strateški cilj (3 cilji). Vsebina druge tabele pa se nanaša na višino sredstev, namenjenih za posamezna področja (ekonomske, socialne in notranje zadeve).

Trend porabe po oddelkih – pokazani so podatki, koliko finančnih sredstev je bilo namenjeno posameznemu oddelku, koliko so jih porabili in medsebojne primerjave ter porasti/upadi glede na pretekla leta.

2. del, ki je hkrati osrednji del Poročila, se nanaša na analize programov na podlagi strateških ciljev; RCMP ima tri strateške cilje, in sicer: 1) zmanjšanje kriminala, 2) policija mora zagotoviti mednarodno sodelovanje in pomoč, hkrati pa ohranjati bogato policijsko dediščino na nacionalni ravni ter 3) prihodki zaposlenih oziroma njihovih družinskih članov v RCMP morajo biti zagotovljeni tudi v primeru invalidnosti ali smrti.

V okviru vsakega strateškega cilja je različno število programov. Pri vsakem programu so podane finančna ocena, načrtovana poraba sredstev, razpoložljiva višina financ ter dejanska poraba. V nadaljevanju so pri vsakem programu opisani kazalniki uspešnosti in učinkovitosti, želeno stanje in dejansko stanje. Navajam nekaj primerov kazalnikov uspešnosti in učinkovitosti iz Poročila 2013–2014:

- odstotek Kanadčanov, ki se strinjajo ali močno strinjajo s trditvijo: »Zadovoljen sem s prispevkom RCMP za varno Kanado«;
- stopnja kriminala v Kanadi, ki je v pristojnosti RCMP;
- stopnja tistega kriminala na prebivalca, ki je v pristojnosti RCMP;
- odstotek vprašanih, ki se strinjajo ali močno strinjajo s trditvijo: »RCMP se povezuje z mednarodnimi policijskimi partnerji za doseganje boljših rezultatov svojih organov pregona in varnostnih ciljev«.

Število kazalnikov je med programi različno. Se pa pri vsakem programu vsaj en kazalnik nanaša na raziskavo o zadovoljstvu in prepoznavnosti RCMP. Ciljne skupine za izvedbo raziskave se med programi razlikujejo.

Za mojo magistrsko nalogo je pomemben podatek, ki se nanaša na program, imenovan Notranje službe. To so skupine sorodnih dejavnosti in virov, ki so ustanovljene z namenom, da nudijo podporo programom in drugim nalogam ter ciljem organizacije. S skrbjo za zaposlene se ukvarja Služba za upravljanje s človeškimi viri. Za doseganje in vzdrževanje organizacijske klime si je omenjena služba v okviru projekta Strategija za duševno zdravje zaposlenih zastavila naslednje cilje: odpravljanje stigme, povezane s psihološkimi zdravstvenimi težavami; nadgrajevanje proaktivnih ukrepov, ki pomagajo zaposlenim ohraniti in izboljšati njihovo duševno zdravje; nenehno izboljševanje psiholoških zdravstvenih in varnostnih programov in storitev. Vrsta pobud je bila načrtovana in izvedena v podporo tej strategiji, med drugimi: sklepanje pogodb s Health Canada za opravljanje storitev za zaposlene; vzpostavitev nacionalnega neformalnega programa upravljanja konfliktov; oblikovanje politike ozaveščanja o nasilju na delovnem mestu; izvajanje tečaja Spoštljivo delovno okolje; program o pomembnosti zdravega življenjskega sloga.

Vsak program je razdeljen na podprograme in na konkretne naloge.

3. del je naslovljen Dodatne informacije, v poglavju pa najdemo pregled ključnih finančnih poudarkov.

4. del navaja kontaktne podatki za morebitna vprašanja v zvezi z oddelčnimi poročili o uspešnosti.

4.3 PRIMER NIZOZEMSKE

4.3.1 Splošne značilnosti

Nizozemska je ena izmed štirih med seboj enakopravnih držav Kraljevine Nizozemske (preostale tri so Aruba, Curaçao in Sint Maarten; otoki v Karibskem morju) in edina leži v Evropi. Razdeljena je na 12 provinc (Drenthe, Flevoland, Frizija, Gelderland, Groningen, Južna Holandija, Limburg, Overijssel, Severna Holandija, Severni Brabant, Utrecht, Zelandija). Vse province so razdeljene na občine. K Nizozemski spadajo tudi tri posebna območja, tako imenovani otoki BES: Bonaire, Sint Eustatius in Saba. Ti otoki ležijo v Karibskem morju in niso del nobene province, čeprav spadajo pod evropski del Nizozemske. (Wikipedia 2016b)

Nizozemska je po državni ureditvi parlamentarna monarhija. Glavno mesto je Amsterdam, upravno središče pa Den Haag. Meri 41.528 km² in ima preko 16,5 milijona prebivalcev. Je ena najgosteje naseljenih držav na svetu. Na kvadratni kilometer pride več kot 360 ljudi. Znana je kot izrazita država priseljencev. (Wikipedia 2016b)

4.3.2 Organiziranost policije

Do leta 2013 je Nizozemsko policijo sestavljalo 25 regionalnih policijskih sil, ki so bile razdeljene na okraje in območja, ter Nacionalna policijska agencija (v nadaljevanju K.L.P.D.). Vsaka izmed 25 regionalnih policijskih sil je bila praviloma sestavljena iz osnovne enote in specialnih oddelkov. Naloge osnovne enote so bile opazovanje, preiskovanje, preprečevanje kriminala, prometna varnost, okoljevarstvena problematika in implementacija področne zakonodaje. Specialni oddelki so se ukvarjali s preiskovanjem kriminalnih dejanj, s tehnično in informacijsko podporo, z odnosi z javnostmi, z mladoletniško kriminaliteto, s kaznivimi dejanji zoper javno moralo. K.L.P.D. je delovala na področju celotne države, centralizirano, podporo pa

so nudili tudi regionalnim policijskim silam. Organizacijsko je delovala na petih področjih dela: mobilnost (prometna, letalska in rečna policija), kraljeva in diplomatska varnost (varovanje kraljeve družine in tujih ter domačih diplomatov), nacionalna obveščevalna služba, logistika (skrb za nabavo opreme), podporna služba. (The Dutch police 2016)

Slogan, pod katerim se je reorganizacija izvajala, se je glasil *Manj birokracije, več kakovosti; več možnosti za opravljanje nalog in dinamična prisotnost na ulicah*. Vlada je utemeljevala reorganizacijo kot potrebno z naslednjimi argumenti:

- policija bo delovala bolj enotno in povezano, če bodo vsi odgovorni enemu nacionalnemu policijskemu vodji,
- policisti bodo lahko namenili več časa patroljiranju in preiskovanju,
- postopki s prebivalci bodo enostavnejši (manj birokracije),
- različni oddelki policiji bodo s skupnimi silami hitrejši in bolj učinkoviti,
- centralno upravljanje s tehnologijami in človeškimi viri bo zmanjšalo stroške.

Danes službe kazenskega pregona, med katere uvrščamo tudi policijo, na Nizozemskem upravlja minister za varnost in pravosodje. Poglavitni nalogi imenovanega ministrstva sta vzdrževanje pravne države in ustvarjanje varnejše in bolj pravične družbe. V okviru Ministrstva za varnost in pravosodje delujejo različne službe, ki pokrivajo različna področja dela. Med njimi je tudi Inšpektorat za varnost in pravosodje, ki spremlja oziroma nadzira organizacije v imenu Ministrstva za varnost in pravosodje. Inšpektorat preuči, ali organizacije oziroma službe, ki delujejo v okviru Ministrstva za varnost in pravosodje, na svojem področju opravljajo delo pravilno ter koliko so pri tem uspešni in učinkoviti. Daje ministru pobude za izboljšanje in ugotavlja tveganja ter prispeva k sposobnosti učenja organizacije. Na tak način prispeva k varni družbi. (Ministry of Security and Justice 2016)

Reorganizacija nizozemske policije 2013 je prinesla eno samo nacionalno policijo, imenovano Politie. Sestavljena je iz 10 regionalnih enot, centralne enote in policijskega upravljaljskega centra. (Interpol Netherlands 2016)

Regionalne enote (Noord-Nederland, Oost-Nederland, Flevoland-Utrecht, Noord-West-Holland, Amsterdam, Haaglanden, Rotterdam-Rijnmond, Zeeland-West-Brabant, Oost-Brabant, Limburg) vodi »glavni policist«. (National police 2011) Vsaka

izmed enot ima svojega vodjo in je odgovorna za policijsko dejavnost na svojem področju. Ima štiri oddelke:

- 1) regionalni oddelek za operativne dejavnosti: povezava med regionalno policijsko organizacijo in dejavnostmi policistov na terenu;
- 2) regionalni oddelek za kriminalistične preiskave: opravlja preiskovanje kriminalnih združb in hudih kaznivih dejanj;
- 3) regionalni oddelek za obveščevalno dejavnost: posreduje sveže informacije v obliki ocene ogroženosti in nasvetov;
- 4) regionalni oddelek za operativno sodelovanje: ukvarja se s kriznim upravljanjem, ta oddelek deluje tudi kot servisni klicni center.

Vsaka regionalna enota je geografsko razdeljena na več policijskih okolišev, razdeljenih na območja, imenovana »robust frontline teams«. Ti služijo občini ali več manjšim občinam. Policijski okoliši so vez med regionalno in lokalno ravno. (Interpol Netherlands 2016)

Medtem ko je vsaka regionalna enota operativno samozadostna, ima nacionalna nizozemska policija eno centralno enoto, ki izvaja tako samostojne kot podporne naloge. Centralna enota je odgovorna za medregionalne in specializirane policijske dejavnosti, vključno s forenzičnimi preiskavami, pasjo in konjeniško enoto ter helikoptersko policijo. Operativni oddelki centralne enote so (Interpol Netherlands 2016):

- 1) centralni oddelek za operativne dejavnosti: usklajevanje, spremljanje in usmerjanje nacionalnih policijskih operacij;
- 2) centralni oddelek za kriminalistične preiskave: obravnava resen organiziran kriminal, spolne zločine nad otroki, okoljski kriminal, terorizem in visokotehnološki kriminal;
- 3) centralni oddelek za operativno sodelovanje: nudi operativno podporo in visoko razvite tehnološke storitve za tajne dejavnosti, vključuje nacionalni forenzični servis;
- 4) centralni oddelek za infrastrukturo: zagotavlja varnost in boj proti kriminalu ob glavnih prometnih žilah in vozliščih na Nizozemskem;
- 5) centralni oddelek za varnost in varovanje: varstvo posameznikov, predmetov in storitev na nacionalni, regionalni in lokalni ravni, tesno sodeluje z nacionalnim koordinatorjem za varnost in boj proti terorizmu ter z javnim tožilstvom;
- 6) oddelek za posebne intervencije: hudo nasilje in terorizem;

7) centralni oddelek za obveščevalno dejavnost: usklajevanje podatkov kazenskega pregona na Nizozemskem in njihovo izmenjavo na mednarodni ravni; Interpol Haag je del tega oddelka.

Upravljavski center, ki ima funkcijo uprave, razvija politike in pripravlja strateške odločitve na nacionalni ravni. Sestavljajo ga komisar, namestnik komisarja, vodja informacijske tehnologije in računalniških sistemov ter podporno osebje. (Interpol Netherlands 2016)

Za novo strukturo je značilno močno sodelovanje znotraj organizacije, ki je brezhibno na treh policijskih ravneh: lokalni, regionalni in nacionalni. (Interpol Netherlands 2016)

Vsebinsko lahko policijsko delo na Nizozemskem razdelimo na primarne policijske naloge in specialne naloge. Primarne policijske naloge vključujejo patroliranje, usmerjanje prometa, preiskovanje (enostavnejših) kaznivih dejanj in izvajanje zakonskih določil. O specialnih nalogah lahko govorimo v drugi fazi, ko se je na primer zgodil vlom in je bila primarna naloga zbiranje dokazov, sledi pa ji preiskava dokazov. To opravijo specialisti, ki na tak način nadgrajujejo primarne policijske naloge. V specialne naloge so vključeni člani skupine za obvladovanje protestov in aretacijske skupine. Specialna naloga policije je tudi opazovanje tujih nacionalističnih skupin na Nizozemskem. Policija vključuje »specialiste« tudi na področjih, kot so trgovina z mamili, trgovina z ljudmi, mladoletniška kriminaliteta, trgovina z orožjem, goljufije, kazniva dejanja zoper okolje in spolna kazniva dejanja. (Tasks of the Dutch Police 2016)

4.3.3 Način merjenja uspešnosti policije

Nizozemski policijski sistem je bil zadnjih 35 let pod pritiskom. V javnosti so potekale kritične razprave, ki so se osredotočale na povečan občutek ogroženosti, na problem učinkovitosti nizozemske policije, na vprašanja o poglobitnih nalogah policije, na možnost »vplivanja« na policijo in na zanesljivost policijske organizacije. Ta vprašanja so postala še bolj pomembna, ko so bile razvite združevalne lokalne varnostne politike z namenom, da bi policija skupaj z državnimi in nedržavnimi

partnerji zagotavljala varnost. Nacionalna vlada je želela imeti večji vpliv na lokalne in regionalne partnerje, hkrati pa izvajanje puščala na lokalnem nivoju. (Police reform in the Netherlands: A dance between national steering and local performing 2009)

Nizozemska se je z merjenjem uspešnosti in učinkovitosti policijske organizacije začela ukvarjati relativno pozno, po letu 2000. Za to obstaja več razlogov. Eden je nizozemski pragmatizem, in ta pragmatičnost vključuje tudi funkcioniranje policijske organizacije tako kot je, dokler izvaja svoje dolžnosti v skladu z zakonom. Poleg tega so imeli Nizozemci tradicionalno visoko zaupanje v njihov javni sektor, vključno s policijo. Leta 1999 je 72 % nizozemskega prebivalstva dejalo, da zaupa policiji. To visoko zaupanje javnosti v policijo ni zahtevalo merjenja uspešnosti. Vladno poročilo z naslovom »Policija v spremembah« (1977) določa parametre za delovanje policije, pri čemer pušča veliko avtonomijo. V tistem času je vladalo prepričanje, da so ti javni uslužbenci strokovnjaki in da je najboljši način, da lahko policija opravlja svoje delo, da se ji zaupa in se ji omogoča veliko proste presoje pri opravljanju njenega dela. Po skoraj 30 letih se je stališče spremenilo. To se je zgodilo s poročilom »Policija v razvoju« (2005), ko so bile meritve uspešnosti in učinkovitosti policije že vzpostavljene. K vzpostavitvi merjenja je gotovo prispeval vpliv iz tujine, imenovan novi javni management. Merjenje uspešnosti in učinkovitosti policijske organizacije je bilo vključeno v Nacionalni policijski okvir, ki je vseboval tako imenovane »pogodbe o uspešnosti«. (Measuring the Immeasurable? Performance Measurement at the Dutch Police 2009)

Prva generacija Pogodb o uspešnosti je bila razvita za obdobje od 2003 do 2006. Prve pogodbe so bile izdelane za nacionalno raven. Kasneje so bili numerično postavljeni cilji prevedeni na regionalno raven, proporcionalno, glede na velikost policijskega telesa. Rezultati merjenja so bili povezani s sredstvi, ki jih je policijsko telo prejelo, tako da je bilo bistveno zagotoviti primerna merila učinkovitosti kot tudi primerne normative teh meril. Za doseganje ustreznega rezultata pri merjenju uspešnosti in učinkovitosti policijskega dela sta bila dodeljena le 2 odstotka proračuna. Za prvo generacijo pogodb je veljalo, da morajo biti kriteriji merljivi. Razvili so tri vrste kvantitativnih kazalnikov:

- objektivni kazalniki, kot so število kazni zaradi prehitre vožnje ali število prijetih storilcev kaznivih dejanj;

- subjektivni kazalniki, kot je na primer zadovoljstvo državljanov s policijo;
- notranji kazalniki, kot je učinkovitost policijskih oddelkov ali odsotnost policistov zaradi bolniških. (Measuring the Immeasurable? Performance Measurement at the Dutch Police 2009)

Še preden je bila prva generacija Pogodb izvedena do konca, so se začele pojavljati kritike meritev in opozorila pred možnimi učinki teh meritev na delovanje policije. Kritike so prihajale iz akademskih vrst, od nekaterih politikov in medijev ter tudi od državljanov. Tak način merjenja bi lahko povzročil dajanje prednosti nekaterim nalogam pred drugimi oziroma prednostno izvajanje tistih nalog, ki se merijo. V odgovor kritikam, ki so krožile v medijih in javnosti, je bilo izvedenih več ocenitev prve generacije Pogodb o uspešnosti in učinkovitosti. Ugotovili so tako pozitivne kot negativne učinke merjenja in poudarili potrebo po prilagoditvi sistema merjenja učinkovitosti in uspešnosti. Vlada je sprejela kritike in v 2007 nastopila z drugo generacijo Pogodb o uspešnosti. Nove pogodbe so bile manj številčno usmerjene, manj osredotočene na količino, bolj osredotočene na kakovost nalog. Nekaterih izmed kazalnikov ni bilo več, kot na primer število kazni za prehitro vožnjo, medtem ko so druge kazalnike prilagodili. Pojavila pa so se nova vprašanja, kako izmeriti »kakovost« nalog brez uporabe števil. (Measuring the Immeasurable? Performance Measurement at the Dutch Police 2009)

Merjenje uspešnosti pomeni več predpisov in standardov, več nadzorov, večjo potrebo po vodenju evidenc in izpolnjevanju obrazcev. Dokumente je treba arhivirati in dopolnjevati statistiko. Vse to terja kadrovske in finančne vire. (Measuring the Immeasurable? Performance Measurement at the Dutch Police 2009)

Kot sem že v začetku tega poglavja napisala, je Nizozemska zadnjo reorganizacijo policije doživela 2013. Vlada je reformo utemeljevala z argumenti, kot so ustavitev razdrobljenosti policijskih sil, reforma bo spodbudila usklajevanja in izboljšala delo na področju organiziranega kriminala in terorizma. Na Nizozemskem je prišlo pri izvedbi reforme do resne zamude, več kot 18 mesecev, zaradi konflikta s policijskimi sindikati. Na eni strani je na nekaterih mestih ta konflikt ustvaril prostor za večjo raznolikost v lokalni policiji, kot je bilo pričakovano, na drugi strani pa je zamuda ustvarila veliko napetosti in zmedo: po več kot dveh letih policijske reforme so številni policisti še vedno negotovi glede svojega položaja v novi organizacijski strukturi.

Novembra 2014 so policijski sindikati izjavili, da so izgubili zaupanje v ta reformni proces in odpovedali podporo reformi. Marca 2015 je minister za varnost in pravosodje, odgovoren za uveljavitev Zakona o policiji 2012, ki je podlaga za vzpostavitev enotne policije, moral odstopiti. Kaj je njegov odstop pomenil za izpeljavo reforme, bo pokazal čas. (Police reform in the Netherlands and Scotland compared 2015)

Nizozemski Zakon o policiji 2012 ni uvedel nobenih sprememb glede formalnih sporazumov med lokalno oblastjo in policijo. To pomeni, da čeprav sedaj obstaja centralizirana policija z močjo upravljanja na nacionalni ravni, je formalna moč upravljanja ostala na lokalni ravni. (Police reform in the Netherlands and Scotland compared 2015)

Pregledala sem spletne strani Ministrstva za varnost in pravosodje in Policije na Nizozemskem, vendar nisem našla nobenega dokumenta, ki bi se nanašal na merjenje uspešnosti policijskega dela.

Zadnji dokument, ki kaže na merjenje uspešnosti – Pogodbe o uspešnosti, je iz leta 2011, torej pred reformo. Glede na težave, ob katere je trčila vlada pri uvedbi reforme policije, in na podlagi predprejšnjega odstavka predvidevam, da je način merjenja uspešnosti policijskega dela tudi po reformi ostal nespremenjen. Da bi svojo domnevo potrdila, sem za odgovor glede merjenja uspešnosti policije preko e-pošte prosila g. Jana Terpstra, profesorja kriminologije na Univerzi Nijmegen (Nizozemska). Prejela sem odgovor, v katerem mi je g. Terpstra pojasnil, da Pogodbe o uspešnosti od leta 2011 ne obstajajo več. V e-pismu je zapisal, da to ni posledica novega policijskega zakona oziroma reforme, temveč politične odločitve Ministrstva za varnost in pravosodje. To se je odločilo prenehati z merjenjem uspešnosti policijskega dela s Pogodbami o uspešnosti, saj so na podlagi raziskav ugotovili, da ima merjenje ravno nasprotni učinek od zelenega in da zmanjšuje legitimnost policijskega dela.

4.4 PRIMER ČRNE GORE

4.4.1 Splošne značilnosti

Črna Gora je majhna gorata parlamentarna republika na Balkanu, ki ima odprto pot do Jadranskega morja z 277 km obale. Meri 13.812 km² in ima nekaj več kot 625.000 prebivalcev. Glavno mesto je Podgorica, ki je hkrati tudi največje in najštevilnejše mesto v Črni gori. V Podgorici ima sedež tudi vlada. (Wikipedia 2016e)

Po razpadu SFRJ je 1992 Črna gora skupaj s Srbijo oblikovala Zvezno republiko Jugoslavijo, ki se je 2003 preimenovala v Državno skupnost Srbije in Črne gore. Maja 2006 je potekal referendum o samostojnosti Črne gore, kjer se je večina prebivalcev (55,6 %) opredelila za samostojno državo. Tretjega junija 2006 je Črna gora razglasila neodvisnost in samostojnost, s čimer je Državna skupnost Srbije in Črne gore dokončno propadla kot zadnji preostanek nekdanje Jugoslavije. (Wikipedia 2016e)

Glede na dejstvo, da sta Srbija in Črna gora že pred referendumom imeli vsaka svojo policijo, izid referenduma ni bistveno vplival na organizacijo in strukturo črnogorske policije. (Keković in Kentera 2013)

4.4.2 Organiziranost policije

Nacionalna policija v Črni gori se imenuje Uprava policije. Je organ v sestavi Ministrstva za notranje zadeve. Uprava policije opravlja naslednje naloge:

- zaščita varnosti državljanov in ustavno pridobljenih pravic in svoboščin;
- varovanje premoženja;
- preprečevanje in odkrivanje kaznivih dejanj;
- najti in ujeti storilce kaznivih dejanj ter privedba pred pristojne organe;
- vzdrževanje javnega reda in miru;
- zagotavljanje varnosti na javnih shodih in protestih;
- varovanje določenih oseb in objektov;
- spremljanje in nadzor varnosti v cestnem prometu;

- nadzor in varovanje državne meje in mejne kontrole;
- nadzor gibanja in bivanja tujcev;
- zagotavljanje pogojev za nemoteno delo sodišč, vzdrževanje reda, varovanje oseb in premoženja;
- kriminalistične poizvedbe in analiza kriminala, kazenske in druge evidence;
- mednarodno policijsko sodelovanje;
- izdelava analiz, poročil, študij in spremljanje nekaterih varnostnih vprašanj;
- druge dejavnosti, ki so v njeni pristojnosti.

(Ministarstvo unutrašnjih poslova Uprava policije 2016)

Naloge v okviru policije se izvajajo v naslednjih organizacijskih enotah.

Sektor za splošne policijske zadeve

Razdeljen je na Oddelek za javni red in mir, Oddelek za varnost v cestnem prometu, Oddelek za preventivo in policijsko delo v skupnosti in Oddelek za varovanje premoženja.

Sektor kriminalistične policije

Sestavljen je iz Oddelka za splošen kriminal, Oddelka za boj proti gospodarskemu kriminalu, Oddelka za boj proti organiziranemu kriminalu in korupciji, Oddelka za boj proti drogam in tihotapljenju, Oddelka za posebna preverjanja, Enote za zaščito prič, Enote za prikrito preiskovanje, Oddelka za mednarodno policijsko sodelovanje INTERPOL-EUROPOL-SELEC.

Sektor mejne policije

Razdeljen je na Oddelek za nadzor državne meje, Oddelek za mejne kontrole, Oddelek za priseljevanje, vizume in boj proti nezakonitemu priseljevanju, Oddelek za operativno delo in analize tveganja, Oddelek za varnost na mejah in Oddelek za varnost meja pomorske policije.

Sektor za zaščito oseb in objektov

Oddelek za varovanje oseb, Oddelek za varovanje objektov in diplomatskih predstavništev in Oddelek za zagotavljanje varnosti mednarodnim varovanim osebam in protiterorističnim pregledom.

Oddelek za analitiko, izboljšanje delovanja in razvoja policije

Naloge tega oddelka se nanašajo tako na spremljanje, analiziranje in ocenjevanje lastnih policijskih procesov, kot tudi na preučevanje tujih praks in prenašanje dobrih rešitev v njihovo organizacijo.

Specialna protiteroristična enota

Njene naloge so boj proti najbolj zapletenim oblikam terorističnih dejavnosti, zagotavljanje pomoči kriminalistični policiji in drugim organizacijskim enotam policije med aretacijo storilcev kaznivih dejanj, še posebej v primerih, ko se pričakuje, da se bodo upirali s strelnim orožjem, reševanje situacij s talci, pridržanje kriminalcev in članov tolpe, pomoč pri reševanju organiziranega kriminala, varovanje oseb in objektov, ki so ogrožene zaradi terorističnih dejanj, sodelovanje in zagotavljanje pomoči tujim protiterorističnim enotam, sodelovanje pri reševanju ljudi in premoženja v primeru naravnih in drugih nesreč (jedrske, kemične in biološke nesreče, prometne nesreče).

Posebna policijska enota

Njene naloge so boj proti vsem oblikam terorizma in organiziranega kriminala, ponovna uvedba javnega reda in miru, zagotavljanje varnosti na javnih zbiranjih in shodih z najvišjo stopnjo tveganja za varnost, varovanje objektov posebnega pomena za državo, pomoč drugim enotam policije pri izvajanju nekaterih kompleksnih nalog in dolžnosti, podpora državnih institucij pri odpravljanju posledic naravnih in drugih nesreč, sodelovanje v vojaških in policijskih in drugih misijah na kriznih območjih, načrtovanje, organiziranje in izvajanje splošnega in poklicnega usposabljanja specialcev, spremljanje, preučevanje in predlaganje uporabe najnovejših dosežkov na področju metod in taktik pri opravljanju varnostnih nalog.

Forenzični center

V Forenzičnem centru delo opravljajo Skupina za ravnanje z dokazi, forenzično analizo in nadzor kakovosti, Skupina za mehanoskopske preiskave, Skupina za prepoznavanje vzorcev v primeru požara in eksplozije, Skupina za balistične preiskave, Skupina za preučevanje rokopisov in dokumentov, Skupina za testiranje informacijske tehnologije, Skupina za analizo DNK, Skupina za kemijsko testiranje, Skupina za kemijsko testiranje na strelišču, Skupina daktiloskopske preiskave, Koordinacijska skupina za preiskavo zločina, standardizacijo opreme in nadzora, Skupina za digitalno obdelavo avdio-video in foto tehniko.

Operativno-komunikacijski center

Operativno-komunikacijski center (OKC) spremlja in beleži dogodke na področju varnosti in oceni stopnjo pomembnosti tega dogodka. Če je treba, OKC organizira nujne in obsežne operativne ukrepe ter usklajuje in usmerja delo organizacijskih enot policije.

Oddelek za telekomunikacije in elektronske tehnologije

V tem oddelku se ukvarjajo z razvojem, izvedbo in vzdrževanjem sistemov in naprav za prenos, zaščito in obdelavo podatkov (glasu, podatkov, videa itd.), razvijajo, izvajajo in vzdržujejo sisteme in naprave za nadzor nad ozemljem in predmeti (radarski in video nadzor, rentgenske naprave), pripravljajo, izvajajo in vzdržujejo sistem za zakonito prestrezanje in spremljanje operaterjev fiksne in mobilne telefonije, zagotavljajo funkcionalne povezave v izrednih razmerah in ukrepih, zagotavljajo tehnično podporo vsem enotam policije, ministrstvu za notranje zadeve in organom za javno upravo.

(Ministarstvo unutrašnjih poslova Uprava policije 2016)

Pri neposrednem opravljanju policijskih nalog je črnogorska policija teritorialno razdeljena na 8 varnostnih centrov (Podgorica, Nikšić, Bar, Budva, Herceg Novi, Pljevlja, Bijelo Polje, Berane) in 13 oddelkov za varnost (Danilovgrad, Kolašin, Cetinje, Savnik, Plužine, Ulcinj, Kotor, Tivat, Žabljak, Mojkovac, Rožaje, Plav in Andrijevica). (Ministarstvo unutrašnjih poslova Uprava policije 2016)

4.4.3 Način merjenja uspešnosti policije

Reforme črnogorske policije so se začele pred referendumom o neodvisnosti, v oktobru 2005, ko je bil sprejet nov Zakon o policiji. Zakon je policijo obravnaval kot neodvisen in samostojen državni organ, popolnoma ločen iz Ministrstva za notranje zadeve. Vendar pa se je taka organiziranost ohranila le do leta 2012, ko se je s sprejemom novega Zakona o notranjih zadevah policija vrnila pod okrilje Ministrstva za notranje zadeve. (Bajramspahić in drugi 2015)

Decembra 2010 je bila sprejeta Strategija razvoja in delovanja policije za obdobje 2011–2013, ki ji je sledil akcijski načrt (sprejet marca 2011). Ključna tematska področja za reformo so bila: 1) izboljšanje organiziranosti policije; 2) standardizacija policijskega dela; 3) izboljšanje varnosti (vključno z bojem proti korupciji in organiziranemu kriminalu); 4) krepitev integritete policije; 5) spodbujanje upravljanja človeških virov, izobraževanja in usposabljanja v policiji. Do leta 2015 ni bilo izvedenih deset ukrepov iz akcijskega načrta, tako da je vlada februarja 2015 podaljšala rok za izvedbo akcijskega načrta do konca leta 2015 in hkrati zadolžila

Ministrstvo za notranje zadeve za pripravo nove Strategije razvoja 2016–2020 in akcijski načrt za leto 2016. (Bajramspahić in drugi 2015)

Ker se je pogajalski proces med Črno goro in Evropsko unijo uradno začel junija 2012, je bil strateški okvir za številne reforme vedno bolj v skladu z dogovori (Akcijskimi plani), doseženimi na pogajanjih s področja »sodstva in temeljnih pravic« in »pravosodja, svobode in varnosti«. Ti dokumenti so opredelil vrsto ukrepov, povezanih z izboljšanjem policijskih zmogljivosti, finančnih in administrativnih, krepitev človeških virov, spodbujanje kontrole in nadzora nad policijo in spremembe zakonodajnih rešitev v zvezi z delom policije. (Bajramspahić in drugi 2015)

Akcijski načrt za izvajanje strategije razvoja za Upravo policije za leto 2016–2017 je sestavni del Strategije razvoja policije, vendar pa je besedilo strategije namenjeno zunanjim deležnikom (javnosti, vladi, EU, mednarodnim organizacijam itd.), Akcijski načrt pa je namenjen predvsem notranjim potrebam policije. Primarna naloga akcijskega načrta je učinkovito spremljanje uresničevanja nalog. Hkrati je podlaga za pripravo letnih delovnih programov organizacijskih enot policije in jasno opredeljuje v čigavi pristojnosti je izvedba določene naloge. Akcijski načrt ima pomembno funkcijo koordinacije z opredeljenimi roki, nosilci nalog in sodelavci nekaterih dejavnosti. Torej je akcijski načrt podlaga za spremljanje in vrednotenje izvajanja strategije. V Akcijskem načrtu 2016 je način merjenja realizacije zadanih nalog natančno opredeljen, temelji pa na statističnih kazalnikih ali konkretnih nalogah (priprava določenega programa, večja prisotnost direktorja policije na prireditvah ...). (Akциони plan za sprovođenje strategije razvoja Uprave Policije za period 2016–2017 2015)

4.5 PRIMER NOVE ZELANDIJE

4.5.1 Splošne značilnosti

Nova Zelandija je otoška država v jugozahodnem Pacifiku. Sestavljajo jo Severni in Južni otok, ki ju ločuje Cookov preliv, in vrsta manjših otokov. Glavno mesto je Wellington, največje pa Auckland. Celotno območje Nove Zelandije meri 268.021 km² in šteje nekaj manj kot 5 milijonov prebivalcev. (Wikipedia 2016d)

Nova Zelandija je ustavna monarhija s parlamentarno demokracijo, čeprav ustava ni kodificirana. Kraljica Nove Zelandije in vodja države je Elizabeta II. Pristojnosti kraljice Elizabete II. in generalnega guvernerja so omejene z ustavnimi omejitvami in se praviloma ne izvajajo, če nimajo podpore kabineta. (Wikipedia 2016d)

Nova Zelandija je bolj unitarna država kot federacija. Regije oziroma lokalne oblasti imajo le pristojnosti, ki jim jih je potrdil parlament. Teh pooblastil je izrazito manj kot v nekaterih drugih državah. Tako sta na primer policija in izobraževanje v domeni centralne vlade. (Wikipedia 2016c)

Nova Zelandija ima dve ravni lokalnih oblasti. Zgornja raven je sestavljena iz regionalnih svetov, ki jih je 11. Druga raven je sestavljena iz teritorialnih oblasti, ki jih je 67. Teritorialne oblasti obsegajo 12 mestnih svetov, 53 okrožnih svetov, aucklandski svet in svet Chathamskih otokov. Nova Zelandija je razdeljena na šestnajst regij, ki jih upravlja enajst regionalnih svetov in pet enotnih oblasti. Večina teritorialnih oblasti sovпада z eno regijo, vendar v nekaterih primerih regionalni svet prečka teritorialne meje. Vsako od regij in teritorialnih oblasti vodi svet, ki ga prebivalci te regije, okrožja ali mesta neposredno izvolijo. (Wikipedia 2016c)

4.5.2 Organiziranost policije

Novozelandska policija je decentralizirana in je razdeljena na 12 okrožji, 9 na Severnem otoku (Northland, Waitemata, Auckland, Counties-Manukau, Waikato, Bay of Plenty, East, Central, Wellington) in 3 na Južnem otoku (Tasman, Canterbury, South). Vsako okrožje je razdeljeno na območja in ima centralno postajo, ki je nadrejena in iz katere se vodijo ter upravljajo območne oziroma primestne policijske postaje. Vsako okrožje ima pristojnosti (policijska pooblastila) na svojem geografskem območju. (New Zealand Police 2016)

Vizija novozelandske policije je *imeti zaupanje vseh*. Da bi dosegli to vizijo, policisti delujejo v skladu s policijskimi vrednotami, sodelujejo s posamezniki, skupnostmi, podjetji in drugimi agencijami javnega sektorja. Naloge policije so:

- ohranjanje miru,

- vzdrževanje javne varnosti,
- kazenski pregon,
- preprečevanje kriminala,
- podpora skupnostim,
- zagotavljanje nacionalne varnosti,
- sodelovanje v policijskih akcijah izven meja Nove Zelandije,
- obvladovanje izrednih razmer.

Pri izvajanju teh nalog je policija odvisna od številnih partnerskih organizacij kot tudi prizadevanj posameznikov, družin in skupnosti. Policijska dejavnost je uspešna le v prepletenem in sodelujočem okolju, s pomembnim prispevkom lokalnih oblasti, zasebnih varnostnih služb, Maorskih in Pacifiških redarjev ter članov javnosti. (New Zealand Police 2016)

Generalni direktor policije se v Novi Zelandiji imenuje komisar, imenuje ga guverner. Komisar je odgovoren ministru za policijo, vendar je neodvisen pri izvajanju odločitev organov pregona. Na nacionalni ravni imajo 12 okrožij, ki jih upravlja »Nacionalna uprava« v Wellingtonu. Vsakega izmed okrožij vodi okrožni poveljnik. (New Zealand Police 2016)

Na nacionalni ravni v okviru policije delujejo različne policijske skupine in enote (New Zealand Police 2016):

- Prometna policija

Policija igra pomembno vlogo pri zagotavljanju varnosti na novozelandskih cestah, s strogim izvrševanjem zakonov o prometu, vključno s predpisi o alkoholu in hitrosti, spodbuja prometno kulturo in izobraževanje o varnosti v cestnem prometu. Sodeluje z drugimi organizacijami za varnost v cestnem prometu, da lahko skupaj izvajajo vladne strategije. V okviru prometne policije deluje še vrsta specializiranih oddelkov.

- Pomorska policija

Na Novi Zelandiji sta dve pomorski enoti, stacionirani v Aucklandu in Wellingtonu. Policisti ne preživijo vsega svojega časa na vodi; prav tako izvajajo operacije na kopnem. To delo je bolj sezonsko. V zimskem času ljudje resda manj plujejo, vendar so obenem pogoji »poslovanja« lahko za policiste veliko slabši kot poleti. (New Zealand Police 2016)

- Pasja policija

Patruljna pasja policija deluje na območju vseh policijskih okolišev in opravi 90 odstotkov dela s psi. Preostali del policijskih nalog s psi so ekipe, ki se ukvarjajo z odkrivanjem mamil in eksplozivnih sredstev. Patrulje s policijskimi psi se odzovejo na več kot 30.000 izrednih dogodkov vsako leto. Vsi patroljni psi so nemški ovčarji. Večinoma jih uporabljajo za sledenje in iskanje ljudi. (New Zealand Police 2016)

- Letalska policija

Letalska posadka je sestavljena iz treh članov – civilnega pilota in dveh policistov opazovalcev. Posadka treh omogoča pilotu, da se osredotoči samo na varnost letenja, medtem ko se policista opazovalca osredotočata na akcije spodaj. Letalska enota je še posebej uporabna takrat, ko je storilec še vedno prisoten na ali blizu kraju dogodka, bodisi peš ali v vozilu. (New Zealand Police 2016)

- Skupina za delo z oboroženimi storilci kaznivih dejanj

Obstaja 17 takih skupin v državi. Ustanovljene so bile 1964 po usodnem streljanju na štiri policiste v incidentih v Lower Huttu in Waitakereju. Policisti so na Novi Zelandiji praviloma neoboroženi. Prepričanje javnosti in policije je, da mora tako tudi ostati. Člani Skupine za delo z oboroženimi storilci kaznivih dejanj so vsi prostovoljci. Ti morajo prestati stroge nacionalne izbore, sprejemne tečaje in redno dodatno izobraževanje v svojih okrožjih. To je enota na sklic, kar pomeni, da ne deluje stalno. Njeni pripadniki so vsi uslužbenci policije, opravljajo pa različna dela. (New Zealand Police 2016)

- Potapljaška policija

Potapljaška policija ima omejeno število mest in je sestavljena iz zaposlenih policistov, ki imajo poleg potapljaškega dela in usposabljanja še redne naloge. (New Zealand Police 2016)

- Puawaitahi – center za zaščito otrok

Puawaitahi združuje specializirane preiskovalce za zlorabe otrok različnih agencij. Namen je racionalizacija postopkov in zmanjšanje zamud. Kot tudi preiskovalne službe Puawaitahi zagotavlja, da imajo žrtve zlorab in njihove družine dostop do najboljših možnih storitev za pomoč pri zdravljenju po zlorabi. Deluje od leta 2002 dalje. (New Zealand Police 2016)

- Forenzična policija

Združuje vrsto oddelkov, kot so daktiloskopiranje, preučevanje (ponarejenih) dokumentov, orožja in fotografij, znanstveni laboratorij ter Inštitut za okoljsko znanost in raziskave. (New Zealand Police 2016)

- Skupina za pregon finančnega kriminala

Ima dva oddelka, Oddelek za finančni nadzor in Oddelek za povrnitev dobrin.

Naloge Oddelka za finančni nadzor so pomoč pri odkrivanju in preiskovanju pranja denarja, financiranja terorizma in drugih hudih kaznivih dejanj. Zbira in analizira podatke o sumljivih finančnih dejavnostih, ki jim jih posredujejo podjetja in drugi viri. Rezultati njihovega dela so dostopni tudi drugim vladnim agencijam, ki imajo vlogo organa pregona, nadzornikom finančnega sektorja in drugim domačim in mednarodnim partnerskim agencijam.

Oddelki za povrnitev dobrin so locirani v štirih regionalnih centrih, v Aucklandu, Hamiltonu, Wellingtonu in Christchurchu. Ustanovljeni so bili za izvajanje Zakona o kazenskih prihodkih 2009. Ta zakonodaja omogoča omejitve in zaplembo sredstev, pridobljenih s kaznivimi dejanji. Prav tako predvideva zadrževanje in zaplembo sredstev, ki se uporabljajo pri izvršitvi kaznivega dejanja. Namen tega zakona je, da se preprečuje, odvrta in spelje na slepi tir kriminalna dejanja, zlasti na področju organiziranega kriminala in metamfetaminskih kaznivih dejanj. Oddelek sodeluje s čezmorskimi organi pregona in svetuje o zadevah, ki se nanašajo na premoženjske koristi kriminalitetne politike in zakonodaje. (New Zealand Police 2016)

- Služba za varovanje

Služba za varovanje ima sedež v Wellingtonu in Aucklandu in je odgovorna za varovanje parlamenta, vladne hiše tako v Wellingtonu in Aucklandu in rezidence predsednika vlade. Generalnemu guvernerju in premierju zagotavljajo stalno zaščito. Članom parlamenta, sodstva in voditeljem opozicijskih strank se zagotavlja zaščita po potrebi. Nabor storitev te službe je na voljo tudi za domače in čezmorske VIP operacije. (New Zealand Police 2016)

- Enota za iskanje in reševanje

Policija koordinira kategorijo »Iskanje ena« (na kopnem, po celinskih plovni poteh, po podzemlju in na obobalnem pasu). Center za usklajevanje reševanja koordinira kategorijo »Iskanje dve« (z letali, na obali in javljalniki (lokatorji) v sili). Policija koordinira skoraj 2.000 iskalnih in reševalnih akcij vsako leto. Uradniki v vsakem

policijskem okolišu so izobraženi koordinatorji tovrstnih akcij. (New Zealand Police 2016)

- Policijski pihalni orkester

Ustanovljen je bil 1936 in je sedemkratni zmagovalec novozelandskega prvenstva pihalnih (na dude) orkestrrov. Sedež ima na Kraljevi novozelandski policijski akademiji 20 minut severno od Wellingtona in tesno sodeluje s policijskimi območji po vsej državi. Z gostujočimi igralci iz tujine ansambel igra na policijskih dogodkih, civilnih prireditvah in na paradah lokalnih skupnosti. Cilj orkestra je spodbujanje dobrega sodelovanja med javnostjo in policijo. (New Zealand Police 2016)

- Kraljeva novozelandska policijska akademija

Nahaja se v Porirui pri Wellingtonu. Ima vrsto objektov za povečanje učnih izkušenj, kot na primer hišo »Prizorišče kriminala«, telovadnico, avdio-vizualne simulatorje za različna usposabljanja in poligon za usposabljanje voznikov. Osebe na akademiji se nenehno razvija in zagotavlja usposabljanja v skladu z novo zakonodajo. Center za vzrejo in dresiranje psov je prav tako del akademije. Cilj akademije je zagotoviti kakovostno izobrazbo pravim osebam, ob pravem času, na pravi način. (New Zealand Police 2016)

- Služba za kazenski pregon

V policiji deluje več kot 300 zaposlenih (vključno s 212 tožilci) v okviru kazenskega pregona. Ti so razporejeni med nacionalnim uradom v Wellingtonu in 41 uradi po vsej državi. (New Zealand Police 2016)

V okviru svojega dela se novozelandska policija vključuje tudi v izpolnjevanje nadnacionalnih, nacionalnih in lokalnih programov in iniciativ. Nekatero od teh so Preusmeritvena shema za odrasle, Delavnica o civilno-vojaških odnosih, Elektronsko spremljanje varščin, Skupina za duševno zdravje, Skupina za sosedsko policijsko dejavnost, strategija Preprečevanje najprej ... (New Zealand Police 2016)

4.5.3 Način merjenja uspešnosti policije

Po Davisovem (2012) mnenju ima Nova Zelandija enega izmed najboljših načinov merjenja uspešnosti policijskega dela na svetu. Kazalniki uspešnosti policijskega dela so določeni na nacionalni ravni. V »Statement of Intent 2010/2011 – 2012/2013« si je novozelandska policija zastavila dva strateška izida, in sicer: 1) zaupljive, varne

in zaščitene skupnosti ter 2) manj kriminala in prometnih nesreč, manj žrtev. Strateška izida sta široko zastavljena in sta povezana s specifičnimi nalogami, ki vodijo do realizacije. Vsaka naloga ima več kazalnikov, ki določajo, ali je policija izpolnila komponente strateškega cilja. Vsak kazalnik ima svoj način merjenja. Na primer kazalniki, ki stremijo k 2. strateškemu izidu (manj kriminala in prometnih nesreč, manj žrtev), zahtevajo policijske statistike, statistike ministrstva za promet in podatke iz Raziskave o kriminalu in varnosti na Novi Zelandiji.

Na uradni spletni strani policije na Novi Zelandiji so tudi objavljeni različni statistični podatki ter porasti in upadi glede na preteklo leto. (New Zealand Police 2016)

Pri pregledu spletne strani novozelandske policije sem naletela na Poročilo o zadovoljstvu občanov s policijskim delom za leto 2014/2015. Telefonska anketa je bila izvedena med julijem 2014 in junijem 2015 in je zajemala 9.200 intervjuvancev. Razdeljena je bila na tri ciljne skupine: 1) naključno izbrani državljani, 2) tisti, ki so klicali v komunikacijski center, in 3) Maori. (New Zealand Police 2016)

5 SKLEPNE UGOTOVITVE

Merjenje uspešnosti policijskega dela je po mnenju Pagona (1993) nedvomno največji obstoječi problem policijskih organizacij. V Sloveniji se uspešnost policijskega dela še vedno ocenjuje na podlagi standardnih statističnih kazalnikov. Policiste v takšni organizaciji nagrajujejo, če dosegajo (vnaprej določene) statistično merljive ukrepe, če ubogajo in so pri komunikaciji s starešinami konformni. (Pagon in Lobnikar 2001) Vendar se moramo ob naštevanju pomanjkljivosti pri ocenjevanju vprašati, kateri pa bi bili možni novi oziroma sodobnejši načini za spremljanje policijske uspešnosti.

Gašič in Pagon (2002) predlagata kot kriterije za merjenje uspešnosti dela policije merjenje viktimizacije, merjenje strahu pred kriminalom, zadovoljstva občanov z »uslugami« policije in sodelovanja javnosti s policijo.

Gorenak in Prijatelj (2005) sta opravila pregled avtorjev, ki so pisali o uspešnosti policijskih organizacij in ugotovila, da klasični statistični podatki o varnostnih pojavih in njihovi preiskanosti niso in ne morejo biti zanesljivo merilo uspešnosti policijskih organizacij. Vse bolj prihajajo v ospredje nekateri drugi kriteriji, med katerimi imajo ocene in stališča prebivalcev lokalnih skupnosti o delu policijskih organizacij vse pomembnejše mesto.

Tudi Pagon in Lobnikar (2001) sta v raziskavi, s katero sta preučevala v skupnost usmerjeno policijsko delo v mestu Ljubljana pri primerjavi med policisti in občani glede odnosa do policijskega dela, usmerjenega v skupnost, ugotovila, da med policijska področja, pri katerih so ljudje bolj pripravljeni sodelovati, sodi tudi področje ocenjevanje policijske uspešnosti in učinkovitosti.

Slovenska policija se od nekdanj zaveda pomena v skupnost usmerjenega policijskega dela. V podpoglavju o sodelovanju policije z lokalnimi skupnostmi je tudi dokaz za to trditev. Samo na podlagi dobrega dela in povezanosti s skupnostjo je lahko policija uspešna in učinkovita. Ko pa želimo izmeriti uspešnost policije pri

njenem delu, se postavi vprašanje kriterijev. Trenutno v slovenski policiji še vedno za ovrednotenje njenega dela uporabljajo statistične kazalnike varnostnih pojavov ter ukrepov in drugih aktivnosti policije. Ob zavedanju da javnomnenjske raziskave lahko bistveno pripomorejo k boljšemu razumevanju potreb in pričakovanj javnosti, je policija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev leta 2014 sama izvedla spletno anketo Ocene in stališča prebivalcev Slovenije o delu policije. Ugotovitve javnomnenjskih raziskav vzpodbujajo izboljšanje dela policije, kar krepi partnerski odnos med policijo in prebivalci. Vse to prispeva k višji stopnji varnosti za vse prebivalce Slovenije. Pomemben vidik neke organizacije je tudi njena organizacijska klima. V slovenski policiji se tega zavedajo, zato so z njenim merjenjem prvič začeli leta 2013, leta 2015 pa so izvedli drugo merjenje. Skupaj z rezultati so vedno predlagani tudi ukrepi za izboljšavo. Menim, da dokler ne bo sprejet nov način merjenja uspešnosti policijskega dela, tudi aktivnosti, ki jih izvaja policija za izboljšanje njenega delovanja, ne bodo imele prave teže. Navsezadnje se na novinarski konferenci, ki je sklicana z namenom predstavitve Letnega poročila o delu policije, še vedno govori samo o »številkah«.

Prvo tezo, to je javnomnenjske raziskave o zadovoljstvu prebivalcev z delom policije so pomemben kriterij za ocenjevanje uspešnosti policijskega dela, lahko potrdim.

V procesu raziskovanja za potrebe magistrske naloge sem ugotovila, da javnomnenjske raziskave o zadovoljstvu prebivalcev z delom policije izvajajo v vseh petih izbranih državah. Kot kriterij za vrednotenje uspešnosti dela policije pa jo upoštevajo v treh državah, Veliki Britaniji, Kanadi in Novi Zelandiji. V Črni gori je merjenje javnega mnenja o delu policije izvedla organizacija Ipsos, za potrebe projekta POINT PULSE, ki ga financira Evropska unija. Namen tega triletnega projekta je reorganizacija policijskih organizacij na Balkanu (v Srbiji, Črni gori, Bosni in na Kosovu) in približevanje sodobni policiji, ki uživa zaupanje in podporo prebivalstva. Tudi na Nizozemskem merijo javno mnenje o zadovoljstvu z delom policije, ki ga opravi »Statistika Nizozemske«.

Statistični podatki o varnostnih pojavih so pomemben kriterij za ocenjevanje uspešnosti policijskega dela.

Tudi to tezo sem potrdila, saj statistične podatke kot kriterij za ocenjevanje uspešnosti policijskega dela uporabljajo v štirih od izbranih držav, v Veliki Britaniji, Kanadi, Črni gori in na Novi Zelandiji.

Na Nizozemskem so bili statistični podatki do leta 2011 glavni kriterij za ocenjevanje uspešnosti policijskih enot. Ker pa je bilo na podlagi raziskav ugotovljeno, da je merjenje uspešnosti doseglo nasprotni učinek in da so enote med seboj razvile nekonstruktivno tekmovalnost in lov na statistiko, se je vlada odločila prekiniti z njihovim načinom merjenja uspešnosti, tako imenovanimi Pogodbami o uspešnosti.

Merjenje organizacijske klime je pomemben kriterij za ocenjevanje uspešnosti policijskega dela.

Te teze nisem potrdila. V Veliki Britaniji so se 2015 prvič dotaknili teme vodenja policijske enote, ki je le del merjenja organizacijske klime. V enem izmed štirih glavnih vprašanj so merili tudi, na kakšen način enota vlaga v razvoj vodenja, kako motivira zaposlene in spodbuja vključevanje zaposlenih v organizacijo. Kanadska policija v veliki meri goji skrb za zaposlene in njihove družine. Omogoča jim vrsto ugodnosti, od skrbi za zdrav življenjski slog do nagrajevanja proaktivnih ukrepov. Vsi ti ukrepi izboljšujejo organizacijsko klimo, vendar podatka o tem, da bi jo dejansko merili, v pregledani literaturi nisem našla. Na Novi Zelandiji in v Črni gori merjenja organizacijske klime ne izvajajo. Tudi na Nizozemskem do 2011 tega kriterija za ocenjevanje uspešnosti policijskega dela niso uporabljali.

6 ZAKLJUČEK

V svoji magistrski nalogi sem predstavila zgodovinski razvoj slovenske policije in policijskega dela v skupnosti, vloge in naloge policije v družbi, organiziranost slovenske policije ter načine sodelovanja slovenske policije z lokalnimi skupnostmi.

Ker je bil glavni cilj naloge predvsem ugotoviti, kateri so tisti kriteriji, s katerimi lahko čim bolj objektivno ocenimo uspešnost policijskega dela, sem na podlagi dostopnih virov in literature preučila načine in vrste merjenja uspešnosti policijskega dela v Sloveniji. Ugotovila sem, da uspešnost policijskega dela trenutno policija ocenjuje zgolj na podlagi statističnih podatkov, ki jih predstavi na novinarski konferenci, ko javnost seznanjena z Letnim poročilom o delu policije za preteklo leto. Poleg tega v policiji od leta 2013 periodično, na dve leti, izvajajo meritve organizacijske klime. Na podlagi ugotovitev so sprejeti sklepi na kolegiju generalnega direktorja policije, vendar pa ugotovitve raziskave niso vključene v vrednotenje uspešnosti policijskega dela. Prav tako se izvaja merjenje javnega mnenja o delu policije, ki je javno objavljeno v obliki Poročila na spletni strani Ministrstva za notranje zadeve. Zaenkrat tudi javno mnenje ni vključeno kot kriterij za ocenjevanje uspešnosti policijskega dela v Sloveniji.

Poleg stanja v Sloveniji sem raziskala tudi načine merjenja uspešnosti policijske dejavnosti v Veliki Britaniji, Kanadi, na Nizozemskem, v Črni gori in na Novi Zelandiji. Pri naštetih državah gre izpostaviti predvsem Nizozemsko, kjer so merjenje uspešnosti opustili, ker so ugotovili, da so z merjenjem zgrešili prvotni namen in povzročili neželene posledice. Povsem drugačno dimenzijo merjenja uspešnosti odpira Kanada, ki se usmerja zgolj na finančni vidik. Velika Britanija ima med državami najdaljšo tradicijo in ima organizirano posebno službo, ki se ukvarja samo z merjenjem uspešnosti. Na Novi Zelandiji in v Črni gori merijo uspešnost policijskih enot podobno kot v Sloveniji.

Na podlagi spoznanj, do katerih sem prišla v procesu raziskovanja in pisanja magistrske naloge, lahko zaključim, da v Sloveniji delo policije ocenjujemo po veliko

različnih kriterijih, ki pa se obravnavajo ločeno in niso povezani v celoto. Trenutno je širši javnosti predstavljeno zgolj Poročilo o delu policije za preteklo leto, ki, kot sem že večkrat omenila, ocenjuje delo policije na podlagi porasta in upada statističnih podatkov o varnostnih pojavih. Po mojem mnenju bi morali v proces ocenjevanja policijske uspešnosti poleg statističnih podatkov vključiti vsaj še javnomnenjsko raziskavo o zadovoljstvu prebivalcev z delom policije.

7 SEZNAM LITERATURE

1. 1ka Spletno anketiranje. 2016. Dostopno prek: https://www.1ka.si/c/692/Prednosti_in_slabosti/?preid=729 (8. marec 2016).
2. *Akcioni plan za sprovođenje strategije razvoja Uprave Policije za period 2016-2017.* 2015. Dostopno prek: http://www.mup.gov.me/upravapolicije/naslovna/strategija_razvoja_uprave_policije/ (29. februar 2016).
3. Amnesty International Slovenije. 2004. *Nadzor nad policijo in reševanje pritožb zoper njeno delo – Državlanski nadzor nad policijo – priporočila za Slovenijo.* Dostopno prek: http://www.mnz.gov.si/fileadmin/mnz.gov.si/pageuploads/DPDVN/Pritozbe/NADZOR_NAD_POSTOPKI_POLICIJE.pdf (29. januar 2016).
4. *An overview for the public, forces and local policing bodies.* 2013. Dostopno prek: <http://www.justiceinspectores.gov.uk/hmic/media/hmic-approach-to-monitoring-2013.pdf> (1. februar 2015).
5. Anželj, Darko. 2001. *Management v policiji.* Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
6. _ _ _ 2008. *Samostojna policijska postaja – mit ali realnost.* Dostopno prek: <http://www.fvv.uni-mb.si/dv2008/zbornik/clanki/Anzelj.pdf> (4. september 2014).
7. _ _ _ 2013. *Predstavitev možnosti merjenja učinkovitosti, uspešnosti in kakovosti v slovenski policiji.* Dostopno prek: http://www.fvv.uni-mb.si/dv2013/zbornik/policijska_dejavnost/Anzelj.pdf (31. januar 2015).
8. Areh, Igor in Umek, Peter. 2002. Zadovoljstvo z delom pri policistkah in policistih. *Varstvoslovje* 4 (2): 101–111.
9. Bajramspahić, Dina, Djurnić, Ana in Vavić, Aleksandra. 2015. *Police administration in Montenegro.* Dostopno prek: <http://pointpulse.net/magazine/police-administration-in-montenegro/> (28. februar 2016)
10. Brezovšek, Marjan. 2009. Demokracija in vodenje: Prezrti problem demokratičnega vodenja. *Teorija in praksa* 46 (5): 641–652.

11. ___ 2000. Kako do zanesljive uprave? *Teorija in praksa* 37 (2): 264–278.
12. ___ in Simona Kukovič. 2014. *Javno vodenje: sodobni izzivi*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
13. Cerar, Miro. 2006. *Legitimnost prava*. Dostopno prek: <http://www.iusinfo.si/DnevneVsebine/Kolumna.aspx?id=10206> (15. februar 2016).
14. Čas, Tomaž. 2012. *Policijsko pravo. Izbrane vsebine za študente Evropske pravne fakultete. Skripta*. Dostopno prek: <http://www.evropf.si/media/website/2014/01/U%C4%8Dbenik-Policijsko-pravo.pdf> (29. januar 2016).
15. Davis, Robert C. 2012. RAND Center on Quality Policing. *Selected International Best Practices in Police Performance Measurement*. Dostopno prek: http://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/technical_reports/2012/RAND_TR1153.pdf (21. februar 2016).
16. Davison, W. Phillips. 2016. *Public opinion*. Dostopno prek: <http://www.britannica.com/topic/public-opinion> (6. marec 2016).
17. *Delo vodij policijskih okolišev in drugih policistov v policijski pisarni*. 2015. Dostopno prek: <http://www.policija.si/index.php/dravljani-in-policija/preventivni-projekti/1158> (30. januar 2015).
18. Eck, John in William Spelman. 1989. Problem-Oriented Approach to Police Service Delivery. *Police and Policing*: 95–111.
19. *European Union United Kingdom*. Dostopno prek: http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/unitedkingdom/index_en.htm (11. november 2015).
20. *Evropsko sodišče za človekove pravice. 50 vprašanj z odgovori o ESČP*. 2012. Pridobljeno na: http://www.echr.coe.int/Documents/50Questions_SLV.pdf (4. januar 2016).
21. Ferreira, Bertus R. 1998. Izvajanje in uspešnost policijske dejavnosti v skupnosti v demokratični družbi. *Proučevanje in primerjalni vidiki policijske dejavnosti v svetu* (Visoka policijsko-varnostna šola): 61–75.
22. Gaber, Stanislav. 2003. *Poklicna etika, študijsko gradivo*. Ministrstvo za notranje zadeve: Policijska akademija.

23. Gašič, Darjan in Milan Pagon, ur. 2002. *Merjenje uspešnosti dela policijskih postaj v Sloveniji: 3. Slovenski dnevi varstvoslovja*; Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.
24. *Generalna policijska uprava*. 2016. Dostopno prek: <http://policija.si/index.php/generalna-policijska-uprava> (23. februar 2016).
25. Gorenak, Vinko in Mateja Prijatelj. 2005. *Stališča in ocene prebivalcev do dela policistov kot kriterij merjenja uspešnosti policije*. Dostopno prek: <http://organizacija.fov.uni-mb.si/index.php/organizacija/article/viewFile/6/12> (31. januar 2015).
26. Gostič, Štefan. 2000. Privatizacija policijske dejavnost – nujnost ali (ne)moč policije. *Dnevi varstvoslovja* 1 (junij): 349–357.
27. *HMIC Inspecting policing in the public interest*. Dostopno prek: <https://www.justiceinspectores.gov.uk> (od 1. do 29. decembra 2015).
28. *HRM – Orodja za ustvarjanje organizacijske klime*. Dostopno prek: <http://hrm-storitve.si/clanki/analiza-stanja/orodja-za-ustvarjanje-organizacijske-klime/> (20. oktober 2015).
29. *Interpol Netherlands*. 2016. Dostopno prek: <http://www.interpol.int/Member-countries/Europe/Netherlands> (4. februar 2016).
30. *Javnomnenjska raziskava o ocenah in stališčih prebivalcev Republike Slovenije o delu policije – 2009*. 2009. Dostopno prek: <http://www.mnz.gov.si/fileadmin/mnz.gov.si/pageuploads/SOJ/word/JMraziskava.pdf> (9. marec 2016).
31. Jere, Maja, Andrej Sotlar in Gorazd Meško. 2012. Praksa in raziskovanje policijskega dela v skupnosti v Sloveniji. V *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, ur. Jurij Ferme, 3–13. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije.
32. *Justice Laws Website*. 2016. Dostopno prek: <http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/r-10/> (16. januar 2016).
33. Keković, Zoran in Savo Kentera. 2013. Montenegrin Police: Current Profile and Future Trends. V *Handbook on Policing in Central and Eastern Europe*, ur. Gorazd Meško in drugi, 169–189. New York: Springer-Verlag.
34. Kiedrowski, John, Michael Petrunik, Tood Macdonald in Ron Melchers. 2013. *Canadian Police Board Views on the Use of Police Performance Metrics*.

- Dostopno prek: http://www.oacp.on.ca/Userfiles/Files/NewAndEvents/Report_Police_Performance_Metrics%20Feb2013.pdf (1. februar 2015).
35. Klemenčič, Monika in Martina Stipič. 2014. Implementacija instituta sosedskih straž v slovenski sistem. *15. Slovenski dnevi varstvoslovja* 4.–5. junij. Dostopno prek: http://www.fvv.uni-mb.si/dv2014/zbornik/Klemencic_Stipic.pdf (29. januar 2015).
 36. *Kodeks policijske etike*. 2008. Dostopno prek: <http://www.policija.si/index.php/component/content/article/113-predstavitev/203-kodeks-policijske-etike> (14. 2. 2016).
 37. Kogovšek, Anže. 2009. Zgodovina in generacije v skupnost usmerjenega policijskega dela. *Varnost* 57 (5): 21–23.
 38. Kolenc, Tadeja. 2002. *Slovenska policija*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve.
 39. Koporec Oberčkal, Aleksander in Robert Šumi. 2016. Merjenje organizacijske klime v policiji: tokrat z boljšimi rezultati. *Varnost* 1. Dostopno prek: http://www.mnz.gov.si/fileadmin/mnz.gov.si/pageuploads/VARNOST/1_2016.pdf (12. april 2016).
 40. Košmelj, Katarina. 2007. *Uporabna statistika – 2. dopolnjena izdaja*. Ljubljana: Narodna univerzitetna knjižnica. Dostopno prek: http://www.bf.uni-lj.si/fileadmin/groups/2721/Uporabna_statistika_okt_2007/Uporabna_statistika_01.pdf (9. marec 2016).
 41. *Letno poročilo Varuha človekovih pravic Republike Slovenije za leto 2014*. 2014. Dostopno prek: http://www.varuh-rs.si/fileadmin/user_upload/pdf/lp/LP_2014_-_SLO_-_dvostr_-_web.pdf (4. januar 2016).
 42. Lobnikar, Branko. 2003. *Policija v sodobni družbi in preprečevanje nasilja v družini. Povzetek referata s strokovnega posveta: Nasilje v družini – poti do rešitev*. Dostopno prek: <http://www.varuh-rs.si/projekti-in-promocija/projekti/arhiv-projektov-in-konferenc/povzetki-referatov/branko-lobnikar/> (5. januar 2015).
 43. Manoilov, Marjan. 2010. *Osnove metodologije in statistike*. Nova Gorica: Zavod NOVOZNANJE.
 44. Mawby, Rob C. and Alan Wright. 2008. The police organisation. V *Handbook of Policing Second Edition*, ur. Tim Newburn, 224–252. Devon: Willian Publishing.

45. *Measuring the Immeasurable? Performance Measurement at the Dutch Police.* 2009. Dostopno prek: <https://www.utwente.nl/nig/research/archive/2009/Papers/panel10papervanwaarden.pdf> (4. februar 2016).
46. Mediana, *Beyond numbers.* 2016. Dostopno prek: <http://www.mediana.si/strokovni-clanki/vodic-po-javnomnenjskih-raziskavah-in-objavljenih-raziskavah/> (8. marec 2016).
47. Meško, Gorazd, Andrej Sotlar, Branko Lobnikar, Maja Jere in Bernarda Tominc. 2012. *Občutek ogroženosti in vloga policije pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni. Poročilo ciljnega raziskovalnega projekta: CRP(V5-1038(A)).* Dostopno prek: http://www.mnz.gov.si/fileadmin/mnz.gov.si/pageuploads/SOJ/word/Tacen_15112012/Porocilo_CRP_zagotavljanje_varnosti_v_lokalni_skupnosti_FVV_2010_2012.pdf (8. februar 2015).
48. Meško, Gorazd. 2001. V skupnost usmerjeno policijsko delo – izziv za slovensko policijo? *Teorija in praksa* 38 (2): 272–289.
49. Mikulan, Marija. 1997. *Preučujmo kriminal skupaj.* Ljubljana: Mihelač.
50. *Ministarstvo unutrašnjih poslova Uprava policije.* 2016. Dostopno prek: <http://www.mup.gov.me/upravapolicije/naslovna> (27. februar 2016).
51. Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Policija. 2013. *Zakon o organiziranosti in delu v policiji.*
52. ___ 2014. *Pravila policije.*
53. *Ministry of Security and Justice.* 2016. Dostopno prek: <https://www.government.nl/ministries/ministry-of-security-and-justice> (4. februar 2016).
54. *Na prvi nacionalni konferenci o varnosti v lokalnih skupnostih tudi o policijskem delu v skupnosti.* 2016. Dostopno prek: <http://www.policija.si/index.php/component/content/article/35-sporocila-za-javnost/81793-na-prvi-nacionalni-konferenci-o-varnosti-v-lokalnih-skupnostih-tudi-o-policijskem-delu-v-skupnosti> (9. marec 2016).
55. *National police.* 2011. Dostopno prek: <https://www.government.nl/ministries/ministry-of-security-and-justice/documents?keyword=&period-from=&period-to=&issue=Police&type=All+documents> (4. februar 2016).

56. *Ne pozabite na varnost*. 2015. Dostopno prek: <http://www.policija.si/index.php/dravljan-in-policija/preventivni-projekti/1152-ne-pozabite-na-varnost-> (28. januar 2015).
57. *New Zealand Police Key Performance Indicators 2013*. Dostopno prek: <http://www.police.govt.nz/about-us/publication/new-zealand-police-key-performance-indicators-2013> (30. januar 2015)
58. *New Zealand Police*. 2016. Dostopno prek: <http://www.police.govt.nz/> (14. februar 2016).
59. Oblak, Tanja. 1998. Virtualna javnost v luči postmodernih konceptualizacij javnega mnenja. *Družboslovne razprave* 14 (27–28): 134–156.
60. *Ocene in stališča prebivalcev Slovenije o delu policije*. 2014. Dostopno prek: http://www.mnz.gov.si/fileadmin/mnz.gov.si/pageuploads/DPDVN/JM_o_policiji_2013_internet_1_.pdf (9. april 2016).
61. *Odbor za integriteto in etiko – temelji in vizija*. Dostopno prek: http://www.fvv.um.si/dv2011/zbornik/integriteta_policistov/Sumi.pdf (5. december 2015).
62. *Otrok – policist za en dan*. 2015. Dostopno prek: <http://www.policija.si/index.php/dravljan-in-policija/preventivni-projekti/1154> (29. januar 2015)
63. Pagon, Milan. 1993. Definiranje organizacijske uspešnosti policijskih organizacij: vpliv definirane uspešnosti na vodenje in ocenjevanje dela policistov. *Revija Policija* 12 (2): 147–162.
64. _ _ _ in Branko Lobnikar. 1996. Reasons for joining and beliefs about police among Slovenian female police rookies. V *Policing in Central and Eastern Europe: Comparing Firsthand Knowledge with Experience from the West*, ur. Milan Pagon, 641–651. Ljubljana: College of Police and Security Studies.
65. _ _ _ 2001. *V skupnost usmerjeno policijsko delo v mestu Ljubljana: ugotavljanje potreb za ustanovitev mestne policije ali redefiniranje dela državne policije: končno poročilo s popravki*. Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.
66. *Partnersko sodelovanje*. 2015. Dostopno prek: <http://www.policija.si/index.php/dravljan-in-policija/1090> (27. januar 2015).
67. Pečar, Janez. 2001. Policija in (lokalna) skupnost. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo* 52 (2): 132–140.

68. *Police reform in the Netherlands and Scotland compared*. 2015. Dostopno prek: http://scottishjusticematters.com/wp-content/uploads/Pages-from-SJM_3-2_June2015_Police-Reform-in-Netherlands.pdf (5. februar 2016).
69. *Police reform in the Netherlands: A dance between national steering and local performing*. 2009. Dostopno prek: <http://www.spaef.com/file.php?id=1137> (4. februar 2016).
70. *Policija za otroke z lutkovno igrico Ena ena tri*. 2015. Dostopno prek: <http://www.policija.si/index.php/preventiva-/preventiva/419-projekt-policija-za-otroke> (28. januar 2015).
71. *Policist Leon svetuje*. 2015. Dostopno prek: <http://www.policija.si/index.php/dravljeni-in-policija/preventivni-projekti/1162-policist-leon-svetuje> (28. januar 2015).
72. Posega, Edo. 1994. Preventiva na Nizozemskem. *Revija Policija* (5–6): 3–6.
73. *Predstavljene javnomnenjske raziskave o delu policije*. 2005. Dostopno prek: http://www.mnz.gov.si/nc/si/novinarsko_sredisce/novica/article/12027/2209/ (9. marec 2016).
74. *Pritožbe nad policisti*. 2016. Dostopno prek: http://www.mnz.gov.si/si/varnost_in_nadzor/pritozbe_nad_policisti/ (4. januar 2016).
75. *Projekt Mobilna policijska postaja*. 2015. Dostopno prek: <http://www.policija.si/index.php/dravljeni-in-policija/preventivni-projekti/62381-projekt-mobilna-policijska-postaja> (30. januar 2015).
76. *Projekt Skupa-j za krepitev integracije romskih skupnosti*. 2015. Dostopno prek: <http://www.policija.si/index.php/component/content/article/216-projekti/71995-projekt-skupaj-za-krepitev-integracije-romskih-skupnosti> (27. januar 2015).
77. *Resolucija o preprečevanju in zatiranju kriminalitete* (RePZK). Ur. I. RS 43/06. Dostopno prek: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=RESO46> (4. januar 2016).
78. *Royal Canadian Mounted Police*. 2016. Dostopno prek: <http://www.rcmp-grc.gc.ca/about-ausujet/index-eng.htm> (16. januar 2016).
79. *Samostojna policijska postaja*. 2015. Dostopno prek: <http://www.policija.si/index.php/dravljeni-in-policija/preventivni-projekti/1156-samostojna-policijska-postaja> (30. januar 2015).
80. *Scottish Police Authority: Key Performance Indicators*. 2015. Dostopno prek: <http://www.spa.police.uk/performancepages/206629/> (9. februar 2015).

81. Selič, Polona in Peter Umek. 1994. Dejavniki zadovoljstva pri delu v organih za notranje zadeve Republike Slovenije. *Revija Policija* 14 (1–2): 31–46.
82. Slokan, Simon. 2015. *Vloga policije na področju zagotavljanja varnosti v šolah*. Dostopno prek: <http://www.varensvet.si/vloga-policije-na-podrocju-zagotavljanja-varnosti-v-solah/> (14. februar 2016).
83. Splichal, Slavko. 1996. Javno mnenje – temelj ali privid demokracije? *Teorija in praksa* 33 (3): 371–407.
84. Spottiswoode, Clare. 2000. *Improving Police Performance: A new approach to measuring police efficiency*. Dostopno prek: <http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20130129110402/http://www.hm-treasury.gov.uk/d/62.pdf> (9. februar 2015).
85. *Srečanje otrok s policisti*. 2015. Dostopno prek: <http://www.policija.si/index.php/component/content/article/182-kriminaliteta/68523-sreanje-otrok-s-policisti%C5%BE> (28. januar 2015).
86. *Tasks of the Dutch Police*. 2016. Dostopno prek: <https://www.government.nl/topics/police/contents/tasks-of-the-dutch-police> (4. februar 2016).
87. Termidia. 2016. Dostopno prek: <http://www.temidia.com/sl/anketiranje/metode-anketiranja.html> (8. marec 2016).
88. *The Dutch police*. 2016. Dostopno prek: <http://www.police.nl/PoliceGB/INDEX.HTM> (2. februar 2016).
89. *The European code of police ethics*. 2001. Dostopno prek: <http://polis.osce.org/library/f/2687/500/CoE-FRA-RPT-2687-EN-500> (16. september 2015).
90. Trojanowicz, Robert in Bonnie Bucqueroux. 1990. *Community policing: a contemporary perspective*. Cincinnati: Anderson Pub. Co.
91. ___ 1998. *Community policing: how to get started*. Cincinnati: Anderson Pub. Co.
92. *Usmeritve policiji in nadzor nad njenim delom*. 2016. Dostopno prek: http://www.mnz.gov.si/si/varnost_in_nadzor/usmeritve_policiji_in_nadzor_nad_njenim_delom/ (16. februar 2016).
93. *Varna pot v šolo in domov*. 2015. Dostopno prek: <http://www.policija.si/index.php/preventiva-/prometna-varnost-category-blog/63645-varna-pot-v-olo-in-domov> (28. januar 2015).

94. *Vesna – živeti brez nasilja*. 2015. Dostopno prek: http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/druzina/vesna_ziveti_zivljenje_brez_nasilja/ (27. januar 2015).
95. *Vesna – živeti brez nasilja*. 2015. Dostopno prek: <http://www.policija.si/index.php/component/content/article/216-projekti/74171-vesna-iveti-ivljenje-brez-nasilja> (27. januar 2015).
96. Villiers, Peter. 2009. *Police and policing. An introduction*. Hampshire: Waterside Press.
97. *Vodje policijskih okolišev po policijskih upravah*. 2016. Dostopno prek: <http://www.policija.si/index.php/component/content/article/36/514> (23. februar 2016).
98. *Wikipedia*. 2016a. Dostopno prek: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Kanada> (16. januar 2016).
99. ___ 2016b. Dostopno prek: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Nizozemska> (2. februar 2016).
100. ___ 2016c. Dostopno prek: https://en.wikipedia.org/wiki/Local_government_in_New_Zealand (13. februar 2016).
101. ___ 2016d. Dostopno prek: https://sl.wikipedia.org/wiki/Nova_Zelandija (13. februar 2016).
102. ___ 2016e. Dostopno prek: https://sl.wikipedia.org/wiki/%C4%8Crna_gora (27. februar 2016).
103. *Zakon o dostopu do informacij javnega značaja* (ZDIJZ-UPB2). Ur. I. RS 51/2006. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200651&stevilka=2180> (4. januar 2016).
104. *Zakon o državnem tožilstvu* (ZDT-1). Ur. I. RS 58/2011. Dostopno prek: <https://www.uradni-list.si/1/content?id=104629> (29. januar 2016).
105. *Zakon o medijih* (Zmed-UPB1). Ur. I. RS 110/2006. Dostopno prek: <https://www.uradni-list.si/1/content?id=76040> (4. januar 2016).
106. *Zakon o nalogah in pooblastilih policije* (EPA 653-VI). Dostopno prek: <https://www.uradni-list.si/1/content?id=111944> (14. februar 2016).
107. *Zakon o varuhu človekovih pravic* (Zvar CP-A). Ur. I. RS 71/93, 15/94, 56/02 in 109/2012. Dostopno prek: <https://www.uradni-list.si/1/content?id=111454&part=u&highlight=zakon+o+varuhu+%25C4%258Dlovekovih+pravic#!/Zakon-o->

spremembah-in-dopolnitvah-Zakona-o-varuhu-clovekovih-pravic-%28ZVarCP-A%29 (4. januar 2016).

108. *Zakon o vladi Republike Slovenije (ZVRS-UPB1)*. Ur. I. RS 24/2005. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200524&stevilka=823> (29. januar 2016).
109. *Zgodovina in razvoj policijskega dela v skupnosti*. 2014. Dostopno prek: <http://www.policija.si/index.php/drzavljan-in-policija/zgodovina-in-razvoj> (16. december 2014).
110. *Zloženka – Pritožbe zoper delo policistov*. 2015. Dostopno prek: http://www.mnz.gov.si/fileadmin/mnz.gov.si/pageuploads/DPDVN/Pritozbe/Pritozbe_zoper_policiste_-_zlozenka.pdf (4. januar 2016).
111. Žaberl, Miroslav. 2006. *Temelji policijskih pooblastil* – Učbenik za visoke šole. Ljubljana, Fakulteta za policijsko-varnostne vede.